

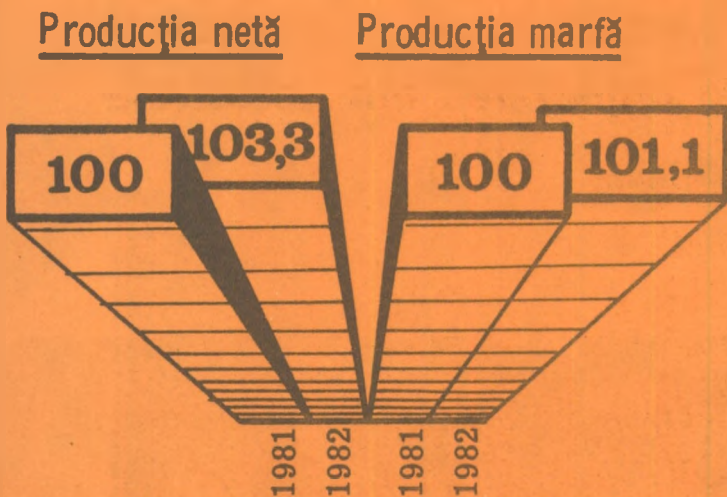
Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

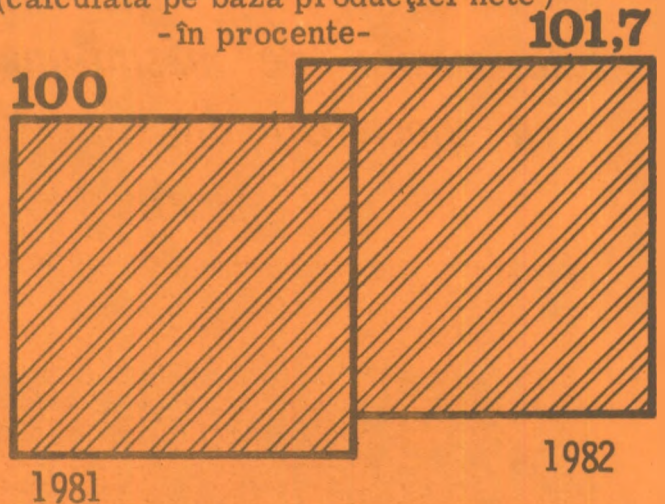
ÎNTĂRIREA
AUTOGESTIUNII
ECONOMICO-
FINANCIARE

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN ANUL 1982

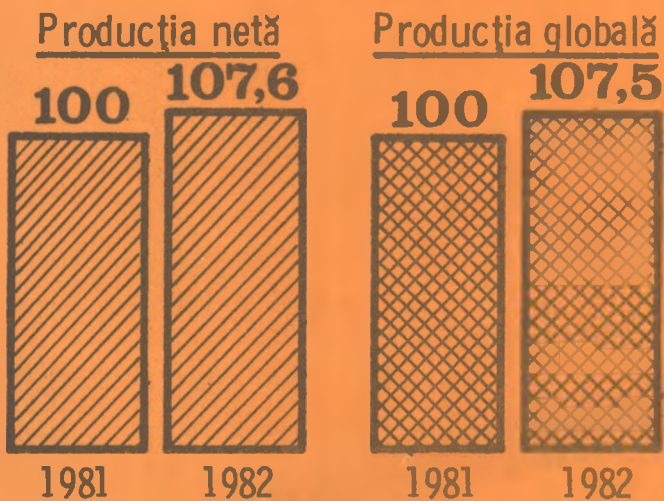
DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE
-în procente-

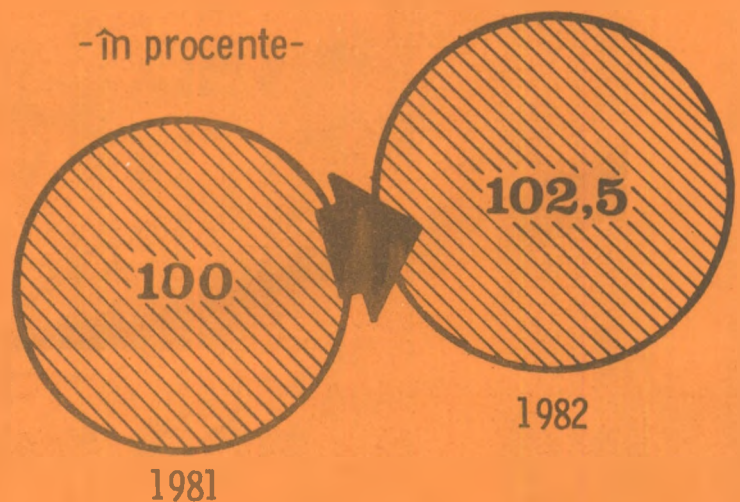
PRODUCTIVITATEA MUNCII PE O PERSOANĂ
ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ
(calculată pe baza producției nete)
-în procente-

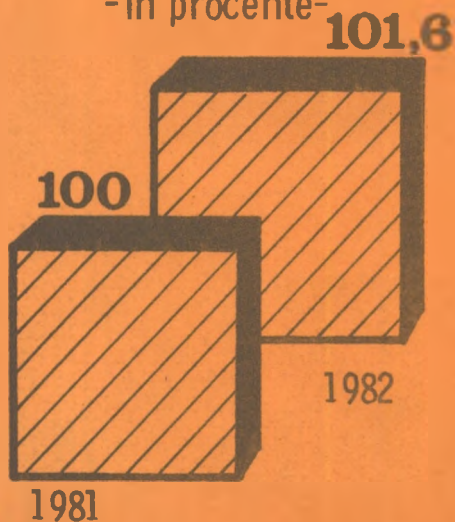
DINAMICA PRODUCȚIEI AGRICOLE
-în procente-

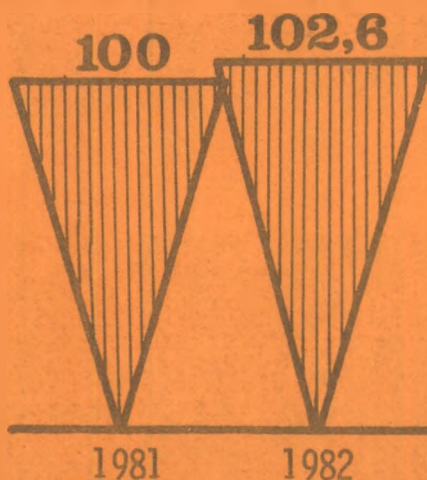
VOLUMUL TOTAL AL TRANSPORTULUI
INTERN DE MĂRFURI
-în procente-

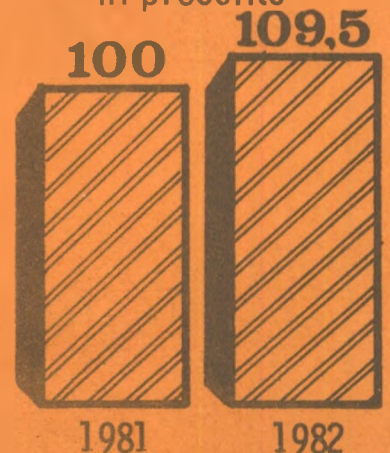
NUMĂRUL MEDIU AL
PERSONALULUI MUNCITOR
-în procente-

DINAMICA VENITULUI
NAȚIONAL
-în procente-

VENITURILE BĂNEȘTI
ALE POPULAȚIEI
DE LA SECTORUL SOCIALIST
-în procente-

LA COMPLEXUL EXPOZIȚIONAL DIN PIATA SCINTEII
TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
A AVUT O ÎNTÎLNIRE DE LUCRU

*cu cadre de conducere din ministerele industriei construcțiilor
de mașini, de mașini-unelte, electrotehnică și electronică,
cu specialiști din cercetare și proiectare, din sectoarele
productive ale acestor ramuri*

NICOLAE CEAUȘESCU —

o concepție novatoare cu privire la dezvoltarea economică a patriei

CU NOUĂ ANI în urmă, Marea Adunare Națională, dînd expresie voinței unanime a întregului nostru popor, l-a ales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în cea mai înaltă funcție de stat — aceea de președinte al Republicii Socialiste România. Evenimentul pe care îl aniversăm în aceste zile își amplifică substanțial semnificațiile prin faptul că este circumscris aceluiași orizont temporal care a marcat, la începutul acestui an, împlinirea de către secretarul general al partidului și președintele țării a cinci decenii de activitate revoluționară și a 65 de ani de viață.

În conștiința poporului nostru, de numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, revoluționar dirz, patriot înflăcărat, personalitate proeminentă a lumii contemporane sînt legate cele mai de seamă înfăptuirii realizate de România în întreaga sa istorie. Abnegația cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a dăruit întreaga energie propășirii patriei și poporului, spiritul său cutezător, penetrant, vizionar, strălucita sa concepție privind dezvoltarea economico-socială a patriei sînt încorporate în mod indestructibil în marile succese înregistrate în anii ce au urmat celui de al IX-lea Congres al partidului. Au fost identificate și aplicate în această perioadă cele mai fertile căi de transpunere în operă a strategiei de dezvoltare economico-socială a țării, de realizare a progresului continuu al economiei naționale pe drumul făuririi socialismului multilateral dezvoltat. Prin aportul hotărîtor de originalitate și creativitate al secretarului general al partidului, națiunea noastră se afirmă puternic, demn pe arena mondială, țării și poporului român i se prefigurează un destin luminos.

Dezvoltarea economiei românești în acest cincinal — ca de altfel într-o perspectivă mai largă de timp —, înfăptuirea obiectivelor economico-sociale ștabilitate de Congresul al XII-lea și de recenta Conferință Națională ale partidului se fundamentează tocmai pe concepția originală, realistă privind procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei. Este meritul excepțional al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi imprimat vastei opere de edificare a noii societăți, atît în plan conceptual cît și la nivelul activității concrete un suflu nou, revoluționar, inspirat din realitățile noi ale economiei și societății românești, bazat pe analiza atentă și profundă a lumii contemporane.

Una din trăsăturile esențiale ale concepției privind noua etapă de dezvoltare o reprezintă accentuarea laturilor calitative ale creșterii economice, amplificarea acțiunii factorilor intensivi. Reflectînd profunde transformări ce au avut loc la nivelul forțelor de producție, importantul potențial tehnico-material acumulat, distribuția în teritoriu a unităților de producție, constituirea unei structuri economice tot mai complexe și diversificate, ridicarea nivelului general de pregătire al oamenilor muncii etc., deopotrivă cu mutațiile survenite în economia mondială — manifestate mai cu seamă prin accentuarea concurenței și înăsprirea restricțiilor materiale și energetice — strategia dezvoltării economiei românești situează în centrul său imperativul sporirii continue și substanțiale a eficienței economice. Creșterea de eficiență ce trebuie să se concretizeze atît la nivel macroeconomic, cît și la fiecare loc de muncă. „Trebuie să fie bine înțeles, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, că înfăptuirea hotărîrilor Conferinței Naționale, a programelor adoptate este nemijlocit legată de realizarea în toate sectoarele a sarcinilor de plan, de ridicarea nivelului calitativ al întregii activități, de creșterea mai puternică a eficienței economice“.

Un concept profund științific și realist

EFICIENȚA economică înțelege ca raport între efectul util obținut și cheltuielile făcute pentru realizarea lui are ca substanță și ca măsură economia de timp, deoarece timpul

de muncă de care dispune societatea este limitat, iar nevoile de consum sînt tot mai mari. Creșterea eficienței economice se asigură prin sporirea volumului de produse obținute cu același consum de muncă socială, prin îmbunătățirea calității lor sau prin reducerea cheltuielilor de producție, prin economisirea resurselor de materii prime, energetice și de muncă vie utilizate pentru satisfacerea trebuințelor societății. Totodată, mărimea eficienței economice — așa cum subliniază cu deosebită claritate conducătorul partidului și statului nostru — depinde de gradul în care oamenii înțeleg că în socialism bunăstarea fiecăruia este condiționată nemijlocit de avuția socială, că pentru a trăi mai bine, atît fiecare în parte cît și toți la un loc, trebuie să ridicăm eficiența muncii fiecăruia la nivelul exigențelor ce le presupune o nouă calitate a vieții.

Trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, calitativă — trăsătură caracteristică a întregii activități economico-sociale — presupune nu numai o reconsiderare a importanței parametrilor de eficiență în ansamblul indicatorilor ce caracterizează activitatea economică, ci și fundamentarea și înfăptuirea într-o viziune nouă a eficienței tuturor factorilor de producție, în concordanță cu noul profil al procesului de reproducție, atît la nivelul economiei naționale, cît și la cel al verigilor economice și administrativ-teritoriale. Condiție și expresie nemijlocită a acestei viziuni avansate, privind creșterea economiei naționale, imperativul sporirii continue a eficienței activității economico-sociale a fost cristalizat de secretarul general al partidului nostru într-o concepție profund științifică, realistă și previzională. Concepție ce reunește într-un ansamblu armonios articulat fiecare sector și compartiment de activitate unde se cheltuiește muncă socială, astfel încît să se obțină maximum de efecte utile cu minimum de consum de resurse — materiale, umane, financiare.

Modul global de a evalua eficiența economică — caracteristică reproducției largite de tip extensiv — este înlocuit cu abordarea sistemică, multifactorială și multisectorială a eficienței, urmărindu-se compararea efectelor economico-sociale utile (directe și de antrenare) obținute în timp, cu efortul integral avansat și deșus nu numai pe ansamblul economiei naționale, ci și la nivelul fiecărei unități și valori de întrebuințare în parte.

O asemenea viziune proiectează problematica eficienței activității economice diferențiat, pe fiecare factor de producție, pe fiecare unitate economico-socială și administrativ teritorială, pe fiecare produs, pentru fiecare loc de muncă și om al muncii. Corespunzător unei asemenea concepții, eficiența dezvoltării de ansamblu a economiei naționale va trebui asigurată pe baza desfășurării unei activități rentabile, eficiente în toate sectoarele producției materiale și nemateriale de către toți oamenii muncii. Această idee a fost clar exprimată de secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August“ din Capitală: „Noi trebuie să obținem în acest cincinal o asemenea creștere a eficienței și rentabilității tuturor sectoarelor de activitate, încît fiecare produs să asigure o eficiență și o rentabilitate maxime! Numai așa vom asigura competitivitatea pe plan internațional a produselor românești, din punct de vedere al prețurilor de desfacere. Numai astfel vom asigura creșterea mai puternică a venitului național, a avuției patriei noastre — sursa unică pentru dezvoltarea în continuare a forțelor de producție ale țării și pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru!“

Așadar, în contextul dezvoltării cu caracter intensiv a economiei naționale mecanismul eficienței reproducției largite trebuie să funcționeze pentru fiecare factor al creșterii economice. Sincronizarea în timp a efectelor și compararea lor cu cheltuielile de muncă socială la nivelul fiecăruia subsistem al producției sociale presupune excluderea posibilităților de compensare a rezultatelor cu sensuri contrarii, eliminarea practicii de a se acoperi efectele negative ale unor factori de producție pe seama altor factori de producție din aceeași verigă

economică sau din alte verigi imediat superioare ale sistemului economiei naționale.

Viziunea nouă, avansată, cu privire la locul și rolul eficienței economice în orientarea și evaluarea activității economice pe toate nivelurile și în toate domeniile de activitate își află o exprimare corespunzătoare și în ce privește structura și dinamica factorilor care o alcătuiesc și îi imprimă substanța economică. Astfel, factorii de eficiență — creșterea productivității muncii prin încorporarea operativă a creațiilor tehnicoștiințifice originale, reducerea cheltuielilor de producție în mod prioritar pe seama diminuării consumurilor materiale și energetice, organizarea superioară a muncii, ridicarea calificării cadrelor — sînt situații în noi ierarhii de prioritate.

După cum se subliniază în documentele partidului nostru, în cuvîntările secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, criteriul principal în funcție de care trebuie să se desfășoare eforturile tuturor colectivilor de oameni ai muncii îl reprezintă minimizarea consumurilor materiale și energetice, exigență ce se aplică cu aceeași vigoare atît în cele două ramuri de bază ale economiei: industria și agricultura, cît și în celelalte sfere de activitate. La nivel macroeconomic, această concepție se materializează în remodelarea structurii economice (îndeosebi industriale) prin prisma criteriului minimizării consumurilor. Dezvoltarea ramurilor care antrenează consumuri reduse de energie și materii prime, promovarea unui nomenclator de producție în funcție de acest criteriu, dezvoltarea în ritmuri mai înalte a ramurilor purtătoare de progres tehnic concretizează această viziune. În același cîmp de preocupări se încadrează și acțiunile menite să lărgescă baza proprie de materii prime și energie concomitent cu reducerea dependenței de import. Atragerea în circuitul productiv a noi zăcăminte cu conținuturi de substanțe utile chiar mai sărace pornește de la premisa că dezvoltarea bazei materiei de resurse reprezintă un factor de eficiență macrosocială apt să contribuie substanțial la întărirea independenței economice a țării.

La nivel microeconomic asigurarea bazei materiale și energetice necesare procesului de creștere economică se exprimă în cerința de a se asigura o valorificare superioară a resurselor atrase în circuitul productiv la nivelul fiecărei unități și loc de muncă — dimensiune fundamentală de creștere a eficienței economice. Se impune a fi remarcate în acest cadru programele complexe adoptate de Conferința Națională a partidului vizînd reducerea suplimentară a consumurilor, creșterea indicelui de valorificare a factorilor de producție. Sînt cuprinse în această strategie a minimizării consumurilor direcții de acțiune numeroase ce acoperă practic întregul cîmp al activității economice: reducerea consumurilor prin reproductarea produselor și înnoirea tehnologiilor, recuperarea materialelor secundare deopotrivă cu recuperarea și recircularea energiei, recondiționarea pieselor și subansamblelor uzate etc. Semnificativ este faptul că aceste obiective majore ale activității economice urmează să se realizeze, potrivit orientărilor cuprinse în documentele de partid, pe fondul creșterii puterilor a productivității muncii, a calității produselor, prin implicarea plenară a progresului tehnic în toate sferile de activitate.

Utilizarea judicioasă a pîrghiilor economico-financiare

APLICAREA principiilor de sporire a eficienței activității economice, înregistrarea progreselor estimate în planul activității concrete presupune ca acțiunile ce vizează elementele de ordin material ale procesului productiv să fie susținute de un cadru optim la nivelul pîrghiilor economico-financiare. Tocmai aceasta este, de altfel, semnificația amplei acțiuni de perfecționare a mecanismului economico-financiar prin care se urmărește orientarea eficientă, judicioasă a activității unităților de bază și evaluarea cît mai riguroasă a calității activității desfășurate pe criterii strict economice. Impulsionarea sporirii valorii nou create — deci a indicatorului producția netă —, creșterea rolului beneficiului și a bugetului propriu de venituri și cheltuieli, perfecționarea sistemului de prețuri și a pîrghiilor de stimulare și premiere a oamenilor muncii sînt elemente ale unei viziuni unitare menită să asigure o bază reală tuturor eforturilor vizînd sporirea eficienței economice.

Corespunzător unei asemenea concepții cu privire la eficiența factorilor de producție în sistemul reproducției socialiste lărgite se impune întărirea funcționării pîrghiilor autogestiunii economico-financiare la nivelul fiecărei unități economice. Aceasta presupune asigurarea concordanței depline a rezultatelor producției cu necesitățile reale ale societății, încadrarea

cheltuielilor efectuate în limita normelor socialmente admisibile pentru condițiile date ale producției, acoperirea cheltuielilor socialmente necesare efectuate pentru producerea fiecărei valori de întrebunțare numai din veniturile proprii ale activității desfășurate, obținerea de venit net în măsură să asigure resursele necesare continuării pe un plan superior atît a propriei producții, cît și pentru satisfacerea nevoilor mereu în creștere ale dezvoltării de ansamblu a societății. În unitățile lor, aceste elemente pot defini esența eficienței factorilor de producție în contextul funcționării corespunzătoare a mecanismului autogestiunii economico-financiare. Astfel concepută, eficiența se realizează pe fondul corelării și combinatei optime a intereselor personale cu cele de grup și generale, a celor curente cu cele de perspectivă, în cadrul unui orizont de timp bine dimensionat.

Pentru ca eficiența să se manifeste la locul și timpul potrivit și în concordanță cu exigențele pe care le impune competitivitatea pe plan național și internațional este necesar ca pîrghiile economico-financiare să ofere cadrul real al stimulării cheltuirii raționale a resurselor de muncă socială, evidențierii efectelor utile obținute, corespunzător factorilor de producție care le-au generat (în cadrul fiecărui sector de activitate), comparării eforturilor cu efectele, a eficienței obținute în domenii ce se dovedesc a fi în măsură să satisfacă același interes.

Corespunzător unei asemenea viziuni, pîrghiile economico-financiare trebuie să servească nemijlocit înlăturării oricăror tendințe de cheltuire nerațională, neeconomicoasă a resurselor, precum și declanșării proceselor de manifestare în timp optim a efectelor utile; orice întîrziere în apariția acestora, ca urmare a efectului propagat al factorilor de creștere, are consecințe negative asupra eficienței sistemului factorilor de producție în ansamblul său.

Eficiența folosirii pîrghiilor economico-financiare nu trebuie judecată numai global, ci în primul rînd pe seama fiecărui factor de producție care o influențează sau pe sistemul de factori, existînd în acest fel o legătură organică de la cauză la efect, între pîrghiile economico-financiare, factorii de producție și eficiența folosirii lor. În etapa actuală de dezvoltare a economiei noastre naționale, o problemă fundamentală pentru creșterea eficienței activității economice este dimensionarea reală, optimă a fondurilor necesare pentru orice activitate, a eforturilor maxim posibile ce pot fi avansate. Noul mecanism economic este chemat să acționeze, prin pîrghiile ce-i sînt proprii, în direcția înlăturării unor tendințe de supraledere din partea unor întreprinderi în condițiile utilizării necorespunzătoare a resurselor interne, a capacităților de producție.

Practica demonstrează că orice creștere a producției pe seama creării de noi capacități de producție, în condițiile unei slabe utilizări a celor existente, generează risipă de muncă socială, scăderea eficienței efortului integral avansat de societate. În acest context apare pe deplin justificată și realistă orientarea de bază formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a nu se mai acorda fonduri suplimentare pentru lărgirea producției decît în condițiile în care capacitățile de producție deja existente sînt utilizate la parametrii proiectați și în măsura în care necesitățile economiei naționale reclamă imperios acest lucru.

Un calcul făcut la nivelul anului 1982 arată că dacă indicele de utilizare a fondurilor fixe productive ar fi sporit cu numai 1%, ar fi fost posibil să se obțină un spor de venit național de 5 ori mai mare decît folosirea unui procent din rata acumulării. Dintr-un asemenea calcul apare limpede că eficiența obținută printr-o mai bună utilizare a factorilor de producție deja existenți reprezintă prima variantă ce trebuie adoptată în procesul dimensionării efortului de dezvoltare; ea trebuie să preceadă în mod obligatoriu fundamentarea nivelului optim al ratei acumulării într-un anumit orizont de timp, asigurînd în acest fel o eficiență ridicată a folosirii resurselor atrase în procesul reproducției lărgite.

Dezvoltarea economiei naționale în actualul cincinal și în perspectivă este jalonată de o concepție clară, realistă, originală, concepție ce încorporează în întreaga sa structură aportul inovativ al secretarului general, o gîndire care stabilește drept principal obiectiv al activității economice sporirea și diversificarea producției în condiții de eficiență și calitate. Pentru materializarea acestor prevederi și, nemijlocit, pentru realizarea obiectivelor vizînd ridicarea neîncetată a bunăstării întregului popor sînt necesare ample eforturi la nivelul fiecărei unități de producție, o susținută mobilizare care să stimuleze cu precădere afirmarea spiritului creator, a simțului gospodăresc al fiecărui om al muncii, al celor ce sînt proprietari, producători și beneficiari a tot ce se realizează în România socialistă.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Cărbunele și energia

ANII DIN URMA au adus, pe plan mondial, o reconsiderare a locului cărbunelui între resursele de producere a energiei. S-au făcut și se fac ample studii geologice pentru depistarea de noi rezerve, se folosesc instalații de înaltă productivitate în exploatare, cantitățile de cărbune extras au crescut și cresc în mod vertiginos. Cărbunele înlocuiește cu succes hidrocarburile și deocamdată este unul din principalii combustibili pentru care există rezerve considerabile.

În țara noastră, orientarea spre dezvoltarea producției de cărbune este anterioară declanșării crizei energetice mondiale. Programele speciale adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, de Conferința Națională prevăd o sporire considerabilă a producției de cărbune și, pe această bază, economisirea unei cantități însemnate de hidrocarburi în producerea energiei. **Realizarea programelor stabile** — se subliniază în cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadre de conducere, specialiști și muncitori din industria minieră și geologie — **presupune o bună organizare în toate minerele — atât în subteran cât și la carierele existente — dar și deschiderea de noi mine pentru a putea să avem frontul de lucru necesar. Trebuie să ne asigurăm o rezervă de circa 10—20 la sută în ce privește frontul de lucru, astfel ca să avem siguranța realizării în orice condiții a planului la producția de minereuri și cărbune, așa cum am prevăzută.**

Ritm intens de creștere a producției

ACȚIUNILE și măsurile energetice întreprinse la începutul acestui an, mai ales în urma Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R., au determinat un suflu nou în toate sectoarele extractive, concretizându-se în sporirea zilnică a producției. În cazul concret al extracției cărbunelui, în urma aplicării noului program de lucru și organizării superioare a activității în mine și cariere, producția medie zilnică a crescut în mod considerabil. În cele câteva săptămâni de lucru în noile condiții s-au realizat producții zilnice de 140—150 mii tone cărbune, față de circa 130 000 tone în mod curent. În săptămâna ce la 14—20 martie a.c. producția medie zilnică de cărbune a atins 152 000 tone.

Rezultatele obținute în întreaga industrie extractivă și în mod deosebit în cea carboniferă au confirmat pe deplin — așa cum de altfel s-a apreciat și la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — eficiența trecerii la aplicarea noului program de lucru în 3 schimburi de 8 ore, fapt ce a determinat o utilizare mai bună a bazei tehnice din dotare și a timpului de lucru, organizarea producției și a muncii mai aproape de exigențele sporite ale activității din minerit. Sînt semnificative salturile calitative făcute în acest sens îndeosebi în exploatarea carboniferă din Valea Jiului și bazinul Otteniei. Față de situația din trecut, cînd se lucra 6 ore pe schimb, în noile condiții, cînd programul de lucru este de opt ore, cînd minerii lucrează 5 sau 6 zile pe săptămîna iar mina 7 zile pe săptămîna, pe întreg **Combinatul Văii Jiului, de pildă, productivitatea muncii în abatajele dotate cu mari complexe mecanizate a sporit de la 6,26 tone cărbune pe post la 8,54 tone cărbune pe post.** În asemenea condiții producția de cărbune extrasă cu fiecare complex mecanizat a sporit în medie zilnic de la 320 tone la peste 370 tone.

Producții mari, mult superioare față de perioada corespunzătoare a anului trecut, au obținut și Combinatele miniere Motru și Rovinari, ceea ce a permis ca livrările zilnice de cărbune către termocentrale să fie mai mari cu sute de tone. Aprecieri pozitive se cer făcute și cu privire la activitatea deosebită pe care o desfășoară minerii de la Combinatul Ploiești, întreprinderile miniere Mehedinți, Voevozi, Sălaj — care: zilnic, extrag și livrează economiei sute și mii de tone de cărbune peste plan.

Așadar, creșterile accentuate ale producției de cărbune vădesc o dinamică constantă, în stare să permită atingerea în acest an a unui nivel mai aproape de cerințele economiei, pentru a satisface mai bine necesitățile termocentralelor, industriei siderurgice, ale populației.

Evident, după cum este și firesc, creșterea cantităților de cărbune a avut și are o înrîurire pozitivă asupra sporirii pe această bază a producției de energie. Astfel, **în lunile ianuarie și februarie a.c. s-a produs cu 14,4 la sută mai multă energie electrică pe cărbune în comparație cu aceeași perioadă din 1982.** Mai mult, dacă în anul trecut unele grupuri ale termocentralelor au trebuit să fie oprite periodic din lipsa combustibilului, respectiv a cărbunelui, în cele 2 luni din 1983 toate grupurile de producție au funcționat permanent, nici unul nu a avut perioade de opriri. Merită relevat, de asemenea, faptul că **în perioada ce a trecut din 1983 a scăzut și consumul de hidrocarburi la producerea energiei electrice.** Energia produsă cu aportul hidrocarburilor a scăzut, față de anul trecut, cu 5,5 la sută, scădere ce ar fi putut fi și mai mare dacă nu s-ar fi impus acoperirea minusului de energie de la hidrocentrale.

Este, după cum se poate remarca, o relație directă între nivelul producției de cărbune și al celui de energie. Dacă se are în vedere că în acest an, în industria energetică vor intra în funcțiune noi grupuri (Turceni, Giurgiu, Borzești, Zalău, Drobeta-Turnu Severin, Tismana etc.), al căror consum zilnic de cărbune însumează circa 22—25 mii tone acoperirea acestui necesar, ca și al termocentralelor în funcțiune impune mobilizarea în și mai mare măsură a unităților miniere pentru a atinge în cursul lunilor ce urmează un nivel de cel puțin 160—200 000 tone cărbune extras și livrat zilnic. Cu o asemenea aprovizionare activitatea termocentralelor va fi mai bună, cantitatea de energie electrică realizată pe fiecare grup apropiindu-se de nivelul stabilit.

Indici ridicați pe fiecare utilaj

URMĂRIND DERULAREA activității în exploatarea carboniferă trebuie spus că eforturile se cer îndreptate cu prioritate în direcția **utilizării cu randamente sporite a complexelor mecanizate din dotare și asigurarea de noi fronturi de exploatare atât în subteran cât și în cariere.**

Progresele înregistrate îndeosebi în exploatarea din Valea Jiului și de la Motru în ridicarea indicilor de utilizare a complexelor mecanizate și a excavatoarelor cu rotor și cupe evidențiază pregnant creșterea eficienței, a nivelului productivității pe fiecare angajat. Dar sînt evidente și marile rezerve existente în utilizarea mai eficientă a tuturor mijloacelor mecanizate puse la dispoziție. Dacă, de pildă, la exploatarea Lupeni productivitatea muncii în abatajele cu complexe mecanizate a crescut de la 8,64 tone pe post la 12,85 tone pe post, iar avansările zilnice în abatajele frontale au sporit de la 0,7 metri la peste 1 metru, la nivelul Combinatului din Valea Jiului media obținută este mai mică cu aproape 3 tone pe post la extracția cărbunelui și 0,4 metri la înaintări. Dacă raportăm acest minus la numărul de complexe mecanizate de care dispune combinatul, cantitățile de cărbune extrase mai puțin sau numărul de metri necfecțuați, rezultă că numai prin ridicarea indicilor de utilizare a acestor mari utilaje, la nivelul atins la Lupeni, se poate realiza lunar un plus de zeci de mii de tone de cărbune, concomitent cu efectuarea de înaintări cu câteva zeci de metri.

Același lucru este valabil și în cazul exploatarea din subteran și cariere ale combinatelor Motru și Rovinari. Utilizarea cu indici ridicați a tuturor mijloacelor mecanizate și îndeosebi a excavatoarelor cu rotor și cupe, a complexelor mecanizate, combinatelor de abataj din subteran, poate influența pozitiv creșterea productivității pe post, sporirea considerabilă a producției zilnice de cărbune. **„Să luăm**

măsuri — se subliniază în cuvîntarea secretarului general al partidului la Consfătuirea de la C.C. al P.C.R. cu minerii și geologii — **pentru folosirea rațională, la întreaga capacitate, a utilajelor de care dispunem. Aceasta presupune măsuri de bună organizare a activității, de asigurare a bunei întrețineri — deci și a echipamentelor de întreținere —, a pieselor de schimb, subsansamblelor, ținînd seama că în subteran nu este ușor să introducă și a scoate utilajele. Să pregătim în așa fel utilajele încît să schimbăm subsansamblele întregi, astfel ca toată perioada de înlocuire a unor subsansamble să dureze cît mai puțin, să putem asigura ca mașinile să lucreze în continuare“.**

În ultima vreme, au fost pregătite cîteva **noi fronturi de exploatare** — la mina Tehomir de la Combinatul minier Motru, la întreprinderea Roșia Peșteană, la întreprinderea minieră Rovinari, la Lupeni și Cîmpul lui Neag, în Valea Jiului etc. Din păcate, în această privință lucrurile nu stau tocmai bine. Sînt investiții rămase în urmă din anii anteriori, care nu au fost încă finalizate, astfel că fronturile de exploatare existente, pe măsură ce își epuizează zăcămintul, nu pot fi înlocuite operativ cu altele de dimensiuni corespunzătoare sau mai mari. Se cere ajuns la situația ca pregătirile să asigure în permanență în devans 1—2 fronturi noi de lucru în fiecare exploatare.

Rezerve potențiale există, dar valorificarea lor cere o concentrare de forțe umane și tehnice, executarea conform graficelor a diferitelor lucrări, urmărirea zilnică a înaintărilor sau descoperțirilor, luarea de măsuri operative acolo unde situațiile impun aceasta. Cu deosebire, se cer urgente lucrările de investiții pentru deschiderea de noi fronturi de lucru la C.M. Rovinari și Motru, în Valea Jiului, ca și la celelalte mari exploatare.

O contribuție importantă la sporirea eforturilor minerilor trebuie adusă și de constructorii de mașini și utilaje — care au datoria de a respecta termenele de livrare a pieselor de schimb, a noilor complexe mecanizate prevăzute în contracte. Există încă restanțe nejustificate în livrare, ca și posibilități de ridicare a performanțelor calitative ale unora din utilajele și complexele ce se produc. Asigurarea tuturor condițiilor necesare desfășurării unei activități continue, la cote ridicate, de extracție a cărbunelui, cu fronturi de lucru pregătite din vreme, este o condiție esențială pentru ca sarcinile să fie realizate la nivelul prevederilor. Iată de ce factorii responsabili de la nivelul fiecărei exploatare, al combinatelor și ministerului de resort trebuie să acorde toată atenția punerii la termen în funcțiune a noilor capacități — condiție de cea mai mare importanță în menținerea unor ritmuri ridicate de extracție a cărbunelui.

In relație directă : calitatea cărbunelui — cantitatea de energie produsă

O **CONDIȚIE ESENȚIALĂ** în procesul producerii energiei, prin utilizarea cărbunelui indigen, o constituie **ridicarea calității** acestuia la puterea calorică prevăzută în plan. În prezent, sînt cazuri cînd cărbunele livrat termocentralelor de exploatare din Valea Jiului și din Bazinul Olteniei se situează cu 200—300 Kcal/kg sub prevederi.

Neîncadrarea în nivelurile de calitate arc, firește, o serie de repercusiuni : consumul pentru producerea unui kWh energie electrică crește, se transportă pe calea ferată, cu mijloace auto sau benzi transportoare, mai mult steril și pămînt, sporesc cheltuielile de producere a energiei, apar greutăți în fluxul tehnologic de valorificare a cărbunelui etc. Concret, în perioada ianuarie-februarie a.c. energeticienii au consumat, datorită calității mai scăzute a cărbunelui, 1,9 kg lignit și 0,76 kg huiță pentru un kWh energie electrică, față de 1,8 kg lignit și 0,73 kg huiță în 1982. Și nu numai atît. Repercusiunile s-au soldat și cu un consum ridicat de subsansamble la mori (ciocănele). La toate acestea se adaugă stagnările la utilajele de pregătire a cărbunelui pentru ardere (îndeosebi a morilor), toate influențînd în final utilizarea rațională și eficientă a grupurilor energetice.

Pentru a putea înțelege mai bine relația dintre calitatea cărbunelui livrat și energia produsă dăm cîteva exemple. La termocentrala Mintia-Deva aprovizionarea ritmică cu cărbune (huiță) cu putere calorică de 3300 Kcal/kg, în condițiile utilizării a 3—4 mori de pregătire a acestuia pentru ardere, poate asigura utilizarea aproape deplină a capacităților, realizîndu-se o producție de energie de 190—200 MW. În condițiile actuale, cînd media cărbunelui aprovizionat nu depășește 3100—3150 Kcal/kg, folosind tot 3—4 mori de pregătire (înrăutățirea calității atrage după sine dese dereglări și defecțiuni la mori și ca atare timpuri morți), energia ce se obține atin-

ge abia 160—170 MW. Avînd în vedere că puterea instalată în termocentrală este de 6×210 MW, utilizarea de combustibili (respectiv cărbuni) cu calorii sub media stabilită prin plan, pe lîngă că nu asigură realizarea cantității de energie, determină și o uzură ridicată a instalațiilor, creșterea accentuată a costurilor pe kilowatul oră obținut.

Situația este și mai dificilă în cazul termocentralelor de la Rovinari și Turceni, unde variația puterii calorice a cărbunelui (lignitului) este mai mare. Folosirea unui cărbune sub parametri calitativi prevăzuți conduce la utilizarea incompletă a puterii agregatelor energetice, cu înfriurire directă asupra nivelului producției de energie termică și electrică. Așa se explică faptul că, deși puterea instalată a celor două termocentrale este mare, realizarea programului de producere a energiei nu se ridică în prezent la un nivel corespunzător. Situația implică studii și măsuri în consecință.

Este evident că eforturile pentru obținerea energiei prin utilizarea cărbunelui pot fi eficiente în măsura asigurării puterii calorice planificate a combustibilului. Care sînt soluțiile ce ar putea fi luate în considerare ?

■ **O mai atentă pregătire a fronturilor exploatabile de cărbune.** Aceasta presupune în cadrul carierelor executarea corectă a operațiunilor de descoperță, prin înlăturarea la limita maximă a faliilor de pămînt. Din păcate, uneori graba pentru darea în exploatare a noilor fronturi de cărbune din cariere conduce la nedecoperțarea unor straturi de 10—15 cm pămînt și uneori mai mult, care — în cazul exploatareii cu excavatoare cu rotor — se amestecă cu cărbunele, mărind procentul de impurități.

■ **Eliminarea pe benzi separate a sterilului provenit de la înaintări în exploatarele subterane.** Se știe că odată cu creșterea gradului de mecanizare a extracției cărbunelui calitatea acestuia se înrăutățește întrucît complexele mecanizate nu pot separa faliile de steril de cele de cărbune. Dar, un aport prețios la înlăturarea unor cantități mari de steril poate fi adus prin organizarea unei benzi separate pentru transportul acestuia în cazul efectuării de lucrări de înaintare. În prezent, pe aceeași bandă se transportă și se depozitează la suprafață atît sterilul cît și cărbunele — fără a se mai putea efectua sortarea lor.

■ **Perfecționarea activității în stațiile de preparare a cărbunelui.** În Valea Jiului există 3 mari stații de pregătire a cărbunelui, la care în acest an se vor mai adăuga altele două. Dat fiind că operațiile pe care le execută trebuie să aibă ca efect eliminarea sterilului, reducerea consumului de cenușă și umiditate, într-un cuvînt asigurarea unei calități corespunzătoare atît pentru producția de cocs cît și pentru cea energetică, activitatea acestora este de mare importanță și răspundere. În aceste sectoare uneori se merge însă mult pe realizări cantitative în dauna calității. Faptul impune analize urmate de măsuri concrete. Pe de o parte, perfecționarea instalațiilor de selectare, iar pe de alta, ridicarea responsabilității colectivelor ce își desfășoară activitatea în aceste sectoare. Trebuie să se jungă la situația ca fiecare vagon de cărbune livrat să se încadreze în nivelurile de calitate planificate. Pentru aceasta, se cere întărită ordinea și disciplina în aceste sectoare, concomitent cu exercitarea unui control riguros al calității cărbunelui livrat încă de la expediție.

■ **Întrucît se află în construcție sau în modernizare termocentrale în multe zone din țară, ar fi de dorit ca instalațiile noi să fie adaptate la arderea de cărbuni cu putere calorică corespunzătoare rezervelor de care dispune țara.** Aceasta ar contribui la evitarea unora dintre greutățile cu care se confruntă termocentralele în prezent. Cercetătorii, proiectanții, geologii, termoenergeticienii pot contribui deopotrivă la alegerea soluțiilor cele mai eficiente în această privință. Se cere urgentată, de asemenea, activitatea de modernizare a morilor, de pregătire a cărbunelui la termocentrale pentru ardere, prin adoptarea tipurilor cu role în locul celor cu ciocănele. Experiența atestă că acestea sînt mai rezistente și au în același timp o viață și o eficiență sporite.

■ **Sarcinile de plan în exploatarele miniere, cît și plata cărbunelui livrat să se stabilească nu în tone fizice, ci în tone combustibil convențional.** O asemenea măsură ar avea darul să mobilizeze eforturile minerilor și în direcția ridicării calitative a cărbunelui.

Vasile BOESCU

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE PE UNITATEA DE PRODUS PRIN TIPIZARE

TIPIZAREA tehnologiilor, produselor industriale și construcțiilor s-a înscris printre problemele importante examinate la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, unde s-a subliniat necesitatea ca această activitate să fie racordată mai eficient la asemenea imperative ale economiei noastre cum sînt folosirea judicioasă a materiilor prime, reducerea consumurilor materiale, de energie și combustibili, diminuarea importurilor etc.

Atît experiența industriei noastre, cît și datele oferite de literatura de specialitate străină demonstrează convingător că standardizarea, tipizarea și unificarea, concepute pe baze științifice și aplicate rațional, constituie instrumente eficiente ale organizării și conducerii, mijloace de creștere a productivității muncii, pîrghi importante în reducerea costurilor de producție și îmbunătățirea calității produselor. Rezultatele unei anchete inițiată în anii trecuți de către Institutul American de Standardizare în rîndul unui mare număr de companii industriale și firme comerciale a arătat că, în medie, acestea realizează peste 50 de dolari beneficii la fiecare dolar investit în activitatea de tipizare, iar aplicarea fiecărui nou standard de tipizare a producției generează economii reprezentînd circa 70 000 de dolari. Astăzi este unanim acceptată de către specialiștii în domeniu aprecierea conform căreia, în construcția de mașini prețul unitar al producției este invers proporțional cu rădăcina a patra din volumul seriei de fabricație, adică la o dublare — prin tipizare — a seriei, cheltuielile de producție se reduc cu peste 15 %. S-a calculat, de asemenea, că beneficiile pe care le aduce standardizarea și tipizarea în domeniul comerțului reprezintă de la 0,3% la 5% din volumul total al vânzărilor. Datele oferite de literatura sovietică arată că la fiecare rublă cheltuită pentru lucrări de tipizare și standardizare, rezultă o eficiență economică de cel puțin 15 ruble ș.a.m.d.

Dacă asupra faptului că tipizarea este însoțită de obținerea unor avantaje economice în general, provenind mai ales din creșterea productivității muncii și reducerea manoperei de prelucrare nu există opinii divergente, în ce privește valențele acestor activități în domeniul reducerii consumurilor materiale, de energie și combustibili — problemă de importanță majoră astăzi în economia noastră, după cum s-a arătat la Conferința Națională a P.C.R. — lucrurile nu sînt tot atît de clare și evidente. Există chiar părerea, de multe ori îndreptățită la prima vedere, conform căreia, prin tipizarea produselor și eliminarea din fabricație a o serie de tipodimensiuni consumurile de materii prime, materiale și energie cresc, deoarece beneficiarii obiectelor tipizate sînt obligați ca în locul tipodimensiunii de produs care ar fi fost cea mai adecvată procesului tehnologic dat, dispărută însă din fabricație, să recurgă la mărimea imediat superioară rămasă în șirul parametric de produse.

O asemenea opinie încetățenită în rîndul multor specialiști din construcția de mașini și alte ramuri a fost alimentată și de restrîngerea sortotipodimensională, uneori drastică, a multor produse industriale și materiale efectuată în ultimii ani. Avem în vedere, în primul rînd, dispariția din nomenclatoarele de materiale a unor sortotipodimensiuni de profile, table, benzi și alte produse metalurgice frecvent utilizate, care a compromis intrucitva ideea de tipizare, deoarece s-au înregistrat tendințe vizibile de creștere nejustificată a masei și consumului de energie la anumite produse în comparație cu situația anterioară tipizării. Considerăm că asemenea fenomene au apărut dintr-o înțelegere greșită a conceptului de tipizare, ele reflectînd fisuri și deficiențe nu ale teoriei tipizării în sine, ci ale modului în care ea a fost interpretată și aplicată.

Eficiența promovării de soluții constructiv-tehnologice avansate

INTR-ADEVĂR, tipizarea nu poate fi identificată în toate cazurile cu reducerea mecanică — fără o justificare temeinică — a gamelor sortimentale de materiale și produse, a mărcilor de oțel etc. Fenomenele apărute sînt urmarea și a neaplicării riguroase în activitatea de tipizare a criteriilor

eficienței economice, care trebuie să fundamenteze și să justifice orice proces economico-productiv.

Ar mai trebui amintit și unul din principiile de bază admise și aplicat în activitatea de standardizare din toate țările dezvoltate industrial, constînd în obligativitatea de a se ține seama în egală măsură atît de interesele producătorului cît și ale beneficiarului în toate acțiunile de restrîngere a sortimentului producției. De altfel, cerința privind obținerea acordului beneficiarului ca o condiție obligatorie în aprobarea oricărui standard de simplificare sortotipodimensională a producției derivă tocmai din promovarea acestui principiu. În acest sens, unul din conceptele teoriei tipizării și standardizării are la bază ideea după care reducerea diversității trebuie să se bazeze pe selecția din fabricația existentă sau proiectarea din nou a unor asemenea sortotipodimensiuni de produse și materiale care să preia integral funcțiile tehnologice ale obiectelor eliminate.

Considerentele prezentate indică direcții în care cercetarea și ingineria noastră tehnologică pot și trebuie să acționeze pe plan teoretico-științific și aplicativ, pentru a crea și pune la dispoziția practicii instrumentele metodologice de lucru în domeniul tipizării și standardizării cerute de actuala dezvoltare a științei, tehnicii și producției industriale.

Revenind la aspectul reducerii consumurilor materiale prin tipizare, trebuie subliniat faptul că sursa acestor reduceri o reprezintă aplicarea unor soluții constructiv-tehnologice superioare la produsul tipizat în comparație cu cel netipizat. Lucrul este posibil întrucît efortul de concepție din fazele de cercetare, proiectare, execuție, experimentare și omologare a noului produs este investit într-un număr mai redus de tipuri și mărimi de produse reprezentative, rezultate în urma unificării și tipizării producției. Drept urmare, parametrii acestora pot fi temeinic studiați și chiar optimizați după principalele criterii ale calității: funcționalitate, fiabilitate, durabilitate, mentenabilitate, cantitatea de metal încorporat, consumuri de energie și combustibili etc.

Urmînd acest principiu de lucru și constatînd, de pildă, că la mecanismele de suspendare în trei puncte montate în partea din spate a celor 14 tipomărimi de tractoare agricole se folosește o mare diversitate de construcții particularizate de tractor la tractor, deși destinația lor este de fapt aceeași — cuplarea tractoarelor cu uneltele agricole. Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tractoare din Brașov a restudiat într-o concepție integrată construcțiile existente, stabilind seria unitară de mecanisme unificate constructiv. În cadrul seriei cele patru repere principale ale mecanismului — brațele inferior și superior și tijele reglabile dreapta-stînga — care se executau după 42 desene prezentînd 31 lungimi de elemente constructive, 15 secțiuni și diametri diferite etc. au fost optimizate constructiv, numărul desenelor și al variantelor de lungimi și secțiuni fiind redus în proporție de 55—65%. Acțiunea a avut drept urmare obținerea unor importante economii de materiale, manoperă și energie, variantele de mecanisme nou proiectate fiind superioare sub aspectul soluțiilor constructiv-tehnologice și al indicatorilor economici. Se obțin economii în sfera aprovizionării semifabricatelor prin reducerea numărului de sortotipodimensiuni, a pregătirii fabricației — tehnologii de prelucrare și S.D.V.-uri mai puține, a montajului, reparațiilor și întreținerii prin creșterea interschimbabilității între subsamblele variantelor proiectate, precum și a organizării procesului de producție. Ca urmare a reducerii diversității constructive a mecanismelor cu circa 60%, seriile de fabricație s-au dublat, rezultînd o diminuare a costurilor de producție cu aproximativ 20%.

Un exemplu similar poate fi prezentat și din domeniul industriei electrotehnice, unde, recent, a fost implementată în producția de serie o soluție de executare a bobinajelor de la transformatoare, extrem de eficientă mai ales sub aspectul economisirii consumurilor materiale. Este vorba de tipizarea bobinajului de joasă tensiune din construcția transformatoarelor de 250—2 500 KVA unde, ca urmare a unificării acestora, în locul celor 15 tipodimensiuni și variante constructive ce se

Ion HERA-BUCUR
Gheorghiu BUCUR

(Continuare în pag. 24)

Preocupări în campania agricolă de primăvară

DEZVOLTAREA ȘI DIVERSIFICAREA BAZEI FURAJERE

NE AFLĂM în plină desfășurare a lucrărilor de însămînțări la culturile din epoca I. Preocupările din această perioadă ale ministerului de resort, ale organelor teritoriale și unităților din agricultură trebuie să aibă în vedere ca volumul și structura producției vegetale din acest an nu numai să satisfacă necesarul planificat de cereale, plante tehnice, legume ș.a., ci și să asigure dezvoltarea și diversificarea bazei furajere a zootehniei, potrivit cerințelor de creștere a efectivelor de animale și a producțiilor obținute de la acestea.

În spiritul obligațiilor și răspunderilor stabilite pentru unitățile agricole prin Legea privind organizarea și folosirea rațională a resurselor de nutrețuri, se impune încurajarea inițiativelor și generalizarea experiențelor pozitive în direcția valorificării, în funcție de condițiile specifice, a tuturor categoriilor de furaje, introducerea și extinderea în cultură a acelor plante de nutreț care, cu cheltuieli și consumuri energetice reduse, să dea producții cât mai mari la hectar, cu un conținut ridicat de substanță nutritivă.

Apreciem, în legătură cu aceasta, că s-a renunțat cu prea multă ușurință la unele plante furajere tradiționale*), al căror potențial de producție putea fi considerabil sporit pe baza unor cercetări sistematice, ca și prin chimizare, irigare etc.

Astfel, **meiul și dughia** — care în urmă cu numai trei decenii acopereau o bună parte din nevoile de furaje ale gospodăriei țărănești — în prezent mai sînt cultivate doar sporadic, în unele cooperative agricole ai căror președinți au mai multă experiență și inițiativă, suprafața totală nedepășind cîteva sute de hectare.

Precizăm de la început că nu propunem aprioric sporirea suprafeței cultivate cu mei și dughie, ci dorim să stimulăm interesul pentru aceste culturi, să atragem atenția că **ele pot constitui, în anumite condiții concrete, alternative pentru asigurarea furajelor necesare.**

În primul rînd, meiul și dughia sînt plante cu **rezistență mare la secetă**, ce se pot cultiva cu bune rezultate pe orice teren fără a intra în concurență, pe terenurile irigate, cu culturile de bază. Lipsa de precipitații ce caracterizează în acest sezon multe din zonele agricole ale țării constituie un argument pentru o analiză atentă a unei posibile alternative a bazei furajere, care să includă și aceste culturi.

În al doilea rînd, ele au o **perioadă scurtă de vegetație**. Creșterea lor rapidă le permite să fie însămînțate după culturile care eventual ar fi compromise primăvara, din cauza lipsei de umidi-

tate a terenului. De asemenea, ele asigură obținerea unei producții bune în cultură succesivă, mai ales că în perioada iulie-august lipsa de precipitații este foarte accentuată. Deoarece sînt puțin pretențioase și nu necesită lucrări complexe de pregătire a terenului, ele se pot **cultiva și direct în miriște**, cu cheltuieli minime, favorizînd în acest fel menținerea apei în sol.

Adăugăm și faptul că meiul și dughia dau rezultate foarte bune pe solurile sărace, uscate. Avînd o densitate mare la hectar, ele pot valorifica în condiții optime **terenurile din zonele colinare și subcolinare**, în cadrul acțiunilor de combatere a eroziunii solului.

În sfîrșit, trebuie să reținem ca un avantaj deosebit de important și faptul că aceste furaje **pot fi folosite sub formă de masă verde, fin sau concentrate**. De exemplu, atunci cînd sînt recoltate pentru boabe, paiele se pot utiliza în hrana oilor, iar boabele (bogate în proteină) — în hrana păsărilor, porcilor etc. De altfel, în gospodăria țărănească meiul și dughia erau folosite într-un proces complex, cu maximă eficacitate, necesarul de concentrate în hrana animalelor fiind asigurat în cea mai mare măsură prin producția de boabe a acestor culturi.

În cele ce urmează prezentăm situația comparativă a eficienței principalelor culturi furajere pentru masă verde (tabelul nr. 1) și pentru fin (tabelul nr. 2), pe baza rezultatelor obținute în sectorul cooperatist al agriculturii în anul 1981. Datele respective trebuie interpretate, desigur, și prin prisma diferențelor foarte mari între suprafețele cultivate și culturile respective.

Tabelul nr. 1

Producția medie, cheltuielile la hectar și cheltuielile la 1 000 lei producție globală la principalele culturi pentru masă verde

	Producția medie (kg/ha)	Cheltuieli (lei/ha)	Cheltuieli la 1 000 lei producție globală (%)
Dughie	20 300	2 800	100,0
Lucernă	24 600	2 600	76,5
Trifoi	15 000	1 700	76,5
Ghizdei	15 000	1 750	88,2
Sparcetă	12 100	1 300	70,6
Iarbă de Sudan	15 000	1 400	64,7
Borceag	12 000	1 700	101,3

Se poate remarca, din datele tabelului nr. 1, că la dughie s-a obținut o **producție cu peste 5 000 kg/ha mai mare decît la majoritatea culturilor comparate.**

Chiar dacă sub aspectul eficienței rezultatele sînt relativ nesatisfăcătoare, faptul că există și o cultură — borceagul — cu eficiență mai scăzută ne îndreptățește să-i acordăm dughiei o atenție mai mare în perspectivă. Acest lucru este întărit și de faptul că, folosită pentru fin, dughia are o **eficiență mai bună decît majoritatea culturilor analizate.**

Tabelul nr. 2

Producția medie, cheltuielile la hectar și cheltuielile la 1 000 lei producție globală la principalele culturi furajere pentru fin

	Producția medie (kg/ha)	Cheltuieli (lei/ha)	Cheltuieli la 1 000 lei producție globală (%)
Dughie	4 900	1 900	100
Lucernă	5 400	2 300	105
Trifoi	3 900	1 600	97
Ghizdei	3 200	1 450	120
Sparcetă	2 500	800	100
Iarbă de Sudan	3 250	1 330	105
Borceag	4 400	1 750	105

Desigur, pentru a hotărî reintroducerea în cultură a meiului și dughiei sînt necesare analize mai complexe. Scopul considerațiilor de mai sus este de a atrage atenția și a pune în discuție oportunitatea și necesitatea repunerii în drepturi a unor culturi tradiționale prea ușor abandonate. Insistăm asupra acestui fapt, cu atât mai mult cu cît cercetările privind valorificarea potențialului de producție al acestor culturi (în special prin crearea de noi soiuri cu o producție și un grad de digestibilitate mai mari) nu au avut un caracter de permanență. Doar în ultima perioadă se poate remarca în această privință un reviriment cu rezultate încurajatoare. Astfel, la Stațiunea de cercetări agricole Secuiei — Roman, într-o zonă colinară, s-a obținut o producție de 2 000 kg mei boabe la hectar, în cultură dublă (semănat după orzul de toamnă). În zona colinară, unele unități obțin o producție asemănătoare la culturile cerealiere de bază.

Apreciem că într-o perioadă nu prea îndepărtată, printr-o muncă de selecție și ameliorare, rezultatele vor justifica eforturile care se fac și cele care mai trebuie făcute pentru redescoperirea valențelor acestor culturi.

dr. Gh. FRAȚILA

*) Vezi și: O. Parpală, N. Marcu, Valorificarea tradițiilor în sprijinul sporirii producției agricole, Revista economică nr. 11, 1983

Posibilități de perfecționare a calculației costurilor în unitățile din agricultură și de industrie alimentară

ÎN ULTIMII ANI, și în unitățile din agricultură și industria alimentară au avut loc perfecționări continue ale sistemului informațional financiar contabil. Astfel, s-a apropiat mult metodologia de planificare și de evidență din cooperativele agricole, de cea din întreprinderile agricole de stat; s-a unificat în mare parte sistemul de indicatori economico-financiar care caracterizează eficiența economică a producției și a investițiilor. În acest mod a devenit posibil să fie aplicate în această ramură unele metode perfecționate de calculație a costurilor, care ar contribui la comensurarea mai reală a cheltuielilor de producție, conducând implicit la creșterea rentabilității produselor.

În general este vorba de metode de planificare (antecalculație). Nevoia unor astfel de calculații a apărut întrucât așa-zisele metode clasice sau reale (efectivă sau postcalculație) prezentau unele neajunsuri în ceea ce privește exactitatea datelor cuprinse. (De exemplu, cheltuielile cu amortizarea, cu reparațiile, cheltuielile anticipate nu erau apreciate pe baza unor cifre efective, ci estimativ).

În cele ce urmează prezentăm elemente ale unor astfel de metode moderne.

Metoda normativă

ACEASTA este o metodă nu numai de calculație, ci și de evidență și control. Ea constă în determinarea cu anticipație a costurilor de producție, având la bază norme de consum și de cheltuieli. În prima fază se calculează — pe baza unor fundamentări științifice — costurile normate (adică planificate pe bază de norme) pe articole de calculație și pe produs, apoi — la sfârșitul perioadei — costurile efective (abaterile în plus sau în minus).

În întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție sînt mai demult calculate costuri planificate sau normate, pornindu-se de la unii indicatori și fundamentări de calcule și date. Se au în vedere, în primul rînd, fișele tehnologice sau devizele de lucrări pe culturi, specii și categorii de animale, rații furajare determinate științific, rețete de fabricație, norme de retribuție a muncii, consumuri specifice de materii și materiale. Calculația costurilor se face anual, date fiind particularitățile producției agricole și specificul desfășurării activității economico-financiare în unitățile ramurii.

Un aspect deficitar îl constituie faptul că normele de consum (cunoscute și sub denumirea de normative de bază) nu sînt stabilite în fiecare an, în funcție de condițiile concrete din fiecare unitate agricolă sau măcar zonă de producție, ci pentru o perioadă de mai mulți ani (uneori 7—10), deși într-un asemenea interval au loc schimbări majore în mecanizarea lucrărilor, productivitatea muncii, nivelul prețurilor.

După stabilirea costurilor pe baza normelor, normativelor și baremurilor, este necesar să se țină o evidență precisă a abaterilor înregistrate la costurile normate în cursul ciclului de producție agricolă. Urmărirea lor se face prin **inventarierea zilnică a depășirilor sau economiilor**, în raport cu normele luate în considerație la calculație, **individualizarea locurilor și elementelor de costuri, a culturilor, animalelor sau produselor la care au avut loc abaterile**. În final se stabilesc, pe bază de calcule și analize precise, influențele abaterilor asupra nivelului costurilor și se iau măsuri — în situația cînd abaterile sînt

negative (consumurile sînt mai mari) — de înlăturare a cauzelor care au generat aceste devieri de la norme.

Abaterile sînt consemnate în evidența operativă a fermei sau sectorului de activitate din unitatea agricolă. Schimbările, abaterile față de norme se pot datora modificărilor unor tehnologii, intervenției nefavorabile a unor factori naturali, modificărilor de prețuri și tarife. Datorită multitudinii aspectelor ce trebuie luate în considerație la analiza abaterilor, se organizează și în marile întreprinderi agricole o evidență a acestora, care să cuprindă în principal momentul abaterii, diferența dintre norma veche și norma nouă, locul de muncă sau cultura și parcela unde a avut loc abaterea.

Utilizarea metodei normative de calculație presupune și unele operațiuni de adaptare a contabilității întreprinderii. Astfel, dacă la nivelul fermelor agricole de producție este suficientă organizarea unei evidențe primare, **la nivelul întreprinderii contabilitatea costurilor trebuie organizată pe produse sau grupe de produse**, iar în cadrul acestora pe articole de calculație.

În final, adică după obținerea producției agricole, este necesar ca pe baza calculației normate să se determine costul efectiv al produselor. Această operațiune se poate înfăptui fără dificultăți dacă s-a ținut o evidență precisă a abaterilor pe parcurs, prin adăugarea sau scăderea de cheltuieli la costurile normate, în funcție de modificările față de normele inițiale. Printr-o relație matematică, această operațiune se poate exprima astfel :

$$C_{ef} = C_n \pm A.$$

în care : C_{ef} reprezintă costurile efective, C_n — costurile normate, A — abaterile față de normele inițiale.

Cele prezentate demonstrează și faptul că trebuie făcută totuși o deosebire între costurile planificate și cele normate, în sensul că acestea din urmă cuprind și urmărirea modificărilor, abaterilor și efectuarea corectărilor la sfârșitul ciclului de producție.

Metoda costurilor standard

DENUMITĂ și standard-cost, aceasta este tot o metodă de determinare planificată a costurilor, care constă în principal în antecalcularea costurilor de producție pe unitatea de produs. Spre deosebire de industrie, unde recalcularea se face lunar (înmulțindu-se cantitatea de produse obținute cu costurile antecalculate pe unitatea de produs, astfel că din compararea costurilor totale rezultă abaterile costurilor efective față de cele planificate, putîndu-se renunța la efectuarea postcalculului pe fiecare produs), în unitățile din agricultură determinarea se face anual. Dar în unitățile din industria alimentară, ca și în acele unități agricole a căror producție are caracter de frecvență (de exemplu fabricile de nutrețuri combinate), poate fi determinat un antecalcul lunar, la sfârșitul perioadei aducîndu-se corecturile necesare.

Antecalculațiile se referă la două grupe de cheltuieli : cele cu materialele și cele de prelucrare. De altfel, în aceasta constă specificul metodei standard-cost — ca și în faptul că se tinde la integrarea calculației costurilor în activitatea complexă de planificare, de producție și financiară, din fiecare întreprindere.

În cele ce urmează prezentăm un exemplu ipotetic de aplicare a metodei standard-cost într-o întreprindere agricolă de stat cu profil vegetal (vezi tabelul).

Produsele	Volumul producției	Costuri antecalulate pe produs		Costuri antecalulate totale	
		materiale (lei/t)	cu munca vie (lei/t)	materiale (mii lei)	cu munca vie (mii lei)
grâu	1 000	650	50	650	50
porumb	1 200	300	200	960	240
floarea-soarelui	200	1 250	250	250	50
cartofi	400	700	100	280	40
orz	400	600	40	240	16
seacă	100	800	40	80	4
Total costuri antecalulate				2 460	400
Total costuri efective				2 240	420
Abateri :		Total		- 220	+20
		%		- 8,94	+ 5

Datele din tabel arată că metoda standard-cost se poate folosi cu ușurință fără să mai fie nevoie de întocmirea calculației efective. De asemenea, se poate observa că prin folosirea acestei metode se obțin date cu privire la gradul de îndeplinire a unor indicatori de plan, care servesc la identificarea și remedierea unor deficiențe.

Metoda utilizează, în principal, trei feluri de standarde: de materiale, de manoperă și de volum al producției. Standardele de materiale sînt stabilite — pentru fiecare material care contribuie la obținerea produsului agricol sau de industrie alimentară — pe baza fișelor tehnologice și a devizelor de lucrări. Standardele de manoperă se referă la timpul de muncă necesar pentru producerea unei unități de produs. Standardele de volum al producției evidențiază capacitatea de producție a utilajelor pe o perioadă dată (zi, lună, an).

Se utilizează în mare măsură și standarde valorice, care le exprimă valoric pe cele fizice (naturale). De exemplu, într-o fabrică de conserve pot exista următoarele standarde:

- standard de materiale: pentru o cutie de conserve de 500 g mazăre boabe, sînt necesare 75 g tablă inoxidabilă, 500 g boabe de mazăre, 10 g ulei, o etichetă etc.;
- standard de manoperă: pentru producerea acestei cutii este necesar un timp de 2 minute și 36 secunde;
- standard de volum al producției: capacitatea unei instalații de confecționat cutii de conserve, umplut și închis este de 100.000 buc./an.

- standard valoric: valoarea tablei necesare confecționării unei cutii este de 1,10 lei etc.

Este nevoie (ca și în cazul normelor prezentate la metoda anterioară) să se țină o evidență precisă a abaterilor de la standarde. Urmărirea lor permanentă dă posibilitatea localizării imediate a deficiențelor, a cazurilor de risipă de materiale și manoperă și intervenției hotărîte a factorilor de decizie și de execuție în scopul reducerii consumurilor pînă la nivelul standardelor prestabilite (planificate).

Metoda direct-costing

CONCEPTIA ce stă la baza acestei metode este de a calcula costul numai la cheltuielile variabile, corectîndu-l apoi cu influența cheltuielilor fixe, urmărindu-se astfel mai direct relația, legătura cauzală dintre costuri și produse. Metoda se numește directă întrucît calculează costurile pe baza cheltuielilor a căror mărime variază direct proporțional cu volumul producției. În cheltuielile variabile sînt cuprinse **cheltuielile directe** (materii prime și materiale, retribuție, energie electrică și termică, o parte din cheltuielile de desfacere care au caracter variabil) și **cheltuielile indirecte variabile** (contribuții la asigurări sociale, unele cote de amortizare, cheltuieli cu combustibilul pentru încălzire). Cu alte cuvinte, metoda ia în calcul toate cheltuielile variabile, indiferent de repartizarea lor — directă sau indirectă — pe produs; cheltuielile fixe sînt excluse din calcul, ținînd seama că sînt cheltuieli ale perioadei, nu ale producției — iar ele nu sînt incluse în costuri, ci sînt suportate din beneficiile brute.

Delimitarea cheltuielilor variabile de cele fixe dă posibilitatea efectuării unei analize aprofundate a modului în care acestea influențează procesul de producție și asigură eficiența economică pe întreaga unitate. Cu ajutorul acestei metode se poate determina mult mai ușor contribuția fiecărui produs la formarea beneficiului total al unității economice.

Calculul poate fi extins la nivelul diferitelor structuri organizatorice — de exemplu la ferme și sectoare, care sînt principalele generatoare de costuri. Cunoșcîndu-se rezultatele pe produs și pe locuri de producție (ferme, sectoare), pot fi efectuate modificări și îmbunătățiri chiar în privința proceselor tehnologice principale, pentru a da rezultate și randamente deosebite. Cunoșcînd contribuția fiecărui produs la constituirea beneficiilor totale, se pot fixa precis limitele de la care sau pînă la care activitatea întreprinderii este rentabilă. Metoda mai prezintă avantajul că are o legătură directă cu prețurile, întrucît în elaborarea ei și efectuarea calculului se pornește de la valoarea la preț de vînzare — care în cooperativele agricole poate fi prețul de contractare, iar în întreprinderile agricole de stat, prețul de livrare.

Metoda tarif-oră-mașină (THM)

TARIFULUI ORAR de funcționare a mașinilor i se acordă, potrivit acestei metode, un rol dominant în procesul de producție. Tariful reprezintă de fapt suma cheltuielilor necesare pentru funcționarea unei mașini, grup de mașini sau agregat pe timp de o oră. Deci, tariful cuprinde toate cheltuielile de producție directe și indirecte efectuate la o mașină, cu excepția cheltuielilor cu materialele. Se poate folosi această metodă în întreprinderile profilate pe realizarea de produse, executarea de lucrări și servicii; în cazul agriculturii — în stațiunile de mecanizare, care în esență sînt unități profilate pe executarea de lucrări și prestarea de servicii.

Odată determinat tariful pe oră-mașină, costul se stabilește înmulțind numărul de ore de funcționare a mașinii respective cu tariful pe oră. La acest cost de prelucrare se adaugă cheltuielile cu materialele.

Printr-o relație matematică, calculele pe care le presupune această metodă se prezintă astfel:

$$C = (THM \times h) + C_m,$$

unde: **C** este costul complet de prelucrare, **THM** tariful oră-mașină, **h** — numărul de ore de funcționare a mașinii, **C_m** — cheltuielile cu materialele.

De exemplu, o echipă de mecanizare complexă a unei stațiuni pentru mecanizarea agriculturii are două tractoare care lucrează cu mai multe mașini în agregat, pe o suprafață de 200 hectare cultivate cu grâu. Fiecare tractor funcționează anual 2 000 de ore. Cheltuielile totale necesare pentru funcționarea lui sînt de 200 000 de lei. Tariful pe oră-mașină (tractor) este de 100 de lei. Dacă la aceste cheltuieli adăugăm cheltuielile cu retribuția — 20 lei pe oră, obținem: **THM = 120** lei. Dacă avem în vedere că pentru materiale (sămînță, îngrășăminte, erbicide etc.) se mai cheltuiesc 240 000 lei, revin pentru o oră încă 60 de lei.

Cunoșcînd tariful pe oră-mașină și celelalte cheltuieli pe oră, putem determina costul produsului grâu astfel: 200 000 + 30 000 + 240 000 = 520 000 lei. total costuri; 520 000 : 300 tone producție de grâu se obține 650 lei/tonă, costul total pe unitatea de produs.

Desigur, costul unei tone de grâu nu se calculează pentru stațiunile pentru mecanizarea agriculturii decît în măsura în care aceste unități sînt implicate în acțiunile multilaterale de creștere a eficienței economice a producției agricole, domeniu în care acestor unități le revine, în prezent, un mare rol. Dar pentru contabilitatea și situația financiară a S.M.A. este suficientă **determinarea costului complet pe o oră-mașină**, acest indicator putînd înlocui cu succes, după părerea noastră, metoda mai veche de a determina costurile pe un hectar arătură normală (hantru). Singura problemă care se pune în cazul trecerii S.M.A. la calcularea costurilor prin metoda tarif-oră-mașină, sau mai bine zis tarif-oră-tractor, o constituie judicioasa, corecta repartizare a cheltuielilor indirecte pe fiecare tractor. Metoda prezintă și avantajul că atenția principală a conducerii întreprinderii, a aparatului financiar-contabil se îndreaptă spre mașină, care devine obiect al calculației. În acest fel, se deplasează studiul și aplicarea metodei calculației la nivelul locurilor generatoare de costuri (în exemplul nostru, tractorul).

D. TUDORACHE
S. TUDORACHE

Academia de studii economice — București

Echilibrul între creșterea producției și dezvoltarea piețelor la export

Din activitatea întreprinderii „23 August” București

ANUL 1983, al treilea din actualul cincinal, a început sub semnul voinței colectivelor de oameni ai muncii de a-și îndeplini exemplar sarcinile de producție atit pentru piața internă, cit și pentru cea externă. „Dezvoltarea unei largi colaborări economice internaționale, a schimburilor economice cu toate statele lumii, fără deosebire de orinduirea socială, constituie o necesitate obiectivă pentru buna desfășurare a activității economico-sociale a patriei noastre”, se arată în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R., din decembrie 1982, de secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Din nomenclatorul industriei noastre constructoare de mașini, o grupă de

argumentată prin domeniul de utilizare al motorului respectiv, totuși indicatorul menționat are o mare putere de sinteză în a exprima unele aspecte de eficiență economică și competitivitate.

A fost, de asemenea, achiziționată licența MTU (Motor Turbinen Union — R.F.G.) pentru fabricarea de noi tipuri de motoare: MTU 331 — cu o familie de motoare de 6, 8, 12 și 16 cilindri, de 545—1 600 CP și 400—1 180 kW și MTU 896 — cu o familie de motoare cu 6, 8, 12 și 16 cilindri de 450—1 500 CP și 320—1 100 kW.

Producția sub licență a noilor tipuri asigură extinderea gamei de motoare la o generație mai nouă, cu gabarite reduse, cu turații sporite, cu consumuri mai economice de combustibil și cu posibilități superioare de utilizare, în deosebi pentru vehicule mari, locomotive mici și mijlocii, grupuri electrogene și nave fluviale sau nave maritime mici.

Cu prilejul recente vizite în întreprindere, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut colectivului uzinei să se preocupe în continuare de ridicarea performanțelor produselor: „Să facem în așa fel încit pînă în 1985 întreprinderea «23 August» să devină o întreprindere model nu numai în România, dar în domeniul său — în producția de motoare, de compresoare de locomotive să poată fi competitivă și chiar mai bună decit multe din Europa, din țările dezvoltate.”

Cerințele pieței externe

DETERMINAREA aproximativă a sporirii producției și exportului de motoare în viitor este strîns legată de studierea cerințelor pieței externe în acest domeniu și de oferta comparabilă de motoare, pe diversele piețe, a celorlalți producători. În prezent, industria construcțiilor de mașini deține mai mult de o treime din volumul producției industriale mondiale. În același timp, dacă această ramură a înregistrat pe plan mondial în anii 1971—1975, tendințe ascendente, în anii 1981—1982 ea a fost confruntată cu o încetinire accentuată de ritm.

În cadrul producției de mașini, producția de motoare diesel rămîne însă una din subramurile cele mai dinamice în perspectiva deceniului actual. Peste 250 de firme din întreaga lume produc 500 de modele diferite, concurînd pentru o piață mondială distinctă, reprezentînd circa 6% din întreaga piață mondială de mașini. Ritmul de creștere a producției de motoare diesel variază foarte mult între diferitele tipodimensiuni — de la 3 CP pentru pompe de

irigații pînă la 50 000 CP pentru uriașele tancuri petroliere. Totuși, în începutul acestui deceniu dinamismul caracteristic producției acestor motoare a scăzut, între principalele cauze fiind: reducerea comenzilor pentru motoarele mari de nave, micșorarea cererii pentru motoarele medii în domeniul forajelor și al transporturilor feroviare. Alți factori contracarează însă această tendință, influențînd producția în sensul creșterii. Este vorba de menținerea cererii de motoare pentru tractoarele mari, pentru autocamioane și chiar pentru autoturisme, fapt care a permis ca ritmul de creștere pe total să fie în ultima vreme de cca. 10—15% pe an, față de numai 4% în alte sectoare.

Principalele echipamente pe care au fost montate motoarele diesel în anul 1981, pe plan mondial, se prezintă astfel (în mii unități fizice):

Tabelul nr. 2

Structura pe utilizări a motoarelor diesel

— echipament agricol	2 900
— camioane	2 878
— automobile	1 703
— echipament industrial	929
— grupuri electrogene	425
— echipament de construcție	590
— echipament naval	218
— locomotive	7

Sursa: Planning Research and Systems Ltd., London, 1982

Previzunile pe durate mai lungi estimează creșterea desfacerilor de motoare diesel de la 5,5 mld. buc. în 1976, cu o valoare totală de 16 miliarde dolari S.U.A., la circa 12 mld. buc. în 1986, cu o valoare de 35 mld. dolari. Rezultă că valoarea medie pe unitate va crește de la aproape 25 mii dolari în 1976 la 29,30 mii dolari în 1986, în prețuri constante. În prezent, segmentele cele mai importante din piață le reprezintă autovehiculele pentru transporturi de mărfuri, tractoarele și mașinile agricole, automobilele, apoi motoarele navale industriale și grupurile electrogene. În ceea ce privește repartitia geografică a producătorilor de motoare diesel, aceasta se prezintă astfel: Europa occidentală 30%, Japonia 25%, țările socialiste 16%, S.U.A. 10%, țările în curs de dezvoltare 19%.* Din Europa occidentală, ca de altfel și de pe glob, firma vest-germană Daimler-Benz este cel mai mare producător, cu o producție în 1981 de circa 563 000 buc., realizată în diferite unități din R.F.G., inclusiv filialele Maybach și MTU, precum și în America Latină. Al doilea loc îl ocupă firma Perkins (Anglia), cu o

* cf. Financial Times, 5 oct. 1982

Tabelul nr. 1

Comparații între marile firme producătoare

Tipul de motor	Greutatea (kg) pe litru de capacitate cilindrică
Maybach	73,1
Caterpillar	110
Cummings	95
MWM	92

produse ce tînde să dețină o pondere din ce în ce mai însemnată în cadrul schimburilor noastre economice internaționale o constituie motoarele.

În prezent țara noastră produce mai multe tipuri de motoare diesel, care fac obiectul activității de export ca atare sau sînt încorporate în cadrul unor alte instalații și subansamble, care la rîndul lor sînt exportate (autocamioane, tractoare, locomotive, diverse tipuri de instalații de foraj, motocompresoare etc.).

O pondere însemnată în producția și exportul românesc de motoare deține în prezent întreprinderea „23 August” București, unitate cu o bună tradiție și experiență în producția de motoare diesel, parte fabricate pe baza licenței MB (Maybach-Mercedes).

Peste o treime din motoarele diesel purtînd emblema „Faur” s-au exportat în ultimii ani, direct sau încorporate în grupuri de foraj (MB 836 — 250, 350, 450 CP; MB 820 — 700, 1 100 CP), locomotive diesel hidraulice și electrice (MB 836 și MB 820), grupuri electrogene (GE 300—750 kVA, CEI 300, 1 000 kVA, GEN 120—580 kVA).

Motoarele fabricate la „23 August” după licența Maybach pot fi comparate cu succes cu motoarele fabricate de firme de prestigiu pe plan internațional, după indicatorul „greutatea pe litru de capacitate cilindrică a motorului”. (tabelul nr. 1).

Deși uneori diferența de greutate este

gamă mai largă de motoare și o producție anuală de 504 000 buc., iar General Motors (S.U.A.) locul trei, cu o producție de 490 000 buc. în anul 1982. Unii producători de vehicule comerciale din Europa își produc propriile lor motoare; IVECO (filiala Fiat), MAN (R.F.G.), DAF, RVI (filiala Renault Franța) sau uzinele Brejnev (Kama — U.R.S.S.) — producții estimate la aproape 220 mii motoare pe an.

Producătorii independenți de motoare își mențin ponderea în deosebi în sectoarele motoarelor de calitate specială (Cummins, Caterpillar — S.U.A., Rolls Royce — Anglia).

După unele calcule de prognoză a cererii mondiale de motoare, în perioada 1981—1985 se așteaptă o diminuare a ritmului de creștere a cererii pentru toate ramurile industriei prelucrătoare, construcții și transporturi feroviare. O scădere simțitoare se manifestă și în domeniul cererii de motoare pentru locomotive, grupuri electrogene și motoare navale. În acest fel, dinamica probabilă a cererii ar putea fi în următorii ani, în medie, de circa 5 la sută. **

Acest aspect trebuie corelat însă cu faptul că pe plan mondial se manifestă o mare competiție între exportatorii europeni și cei americani, ca și din partea firmelor japoneze (companiile Hino și Nissan pătrund puternic pe diferite piețe, în deosebi în țările în curs de dezvoltare); Japonia produce peste 1 milion de camioane pe an, din care circa 25 la sută sînt echipate cu motoare diesel.

** Sursa citată

Potrivit aceluiași prognoze, în perioada 1982—1985, din totalul cererii mondiale de motoare circa 50 la sută vor fi pentru utilaje energetice și extractive și circa 30 la sută pentru transportul feroviar

Dinamica exportului

ÎNTEPRINDEREA „23 August“ București urmează să-și sporească producția de motoare de 4 ori pînă în 1985. Un asemenea ritm de creștere a producției, depășind cu mult ritmurile mondiale în acest domeniu, are în vedere crearea unor posibilități de desfacere cu mult sporite pe plan intern și, mai ales, extern. Prin volumul producției și al exportului, „23 August“ se va situa alături de marii producători de motoare diesel din R.F.G., Japonia, Anglia, S.U.A. și U.R.S.S.

Previziunile viitoare de export ale țării noastre impun eforturi suplimentare pentru asimilarea unor noi tipuri de motoare, precum și eforturi comerciale de pătrundere mai accentuată pe piețele țărilor socialiste, ale celor în curs de dezvoltare, ca și ale altor țări. Ponderea cea mai mare a activității de export de motoare a întreprinderii „23 August“ se desfășoară prin Industrial-export (pentru grupuri și instalații de foraj ca și motoare separate, ca rezervă pentru grupurile de foraj) și Mecanoimport (pentru locomotivele fabricate de uzină, echipate cu motoare proprii: LDH — de 2400, 700, 450, 300 CP, avînd motoare diesel de tipurile MB 820 SR, MB-836, MB-820 — și sub forma exportului direct de motoare ca

piese de schimb pentru locomotivele livrate).

Pe calea exportului direct sau indirect, România a livrat motoare diesel în: R.P. Chineză, U.R.S.S., R.P.D. Coreeană, Cuba, Algeria, Brazilia, Argentina, R.P. Bulgaria, R.D. Germană, R.P. Ungară, R.S. Cehoslovacia, R.D. Vietnam, Egipt, Irak, alte țări din Orientul Mijlociu, Turcia, Costa Rica, Austria, Elveția. Se impune ca în viitor, concomitent cu găsirea unor noi posibilități în ceea ce privește echiparea unor mașini și instalații cu motoarele amintite să găsim noi piețe de desfacere.

Două activități de importanță egală : a produce/a vinde

PRINCIPALELE direcții de acțiune ce trebuie avute în vedere pentru promovarea exportului sînt :

- studierea atentă a conjuncturii actuale pe piețele externe, mai ales pe relația devize libere — sub aspectul concurenței, al gradului de saturare, al modificărilor, al posibilităților de asigurare a serviciului și asistenței tehnice etc.;

- reducerea costurilor de producție și în special a cheltuielilor materiale, ca factori de mare importanță pentru ridicarea eficienței economice a exportului de motoare diesel. În această ordine de idei se poate menționa faptul

dr. Mihai BOTEZATU

(Continuare în pag. 13)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

De ce nivel scăzut de utilizare a mașinilor-unelte de prelucrare a materialelor?

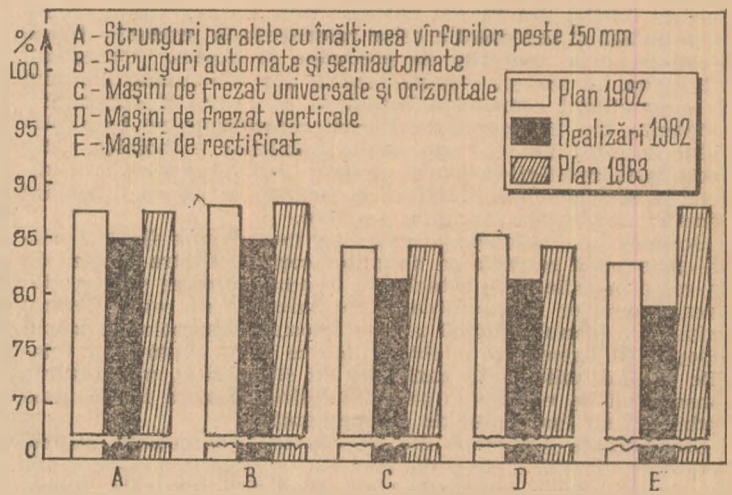
O CONTRIBUȚIE importantă în cadrul eforturilor generale ce se depun pentru realizarea sarcinilor de plan o are folosirea la întreaga capacitate a mașinilor și instalațiilor din dotare. Pe măsura utilizării lor raționale, a perfecționării producției și a muncii, a tehnologiilor promovate se pot obține producții și productivități ridicate, precum și o eficiență corespunzătoare.

În anul precedent — s-a arătat la recenta Ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — indicele de utilizare prevăzut în planul național unic a crescut la unele grupe de mașini-unelte de bază pentru prelucrarea metalului, utilaje și instalații tehnologice, precum și în numeroase întreprinderi. Din păcate, în alte unități, gradul de folosire a acestora și, în mod deosebit a unor tipuri de mașini-unelte de așchiere a metalului, s-a situat sub nivelul prevederilor, cu consecințe directe asupra volumului producției realizate. Analiza raportărilor reliefează că pe ansamblul unităților utilizatoare s-a realizat un grad de folosire a fondului de timp maxim disponibil de 82,5% față de 85,2% prevăzut prin plan și

de 83,9% realizat în anul 1981.

Graficul pe care-l prezentăm arată că în deosebi la unele tipuri de strunguri, mașini de frezat și rectificat nu s-au realizat prevederile de plan. La ministerele (M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E.) care dețin 75% din parcul total de mașini-unelte de bază din dotarea industriei republicane, indicii de utilizare realizați sînt inferiori anului precedent cu 2,6% și respectiv 1,3%. Între unitățile care au realizat indici de utilizare scăzuți la mașini-unelte de bază, respectiv sub echivalentul a două schimburi, se află: întreprinderea de aparataj electronic de joasă tensiune „Electrocontact“—Botosani, întreprinderea mecanică Bistrița, întreprinderea de scule și verificare auto Costești, întreprinderea de utilaje de ridicat și transport Lușoj etc. Volumul timpului de lucru neutilizat, calculat ca diferență între fondul de timp planificat și timpul efectiv lucrat, a reprezentat cîteva milioane ore-mașini, revenind în medie 181 ore pe o mașină.

Analiza principalelor cauze care au determinat nerealizarea indicilor planificați de folosire a fondului de timp maxim dispo-

nibil al tipurilor de mașini-unelte prezentate arată că acestea s-au datorat, în principal, schimburilor neprogramate, aprovizionării neritmică cu materii prime, materiale, energie electrică, executării de reparații accidentale ca urmare, în general, a nerespectării graficelor de reparații și revizii etc.

În vederea îmbunătățirii gradului de utilizare a parcului de mașini-unelte de bază pentru prelucrarea metalelor în acest an se impun o serie de măsuri care se cer luate de ministere, centrale industriale și întreprin-

deri producătoare pe linia încheierii cit mai urgente a contractării întregului volum de producție pe 1983, asigurării ritmice a locurilor de muncă de materii prime și materiale, evitării supradotărilor cu mijloace fixe, efectuării la timp și de bună calitate a reparațiilor, intensificării asimilării și realizării principalelor piese de schimb în fiecare întreprindere, montării și punerii în funcțiune a tuturor utilajelor preluate prin disponibilizările din tr. IV. 1982.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Cerințe ale consolidării autogestiei economico-financiare

IN CADRUL măsurilor de ridicare a nivelului calitativ al activității economice, consolidarea autogestiei economico-financiare, creșterea rolului acesteia în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești ale fiecărei unități ocupă un loc important. Consolidarea autogestiei economico-financiare reclamă orientarea activității în direcția minimizării consumului de resurse și maximizării rezultatelor, creșterii eficienței economice și sociale. Latura calitativ nouă a autogestiei economico-financiare este exprimată în prezent prin sporirea rolului organelor colective de conducere, al tuturor oamenilor muncii din fiecare unitate socialistă în gospodărirea cu înaltă eficiență a resurselor, creșterea responsabilității în conducerea și planificarea activității, cointeresarea personalului muncitor din fiecare unitate la rezultatele activității.

La recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. se arată că anul 1982 s-a încheiat cu rezultate bune, o atenție deosebită acordându-se întăririi autoconducerii muncitorești și autogestiei, aplicării noului mecanism economico-financiar, ceea ce s-a reflectat pozitiv în creșterea rentabilității, îmbunătățirea rezultatelor financiare, asigurarea echilibrului financiar și desfășurarea circulației bănești în limitele planificate.

În prezent, direcțiile de consolidare a autogestiei economico-financiare vizează îndeosebi gospodărirea rațională a avuției naționale încredințate, sporirea eficienței, dimensionarea optimă a cheltuielilor de orice fel ale unității, acoperirea cheltuielilor activității curente din venituri proprii, realizarea de beneficii sporite, creșterea rentabilității, grad de autofinanțare și cointeresarea sporit, contribuție din ce în ce mai ridicată la formarea fondurilor generale ale societății, asigurarea restituirii din rezultate a fondurilor primite de la societate.

Elementul primordial pentru consolidarea autogestiei economico-financiare îl constituie **indeplinirea sarcinilor ce revin fiecărei unități din Planul național unic de dezvoltare economico-socială și îndeosebi a celor referitoare la producția fizică, producția netă, costurile de producție și export.** Caracterul primordial al acestei direcții rezultă din funcțiunile planului și autogestiei economico-financiare în cadrul mecanismului economic, din imbinarea conducerii centralizate pe baza planului național unic cu autonomia unităților economice, din necesitatea corelării deciziilor majore la nivel central cu competența decizională a unităților economice în luarea măsurilor pentru îndeplinirea sarcinilor ce plan.

Gospodărirea rațională a resurselor încredințate fiecărei unități presupune respectarea anumitor cerințe. Dintre acestea au un rol primordial cele referitoare la administrarea și gospodărirea resurselor în concordanță cu sarcinile ce revin fiecărei unități din planul național unic — folosirea resurselor în scopul îndeplinirii exemplare a obligațiilor ce revin unității în relațiile cu alte unități, atât cantitativ cât și calitativ, minimizarea consumului de resurse în sensul folosirii acestora la un nivel optim, cu un înalt grad de economicitate.

Desfășurarea activității din fiecare unitate reclamă resurse materiale, umane și bănești. Alocarea și folosirea acestor resurse sînt laturile principale ale gospodării raționale. Alocarea resurselor înseamnă repartizarea, punerea lor la dispoziție, prevederea lor pentru fiecare unitate, pentru fiecare obiectiv, pentru o anumită perioadă. Alocarea presupune respectarea unui raport optim între resursele alocate și sarcini, a unei corelații optime, a unor premise de gospodărire rațională. Folosirea resurselor constituie în fapt întregul conținut al gospodării raționale a acestora, ceea ce impune respectarea unor cerințe de ordin tehnic, economic și social pentru asigurarea unei valorificări optime pentru fiecare acțiune, perioadă sau loc de muncă. Valorificarea superioară a resurselor presupune randament maxim pe linia rezultatelor economice, financiare și sociale. Altfel la alocare cât și la folosirea resurselor, direcția principală a optimizării o constituie evitarea imobilizării de mijloace materiale și bănești, a încetinirii vitezei de rotație a fondurilor, a folosirii sau alocării necorespunzătoare a oricăror resurse materiale, bănești și a forței de muncă.

Gospodărirea rațională a resurselor, atât la folosire, cât și la alocare incumbă responsabilități și măsuri în fiecare unitate. Aparatul tehnic, economic și financiar trebuie să aibă o contribuție sporită în stabilirea măsurilor de gospodărire rațională a resurselor. Cadru larg de acțiune în folosirea purgabililor care să asigure o gospodărire rațională a resurselor din fiecare unitate au și unitățile bancare finanțatoare, organele tutelare ale unității. Eliminarea imobilizărilor de resurse în investiții neterminate și nedate în funcțiune la termen, în mijloace circulante peste plan, în stocuri materiale peste normele aprobate, în utilaje și capacități nefolosite integral, în producție neterminată peste nivelurile normale, în produse fără desfacere asigurată, în creanțe neincasate la termen constituie priorități în respectarea cerințelor unei gospodării raționale a resurselor materiale, bănești și umane.

Sporirea eficienței constituie în esență obiectivul principal al noului mecanism economic. Cerințele autogestiei economico-financiare și consolidarea acesteia reclamă ca în mod co-tinuu criteriul eficienței maxime să însoțească și să fundamenteze deciziile privind actele economice din fiecare unitate. Maximum de rezultate cu minim de efort, exprimat în diferiți indicatori de eficiență, în funcție de resurse sau rezultate trebuie să constituie caracteristica principală a tuturor operațiilor fiecărei unități.

Orientarea și aprecierea laturilor calitative ale activității economico-financiare impune folosirea anumitor indicatori, care să permită comensurarea eficienței economice preconizate sau obținute. În cadrul acestora, producția fizică, valoarea producției nete, beneficiul s-au impus ca indicatori de bază în aprecierea activității economice. Extinderea, perfecționarea și aplicarea sistemului indicatorilor și normalivelor de eficiență (cum sînt: productivitatea exprimată prin producția netă, care reflectă rodnicia muncii consumată în procesul de producție; producția netă și beneficiul ce revine la 1000 lei fonduri fixe sau 1000 lei fonduri totale ce producție, care reflectă gradul de utilizare rațională a resurselor materiale și bănești folosite; volumul producției marfă vindute și încasate sau veniturilor realizate din lucrări și prestații de servicii la 1000 lei fonduri fixe sau de producție reflectă finalizarea prin realizări a procesului de activitate desfășurat; volumul producției nete și beneficiului la 1000 lei cheltuieli de investiții care exprimă efectele efortului investițional constituie mijloace prin care se poate comensura sporirea eficienței, cale sigură pentru consolidarea autogestiei economico-financiare.

Dimensionarea optimă a cheltuielilor fiecărei unități economice se realizează printr-un proces complex de analiză, prevenire, normare, evidență și control. A optimiza cheltuielile înseamnă de fapt a desfășura o acțiune de minimizare a acestora în raport cu rezultatele economice ale acestor cheltuieli și fără a dăuna telurilor activității desfășurate. Sporirea gradului productiv al cheltuielilor, reducerea celor neproductive la strictul necesar, instaurarea unui regim de economie, eliminarea consumurilor inutile, a risipei constituie obiective permanente. Încadrarea în consumurile normate de materiale, energie, combustibil, respectarea normelor de muncă sînt căi care asigură rezultate favorabile pe ansamblul fiecărei unități și la fiecare loc de muncă. Trădarea în viață a prevederilor programului de reducere suplimentară a costurilor de producție și îndeosebi a celor materiale, aprobat de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, elaborarea în acest scop în fiecare unitate de programe concrete pe locuri de muncă, precum și inițierea de acțiuni hotărîte pentru realizarea obiectivelor propuse constituie un domeniu de consolidare a autogestiei economico-financiare. Indicatori ca: nivelul costurilor de producție sau al cheltuielilor de circulație la 1000 lei producție marfă sau 1000 lei venituri trebuie să constituie instrumente permanente de analiză, conducere și control a activității.

Acoperirea cheltuielilor din venituri proprii constituie o cerință a autogestiei economico-financiare, care dobîndește și caracterul unei direcții permanente de consolidare a acesteia. Ca cerință, acoperirea cheltuielilor din venituri proprii se poate

circumscrie într-un cadru mai larg, la nivelul ansamblului unității economice, în sensul că cheltuielile totale ale activității curente să fie acoperite din veniturile totale ale unității. Această cerință se prezumă și pentru subunități organizate pe principiul gestiunii economice.

Se constată că deși pe ansamblul unității cerința de acoperire a cheltuielilor din venituri este respectată, sînt totuși anumite produse, activități, servicii, lucrări etc. ale căror cheltuieli nu sînt acoperite din veniturile realizate din acestea, ceea ce influențează negativ rezultatele de ansamblu ale unității; în aceste condiții, apare strict necesar ca organele de conducere ale fiecărei unități, cele financiar-contabile să organizeze evidența, să urmărească cheltuielile și veniturile și să întreprindă măsurile tehnico-economice necesare pentru aplicarea cerinței amintite la toate produsele, serviciile și activitățile.

Realizarea de beneficii sporite și creșterea rentabilității constituie o direcție de bază pentru consolidarea autogestunii economico-financiare, care se concretizează în recuperarea integrală a cheltuielilor din venituri și obținerea de venituri suplimentare. Beneficiul, ca expresie sintetică a gospodăririi raționale a resurselor și a rezultatelor finale ale activității desfășurate de o unitate economică, provine din veniturile suplimentare.

Sporirea beneficiului și a rentabilității constituie pentru fiecare întreprindere o cale de a-și asigura fondurile proprii de dezvoltare, fondurile de cointeresare a personalului muncitor și de a contribui în proporție sporită la formarea fondurilor generale ale societății, prin vărsăminte la bugetul de stat. De asemenea, prin realizarea de cât mai mari beneficii, întreprinderea are posibilitatea de a restitui societății fondurile primite pentru dezvoltare. Constituirea și majorarea fondurilor proprii: fondul de dezvoltare, fondul pentru construcții de locuințe și investiții cu caracter social, fondul pentru mijloace circulante, pe seama beneficiilor, **asigură fiecărei întreprinderi un grad sporit de autofinanțare.** Creșterea gradului de autofinanțare permite fiecărei întreprinderi să-și finanțeze investițiile și mijloacele circulante în proporție sporită din surse proprii și să recurgă la credite bancare în proporție mai redusă, ceea ce se reflectă și în economii la cheltuielile pentru dobînzii bancare. Realizarea de beneficii sporite asigură cointeresarea colectivelor de oameni ai muncii din fiecare unitate pentru rezultatele unității. Fondul de participare la beneficii și fondul pentru acțiuni sociale, care se constituie din beneficiile unității, sînt expresii ale acestei cointeresări.

Desfășurarea activității fiecărei întreprinderi în condiții de echilibru între încasări și plăți este strîns legată de consolidarea autogestunii economico-financiare. Desfășurarea activității economico-financiare a fiecărei întreprinderi în condițiile efectuării la timp a plăților către furnizori, buget, bănci sau organe tutelare pe baza încasărilor și surselor proprii sau a creditelor prevăzute în plan și obținute de la bănci reflectă în fapt realizarea indicatorilor de plan, gospodărirea rațională a resurselor. Din această cerință rezultă necesitatea imperioasă ca atunci cînd apar în desfășurarea activității unei întreprinderi

situații de nerambursare la termen a creditelor către bănci, de neplată la timp a furnizorilor sau a vărsămintelor datorate potrivit legii, conducerea unității, compartimentele acesteia să analizeze cauzele și să acționeze pentru înlăturarea lor.

În înlăturarea și consolidarea autogestunii economico-financiare a fiecărei întreprinderi **creditul bancar**, ca mijloc de completare a fondurilor proprii ale întreprinderii în finanțarea producției, circulației mărfurilor și investițiilor are un rol sporit menit să asigure resursele bănești necesare realizării sarcinilor de plan ale întreprinderii, să controleze desfășurarea activității în cadrul indicatorilor de plan aprobați și gospodărirea rațională a fondurilor. Prin dobîndă, rambursabilitate, garanție materială și caracterul său planificat, creditul bancar determină măsuri de înlăturare a autogestunii economico-financiare a întreprinderilor.

Un instrument eficace în urmărirea înlăturării autogestunii economico-financiare a fiecărei întreprinderi este **sistemul informațional** al acesteia, modul de conducere și organizare a evidenței contabile, statistice și tehnico-operative, furnizoare a informațiilor pentru controlul îndeplinirii sarcinilor, luării deciziilor, gospodării fondurilor și stabilirii rezultatelor.

Stabilirea măsurilor de întărire a autogestunii economico-financiare, a gradului de respectare a cerințelor acesteia reclamă ca în fiecare unitate să se exercite **controlul propriei activități**, îndeosebi a celui preventiv menit să pună capăt oricărei abateri ce la disciplina de plan și financiară și să apere integritatea avutului obștesc, legalitatea socialistă.

În planificarea financiară, conducerea activității economico-financiare, asigurarea echilibrului financiar și controlul activității desfășurate, folosirea **bugetului de venituri și cheltuieli**, ca principal și cuprinzător instrument al proceselor economice și financiare din întreprindere, constituie o necesitate pentru stabilirea măsurilor de consolidare a autogestunii economico-financiare. Bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii furnizează informații cu privire la resursele și cheltuielile pentru producție și investiții, formarea și utilizarea fondurilor proprii, beneficiul și repartizarea acestuia, întreaga activitate financiară, ceea ce îi asigură — ca instrument de planificare și urmărire a execuției financiare — valențe sporite în conducerea activității. Extinderea bugetelor de fabrică, secție, sub-unitate, șantier etc., în care să se cuprindă indicatorii economici ce derivă din planul unității de bază sau cei specifici activității desfășurate, folosirea acestor bugete ca instrumente de plan și de urmărire a execuției, constituie o cale menită să asigure operativitate sporită și fundamentare completă în luarea deciziilor privind activitatea fiecărui loc de muncă.

Aplicarea cu fermitate a noului mecanism economic implică creșterea eficienței în toate domeniile de activitate și consolidarea autogestunii economico-financiare în fiecare întreprindere. Alături de ceilalți factori, la înlăturarea acestor cerințe aparatul financiar-bancar este dator să răspundă mai hotărît și cu eficacitate sporită.

Gh. BOULESCU

Creșterea producției și dezvoltarea piețelor

(Urmare din pag. 11)

că ponderea cheltuielilor materiale în costurile de producție înregistrate de întreprinderea „23 August” este, în general, inferioară, celei pe care o înglobează uzinele cooperante la fabricarea motoarelor respective, care, în consecință, pot să aducă o contribuție mai mare la acest capitol;

- optimizarea structurii producției de motoare destinate exportului, ca și a nomenclaturii de export al agregatelor echipate cu motoarele respective;

- creșterea continuă a parametrilor calitativi și de fiabilitate;

- asimilarea în fabricație a unor noi tipuri de motoare, mai eficiente atît din punctul de vedere al exportatorului, cît și din cel al importatorului;

- asigurarea service-ului, atît pen-

tru motoarele exportate direct cît și pentru cele cu care sînt echipate diferitele instalații de foraj, locomotive sau alte agregate și organizarea unor depozite de piese de schimb în străinătate;

- corelarea capacităților de producție a motoarelor destinate exportului cu capacitățile de producție a pieselor de schimb;

- realizarea unor studii privind necesarul de piese de schimb în perspectivă;

- asigurarea unor contracte pe termen lung cu beneficiarii, pentru a putea urmări comportarea motoarelor livrate, aducerea îmbunătățirilor ce apar ca necesare, precum și pentru lansarea din timp în fabricație a pieselor de schimb;

- reconsiderarea modului de planificare a cursurilor de revenire la ex-

portul pieselor de schimb, astfel încît încasările producătorului în lei să reflecte prețurile obținute pe piața externă pentru piesele de schimb respective, diferențiate de exportul propriu-zis de motoare;

- luarea în considerare, la fundamentarea planului de export, a modelelor statistico-matematice, ținînd cont totodată de amplitudinea riscurilor comerciale-v valutare atît pe relația de vize libere, cît și în cadrul relațiilor de clearing;

- asigurarea unor informații pertinente pentru uzină, privind situația pe plan mondial în domeniul respectiv, pentru diversele sortimente în producție, pe țări și zone geografice.

Cele citeva aspecte prezentate nu epuizează, desigur, cerințele și posibilitățile de impulsioneare a exportului de motoare, însă luarea în considerare chiar și numai a acestor căi poate contribui substanțial la fundamentarea planului de producție și de export.

Organizarea conservării energiei (1)

DEZVOLTAREA intensivă a economiei, proces dinamic în cadrul căruia accentul precumpănitor se pune pe valorificarea maximă, corelată și eficientă a tuturor resurselor, de orice gen, de care dispune economia națională și fiecare dintre unitățile ei de bază, presupune fundamentarea pe metode științifice, moderne a conducerii întreprinderilor și un grad sporit de elasticitate în organizarea funcționării, pentru exploatarea la maximum a posibilităților, în condițiile respectării restricțiilor macroeconomice, în vederea satisfacerii cerințelor exprimate prin sarcinile de plan.

Un domeniu decisiv în care trebuie să se manifeste noua calitate a conducerii și organizării rezultă din obiectivul stabilit de Conferința Națională a partidului, ca încă în acest an să se asigure din resurse proprii peste 90% din consumul de energie primară, astfel ca să se poată realiza chiar mai devreme prevederile Congresului al XII-lea în legătură cu **dobindirea deplinei independențe energetice a țării.**

Dezvoltarea bazei energetice naționale, valorificarea ei superioară, reducerea suplimentară a consumurilor de combustibili și energie, intensificarea recuperării și valorificării resurselor energetice secundare constituie obiectul unor programe speciale adoptate de Conferința Națională a P.C.R.

Coordonate ale unei strategii pe termen lung

ECONOMISIREA energiei se încadrează în conceptul mai larg, ce se impune din ce în ce mai mult — de **conservare a energiei** (2), înțelegând prin aceasta acțiunile și politicile menite să asigure creșterea eficienței tehnice în utilizarea energiei, în vederea **reducerii consumului pe unitatea de produs sau serviciu.**

De bună seamă că, dată fiind relația tehnologie-energie, principalele domenii de acțiune în vederea conservării sînt de ordin tehnic și tehnologic, ceea ce face ca reducerea consumurilor să fie condiționată în primul rînd de luarea unor măsuri specifice de la o întreprindere la alta, de la o ramură la alta, căci nu întotdeauna se pot da soluții și recomandări general valabile, ci doar direcțiile în care ar trebui acționat, potrivit particularităților producției. Însă, la rîndul ei, aplicarea acestor măsuri este condiționată puternic de **cadrul organizatoric și de conducere** — de capacitatea și disponibilitatea de a alege cei mai buni oameni pentru găsirea celor mai bune soluții, de a da preocupărilor și responsabilităților în acest domeniu un caracter permanent, de a antrena participarea tuturor celor ce pot aduce, în interiorul și din exteriorul întreprinderii, o contribuție la rezolvarea optimă a unei probleme atât de complexe, ai cărei parametri se modifică odată cu progresul științific, tehnic și tehnologic, cu schimbările în sortimentația sau chiar în profilul producției, cu caracteristicile materiilor prime și materialelor (mai cu seamă în contextul imperativului de a utiliza tot mai larg și mai complet resursele materiale refolosibile).

Secretarul general al partidului cerea, pe bună dreptate, ca economisirea combustibilului și energiei să devină o cauză a tuturor cetățenilor, a întregului popor. La nivel microeconomic, acesta trebuie să fie neapărat obiectivul nu numai al unor compartimente sau al oamenilor muncii în general, ci în primul rînd al **conducerii unităților economice**, pentru a beneficia de o **abordare complexă, de o tratare globală.**

Însușirea acestui obiectiv de către consiliile de conducere din întreprinderi ar stimula gîndirea prospectivă pentru elaborarea unei strategii de economisire a energiei, dar și utilizarea unor metode, instrumente și tehnici de organizare și conducere care să permită crearea cadrului organizatoric necesar în vederea implementării strategiei adoptate. Toate acestea ar putea constitui pilonii unui nou concept, în curs de cristalizare — **managementul conservării energiei la nivel microeconomic**, care ar trebui să aibă în vedere :

- determinarea strategiei de conservare a energiei ;
- adoptarea și detalierea unei (unor) metode adecvate de conducere ;
- adecvarea structurii de organizare și conducere ;
- adoptarea unor indicatori și a unui sistem de cointerensare (materială și morală) care să direcționeze eforturile colectivelor de oameni ai muncii spre conservarea energiei ;
- perfecționarea structurii producției, prin limitarea la minimum strict necesar a fabricării produselor energofage și promovarea produselor cu consum energetic scăzut ;
- folosirea în acest sens a automatizării, informaticii și a altor domenii ale științei și tehnicii moderne.

Întreprinderile ar trebui să-și programeze strategia conservării energiei, într-o primă etapă pînă la orizontul anului 1985, definind principalele măsuri care — asigurînd, cu resurse economice (în special investiții noi) minime, rezultate maxime — să determine participarea efectivă a fiecărui colectiv de oameni ai muncii la realizarea obiectivului general al obținerii independenței energetice ; apoi, la nivelul fiecărui cîștig, strategia adoptată să fie actualizată, completată, îmbunătățită. Acțiunile necesare pot fi grupate, după direcțiile lor de bază, în trei categorii :

1. **diminuarea energiei consumate** la nivel de centrală, platformă industrială, întreprindere, secție, formație de lucru și produs, prin măsuri tehnice-tehnologice, de organizare și conducere, pornind de la principiul că prevenirea risipei este mult mai eficientă decît combaterea ei ;

2. **producerea de energie din surse proprii**, prin utilizarea atît a resurselor energetice refolosibile, cît și a surselor neconvenționale, astfel încît întreprinderea să poată dobîndi o oarecare independență energetică ;

3. **educarea personalului muncitor** în spiritul economisirii energiei și motivarea participării lui conștiente, responsabile și inventive la realizarea acestui obiectiv.

Se impune să se formeze (deci și să se documenteze) și să se afirme, în concepția de ansamblu a acestei strategii ca și în desfășurarea fiecărei acțiuni în parte, o **optică globală**, care să integreze strîns interesele și preocupările întreprinderii în cele ale întregii economii naționale, ceea ce înseamnă a **urmări economisirea energiei nu numai în interiorul întreprinderii**, la activitățile și produsele pe care aceasta le realizează, ci **deopotrivă în amonte și în aval** — la furnizorii de resurse și la beneficiarii. Pentru a funcționa însă la nivelul unității economice, această optică trebuie imprimată atît prin filiera planificării, cît și prin restricții, facilități și stimulente din domeniul mecanismului economic. (Astfel, o uzină care, situată fiind pe un teren cu condiții favorabile ale pînzei freatice, consumă energie electrică pentru alimentarea cu apă din puțuri proprii trebuie altfel cotate decît cea care utilizează în scopuri tehnologice apă potabilă din rețea, determinînd consumuri energetice mult mai mari în gospodăria comunală. După cum o carieră de lignit care economisește energie la lucrările de decopertare, neelimînd în întregime stratul de steril, va livra termocentralelor beneficiare un cărbune de proastă calitate, iar acestea vor consuma mai multă energie primară pe kWh produs și-și vor uza prematur instalațiile).

Diagnosticul „stării energetice”

ÎN VEDEREA elaborării strategiei conservării energiei, prima acțiune ce ar trebui organizată de către conducerea oricărei unități economice este de a folosi un instrument de conducere a cărui utilitate a fost pregnant demonstrată în practică — realizarea unei **analize-diagnostic** — generală sau cel puțin parțială (specializată), de subsistem — în domeniul energiei, prin care, o dată cu evidențierea punctelor critice, să se stabilească și măsurile (recomandările) necesare, precum și programul de acțiune în vederea aplicării lor în practică.

Analiza-diagnostic (2), ca de altfel și bilanțul energetic, ar trebui să aibă în vedere nu numai **sistemul energetic în general**, dar și **subsistemele sale** (3) : (1) **subsistemul combustibil ars direct**, (2) **subsistemul combustibil transformat în apă caldă și fierbinte și abur**, (3) **subsistemul energie electrică consumată direct**, (4) **subsistemul energie electrică transformată (în aer**

¹) Gh. Preda : Cu privire la conceptul de conservare a energiei. În : Conservarea energiei și cooperarea internațională, culegere de comunicări prezentate la simpozionul organizat de AROMAR—A.S.E. (martie 1981), vol. I, pag. 8.

²) În legătură cu modalitatea de realizare, instrumentele și tehnicile specifice, a se vedea : N. Cprea, G. Pleșoianu, Analiza-diagnostic a unităților economice, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1975

³) C. Mereuță, Opțiuni pentru o strategie a conservării energiei și utilizării surselor noi în industrie, Revista economică, nr. 44/1980

Obiective și responsabilități în vederea conservării energiei într-o întreprindere industrială

CONDUCEREA ÎNTRERINDERII

Director : minimizarea resurselor energetice utilizate din afara întreprinderii în vederea realizării producției fizice și marfă, prin încadrarea în cotele alocate

Director adjunct tehnic (inginer-șef) : reducerea consumului specific de energie pe produs; utilizarea resurselor energetice secundare; producerea de energie din surse neconvenționale

Director adjunct : minimizarea cheltuielilor de aprovizionare cu energie și combustibil

Contabil-șef : evidențierea abaterilor (excepțiilor) la consumul de energie prin calculația costurilor

COMPARTIMENTE FUNCȚIONALE ȘI DE CONCEPȚIE

Planificare-dezvoltare : optimizarea conservării energiei prin structura de plan a producției fizice; dezvoltarea unor capacități prin utilizarea resurselor energetice secundare și a surselor noi

Personal-învățământ-retribuire : organizarea unor cursuri privind „educația energetică” a personalului; propunerea de penalizări, pe colective de muncă și individuale, pentru neîncadrarea în costurile energetice de stimulare materială a celor cu preocupări și rezultate deosebite în conservarea energiei

Programarea, pregătirea și urmărirea producției : folosirea la capacitate a utilajelor și instalațiilor pe unitate de timp de funcționare; evitarea prin programare a încălzirii utilajelor în perioadele de vîrî de sarcină

Mecano-energetic : elaborarea și aplicarea măsurilor înscrise în bilanțul energetic; maximizarea factorului de putere; controlizarea consumurilor de energie electrică, termică, apă și culegerea datelor; încadrarea în normele de consum; reducerea consumului de combustibil la producerea de energie electrică și termică în instalații proprii; creșterea fiabilității reparațiilor mecanice și energetice

Organizarea producției și a muncii : organizarea schimburilor pentru evitarea vîrurilor de sarcină; introducerea metodelor moderne de manipulare-transport-depozitare și scurtarea traseelor de transport intern; utilizarea ergonomică a iluminatului natural etc.

Control tehnic de calitate-laboratoare : controlul poluării datorate pierderilor de materiale și energie cu fixarea măsurilor necesare; promovarea unor metode de autocontrol pentru evitarea risipei de materiale și energie prin rebuturi și remaneri

Proiectare de produse și tehnologii : minimizarea consumurilor specifice de energie prin proiectarea de produse și tehnologii noi și reproiectarea celor existente

Proiectarea pentru autoutilitare și piese de schimb : proiectarea unor echipamente pentru folosirea resurselor energetice secundare și a

surselor neconvenționale a unor aparate de măsură și control; introducerea de metode moderne la confecționarea și recondiționarea pieselor de schimb

Aprovizionare : minimizarea cheltuielilor de aprovizionare cu combustibil și energie; depozitarea corectă a combustibilului

Desfacere : livrarea la unitățile învecinate a disponibilului de energie transformată din producție proprie (abur, apă caldă, aer comprimat ș.a.)

Financiar-economic : planificarea, urmărirea și analiza costurilor cu energia consumată sau produsă pe ateliere și secții

Contabilitate : evidențierea abaterilor (excepțiilor) prin postcalcul

Administrativ : încadrarea în cotele de energie alocate iluminatului general, administrației etc.

Oficiul de calcul : pregătirea și prelucrarea automată a datelor bilanțului energetic.

CONDUCEREA OPERATIVĂ A SECȚIILOR

Șef de secție (atelier) de bază : încadrarea în cotele pentru combustibil și energie consumată direct; economisirea utilităților generale; încadrarea în normele și normativele de consum energetic pe produs

Șef de secție (atelier) mecano-energetic : încadrarea în cotele de energie alocate pentru combustibil transformat în abur și apă fierbinte și energie transformată în aer comprimat, oxigen, argon, frig etc.; încadrarea în normele și normativele pentru aceste subsisteme energetice; execuția programului de autoutilitare cu echipament energetic, A.M.C. etc., repararea și recondiționarea acestora; maximizarea fiabilității reparațiilor; minimizarea timpilor de reparații și a consumului energetic propriu; economisirea utilităților

Mastru tehnologic : minimizarea consumurilor specifice prin încadrarea în cantitățile alocate prin fișa tehnologică și evitarea mersului în gol al instalațiilor și utilajelor

Mastru mecano-energetic : minimizarea opririlor accidentale și a timpului de oprire planificat; creșterea indicilor de utilizare intensivă a utilajelor

PERSONAL DE EXECUȚIE

Muncitorii tehnologici : încadrarea în normele de consum pe produs sau părți de produs; evitarea rebuturilor

Muncitorii de întreținere și reparații : minimizarea timpului de reparații; încadrarea în consumul de energie antecalculat în devize; evitarea rebuturilor la lucrările de autoutilitare, confecționare și recondiționare a pieselor de schimb

Muncitorii la manipulare-transport-depozitare : evitarea degradării materialelor prime, semifabricatelor și produselor cu ocazia efectuării acestor operații

comprimat, oxigen, frig etc.). Ea ar trebui să fie precedată și de analiza-diagnostic a unui sistem mai mare (centrală, platformă industrială), astfel încît să se poată determina situația și comparativ cu alte unități, să se poată interpreta datele la nivelul întregii centrale sau platforme, realizîndu-se și o variantă globală a strategiei economisirii resurselor.

Consider că rezultatele cele mai bune în efectuarea analizei-diagnostic le-ar da echipele eterogene — cu specialiști din domeniile tehnologic, energetic, al organizării și conducerii, pe cît posibil din afara unităților respective, care ar sesiza mai obiectiv punctele critice, iar prin tehnici specifice metodei ar putea folosi atît punctele de vedere ale specialiștilor din întreprindere, cît și cel al conducerii acesteia.

Propun, în acest sens, ca pe lângă institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică ale departamentelor sau centralelor, filialele acestora, ca și pe lângă cabinetele teritoriale de organizare economico-socială să se creeze colective de consultanță în domeniul economisirii energiei (și chiar al economisirii resurselor în general), rezolvîndu-se totodată posibilitatea retribuiri pentru activitatea desfășurată (în afara sarcinilor curente de la locurile lor de muncă) de către specialiștii consultanței, care ar prelua la nivel teritorial — pe baza contractelor încheiate de aceste institute sau cabinete — efectuarea de analize, studii și proiecte de conservare a energiei în diverse unități.⁴⁾

Metode de conducere adecvate

ATTRIBUTELE de planificare, organizare, coordonare-comandă-motivare și control ale conducerii sugerează ideea ca, în vederea realizării măsurilor concret stabilite în analiza-diagnostic pentru o perioadă de pînă la 5 ani și în bilanțurile energetice anuale — care fundamentează strategia întreprinderii în acest domeniu — să fie adoptate metode de conducere adecvate.

Apreciem că ele trebuie să derive din metodele generale de conducere a întreprinderii, utilizate în scopul maximizării producției nete — deoarece energia consumată reprezintă una din

componentele costurilor materiale, a căror reducere are o importanță de prim ordin în maximizarea producției nete.

Apare astfel ca foarte indicată folosirea metodei conducerii prin costuri, ca metodă generală, iar în cadrul ei — conducerea prin obiective și conducerea prin excepții, astfel încît numai să se fixeze obiectivele, dar și să se sesizeze abaterile.

Folosirea metodei conducerii prin obiective în vederea conservării energiei ar obliga la stabilirea unor obiective derivate, specifice și individuale — ierarhizate în conformitate cu structura de organizare și care, prin însumare, să conducă la realizarea obiectivului general al unității economice — încadrarea în cotele de energie alocate, adică, de fapt, în oferta pe care o pot face consumatorului furnizorii de energie și combustibil. Încadrarea în aceste cote (uneori inferioare necesarului determinat în funcție de nivelul tehnico-tehnologic-organizatoric existent, ceea ce trebuie să impulsioneze perfecționarea lui) permite realizarea producției fără șocuri, în condiții normale de continuitate, cu calitate și eficiență sporite.

Răspunderile ierarhizate pe funcții, exemplificate în casetă, ar trebui înscrise în regulamentul de organizare și funcționare al unității, în fișa postului și să facă parte obligatoriu din criteriile după care este apreciată munca unei persoane sau unui colectiv. În condițiile aplicării acordului global la nivel de brigadă, linie tehnologică, uzină etc. și pe total întreprindere, gradul de îndeplinire a acestor atribuții va putea servi la departajarea meritelor, respectiv a răspunderilor individuale în cazul realizării de economii sau depășiri față de cotele și normele de consum la energie și combustibili, în spiritul indicațiilor recente ale Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Obiectivele și subobiectivele în vederea conservării energiei și combustibilului trebuie stabilite, pentru fiecare treaptă ierarhică, în valori concrete, în cifre absolute sau procente față de perioada anterioară, pentru fiecare treaptă ierarhică.

Într-o a doua parte a articolului ne vom referi la unele implicații pe care o strategie realistă și inovatoare de conservare a energiei trebuie să o aibă pe planul organizării interne a unităților economice și al cooperării între acestea.

prof. dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

⁴⁾ Experiență deja există. Astfel, filiala din Brăila a Institutului de Inginerie Tehnologică și Proiectări pentru Industria Chimică a elaborat bilanțul energetic și propuneri de optimizare a utilizării energiei și combustibililor pentru o serie de întreprinderi din județ. (N. red.)

MARXISMUL, ȘTIINȚĂ VIE A TRANSFORMĂRII REVOLUȚIONARE A SOCIETĂȚII

CU UN SECOL ÎN URMA, atunci când înceta din viață la vîrsta de 65 de ani, Karl Marx crease o monumentală operă care, ieșind dintre coperțile tomurilor și rafturile bibliotecilor avea să cuprindă masele, devenind, astfel, o adevărată și puternică forță materială. Întemeindu-se pe dialectica materialistă, pe care a aplicat-o îndeosebi în studiul economiei capitaliste, Marx a înțeles legile și sensurile mișcării societății spre o orînduire fără clase antagoniste și fără exploatare, descoperind, totodată, și forțele motrice ale acestei transformări, calea generală prin care ea avea să se înlătuască.

Mare teoretician al economiei politice moderne, Marx, pe baza cercetării realităților economice și sociale care îl înconjurau, în celebra sa operă „Capitalul” a demonstrat și a pătruns în mecanismul exploatații capitaliste, demonstrînd esența acesteia și caracterul istoricește trecător al capitalismului. În acest sens, principala concluzie științifică, dar și politică a „Capitalului” era că centralizarea mijloacelor de producție și socializarea muncii ajung la un punct în care devin incompatibile cu învelișul lor capitalist și că acesta este momentul cînd trebuie sfărîmat, iar expropriatorii expropriați. Dar burghezia, a subliniat Marx, nu dispăre de la sine, misiunea istorică de a o răsturna de la putere revenindu-i proletariatului și aliaților săi, sub conducerea partidului comunist. Organizarea „proletariatului ca partid politic, scria Marx, este indispensabilă pentru asigurarea victoriei revoluției sociale și atingerii scopului final — desființarea claselor”.

Practic, în istorie nu regăsim nici o altă operă filozofică și politico-socială care să îi fi influențat atât de puternic mersul. Și ar fi oare posibil să ne imaginăm configurația lumii contemporane, gîndirea ei politică, economică, filozofică, socială, fără opera creată de Marx? Chiar și aceia care îi neagă valabilitatea sint toluși nevoiți să recunoască, în fața evidenței, că ar fi o imposibilitate. Pentru că filozofia marxistă este singura filozofie devenită realitate, revoluționînd în decursul unui secol sensurile istoriei și aspectul politic al omenirii. Făurind concepția științifică despre lume și societate — materialismul dialectic și istoric — și descoperind căile care puteau să asigure victoria revoluției socialiste, teoria marxistă a înarmat pe zeci și sute de milioane de oameni cu o forță de neînvinși în realizarea idealurilor lor de dreptate și echitate socială, în lupta lor pentru edificarea unei lumi noi, bazată pe justiție socială, pe respectarea demnității umane, a egalității în drepturi a popoarelor, care să pună capăt definitiv exploatații, nedreptății, asuprii de orice fel. Astfel, împreună cu prietenul și tovarășul său de idei și de luptă Friedrich Engels, Karl Marx, prin opera sa, a marcat trecerea doctrinei socialiste de la epoca utopiilor la aceea a unei științe temeinic argumentată, deschizînd, totodată, și drumul aplicării principiilor ei teoretice în practica socială.

În teoria lui Marx au găsit muncitorimea, oamenii progresiști de pretutindeni, izvorul viu de la care și-au înprospătat forțele, care i-a ajutat să înțeleagă temeiurile și sensurile luptei lor revoluționare, justetea și noblețea țelului acestor lupte și certitudinea victoriei ei. Tocmai pentru că a fost creată ca o teorie unitară, în care laturile economice, filozofice, sociale, istorice, se îmbină organic, pentru că a decurs logic din cercetarea și pătrunderea în esența realităților sociale, a evoluției lor legitime, obiective, pentru că a fost concepută ca instrumentul politic al luptei revoluționare a clasei muncitoare, teoria marxistă și-a putut îndeplini misiunea, trecînd cu succes proba practicii istorice. Istoria a confirmat și confirmă strălucit forța științifică a prezivunilor marxiste care, întemeiată pe cunoașterea acțiunii legilor obiective ale dezvoltării sociale, a demonstrat magistral inevitabilitatea pieririi capitalismului și a victoriei orînduirii socialiste; și aceasta într-o perioadă în care capitalismul se afla încă în plină expansiune, iar viitoarea societate socialistă putea să apară doar ca o construcție teoretică.

Nu întîmplător, simțînd pericolul pe care îl reprezenta teoria marxistă pentru însăși existența sistemului capitalist, pe-

ricol a cărui acuitate s-a conturat și apoi a crescut neîncetat cu trecerea anilor, au fost nenumărate teoriile adverse, cu o paletă de orientări politico-ideologice extrem de diversă, dar avînd o aceeași esență antimarxistă, care au încercat să înfrunte ideile socialismului științific, să îl dezmințită, să îl discrediteze. Și din aceste neîncetate lupte ideologice marxismul a ieșit de fiecare dată victorios; în timp ce multe dintre teoriile care în decursul secolului scurs au încercat să i se opună au fost date cu totul uitării, marxismul, ca știința a transformării societății, înarmat cu metoda materialist-dialectică și istorică de cercetare, s-a dezvoltat continuu, a fost pregătit să cerceteze și să pătrundă noile fenomene apărute în viața societății în epoca noastră, să dea răspunsuri fundamentale marilor întrebări cu care este confruntată omenirea în prezent. Tocmai de aceea filozofia marxistă continuă să se afle în centrul principalelor dezbateri și confruntări teoretice. Și tot mai mulți politologi, economiști, filozofi, sociologi simt nevoia să se raporteze la marxism, chiar fără a-i împărtăși ideile, să îl comenteze și să-l interpreteze manifestînd, incalderent de curentele cărora le aparțin, receptivitate față de unele din tezele și concluziile sale, recunoscîndu-i astfel valoarea științifică și metodologică.

Pe de altă parte ecoul tot mai puternic al marxismului în conștiința lumii este dovedit și de proliferarea în rîndul ideologilor burgheziei a unor așa-numiți „marxologi” specializați, de regulă, în continuarea încercărilor de a discredita marxismul. Unul din argumentele favorite îl constituie faptul că marxismul ar fi un produs tipic al secolului al XIX-lea, că el nu ar mai corespunde realităților contemporane. Dar sarcina infirmării unor asemenea aserțiuni și-a asumat-o însăși realitatea. Nimeni nu mai poate contesta astăzi accentuarea tendinței de universalizare a procesului revoluționar, opțiunea a numeroase popoare pentru forme socialiste de organizare, înfăptuirea revoluției socialiste într-un număr de țări din mai multe continente, agravarea fenomenelor de criză din economia capitalistă, toate demonstrînd faptul că omenirea evoluează tocmai în direcția preconizată de Marx. După cum concluziona în acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Socialismul reprezintă singura alternativă pentru înlocuirea societății împărțite în clase exploatare și exploatare, singura cale de progres economico-social, de realizare a unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră”.

Desigur că unele teze și idei ale lui Marx, pe care el le-a obținut prin cercetarea practicii sociale a secolului său, poartă, inevitabil, amprenta limitelor cunoașterii în epoca respectivă, fiind corectate pe parcurs de evoluția vieții, de cuceririle și progresele cunoașterii științifice. Însuși fondatorul socialismului științific a subliniat în repetate rînduri să el nu și-a propus să facă proorocii, să emită concluzii infailibile și definitive: în fond aceasta ar fi contravenit însăși esenței teoriei revoluționare creată de el — dialectica materialistă. Din contră, de parte de a fi avut pretenția că adevărurile descoperite de el ar fi veșnice, așa cum încearcă să îl acuze și astăzi criticii săi, Marx arăta că „înțelegerea pozitivă a realității existente include totodată înțelegerea negării acestei realități, a pieririi ei necesare, pentru că ea privește fiecare formă realizată în mișcare, adică și sub aspectul ei trecător”. Și, cu altă ocazie, referîndu-se la caracterul istoric al cunoașterii umane, Marx remarcă: „Aceste idei, aceste categorii sînt, prin urmare, tot atât de pușin eterne ca și relațiile pe care le exprimă. Ele sînt produse istorice trecătoare”.

Iată deci, că este vorba de o adevărată profesiune de credință a lui Marx, care se situa permanent pe pozițiile realităților în continuă mișcare, refuza acceptarea oricărei formule imuabile, oricărei închistări dogmatice creînd o doctrină științifică larg deschisă spre tot ceea ce e nou, spre toate cuceririle cunoașterii umane. În aceasta dealtfel stă și forța de neclintită a marxismului, caracterul său profund științific, marea sa capacitate de a descifra sensurile dezvoltării. Teoria transformării revoluționare a societății creată de Marx nu este un „pat al lui Procut” în care realitatea să fie înghesuită după anumite dogme și scheme prestabilite, după construcții teore-

tice, abstracte, rupte de realități ci, o teorie care își extrage concluziile, își formulează principiile din permanenta studiere a realității în continuă evoluție, aflându-se ea însăși într-un neîntrerupt proces de îmbogățire, de adaptare la cerințele vieții, fiind prin definiție profund creatoare.

Referindu-se tocmai la aceste caracteristici ale concepției întemeiate de Marx, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că o cerință „improspătarea neîncetată a esenței sale din izvorul gândirii și cunoașterii universale, din cuceririle științelor, din experiența socială ineputabilă și în continuă amplificare a societății omenesci. Aceasta cere o receptivitate maximă față de tot ce este nou și progresist în lume, sintetizarea roadelor întregii cunoașteri, găsirea răspunsului la problemele pe care viața le ridică neîncetat în fața oamenilor, pe care le pune evoluția în perspectivă a societății. Numai în felul acesta filozofia clasei muncitoare va putea să acționeze în sensul afirmat de Marx — de a nu se rezuma la a explica lumea ci de a contribui la transformarea ei”.

Acastă vocație creatoare, transformatoare, capacitatea de autoînnoire a marxismului s-au afirmat cu deosebire în etapa actuală, când în lume s-au creat situații cu totul noi, când au apărut procese și conexiuni inexistente cu un secol în urmă, când forțele de producție au cunoscut, pe baza revoluției științifice-tehnice contemporane, o dezvoltare greu de închipuit pe atunci, iar omenirea este amenințată, chiar ca urmare a acestei dezvoltări cu o distrugere completă, când, în sfârșit, au loc profunde transformări revoluționare în întreaga lume, când partidele comuniste și muncitorești, acționează într-o extrem de largă diversitate de condiții, când însăși edificarea noii orânduri se desfășoară în situații concrete extrem de diferite. Este evident că, mai mult ca oricând, se ridică nu problema prelucrării mecanice a unor idei enunțate de întemeietorii socialismului științific, ci de a valorifica tocmai potențialul de regenerare propriu teoriei revoluționare a clasei muncitoare, de a înlătura manifestările de imobilism, de a cerceta în profunzime noile realități ale lumii contemporane în spiritul dialecticii materialiste pentru a dezvolta și a aplica creator tezele socialismului științific corespunzător condițiilor concrete, pentru a îmbogăți teoria revoluționară prin generalizarea practicii revoluționare. Trebuie să înțelegem, sublinia în acest sens secretarul general al partidului, că „nu este suficient să repetăm unele teze elaborate cîndva. Trebuie să ținem seama că în orice știință, cu atât mai mult în științele sociale, economice, este necesar să ținem pasul cu schimbările care au loc pe plan național și pe plan internațional”.

Este un merit deosebit al Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu de a fi înțeles la timp adevărurile fundamentale ale materialismului dialectic, faptul că noua orînduire socială nu poate fi edificată după tipare rupte de realitățile economico-sociale din țara și epoca respectivă. Însuși Marx avertiza împotriva unei transpuneri în viață mecanice, inadecvate, a unor soluții, transpunere care — arăta el — „va depinde pretutindeni și întotdeauna de împrejurările istorice date”. Cu alte cuvinte, Marx, atrăgea atenția asupra necesității luării în considerare a condițiilor concrete, specifice, din care decurge și o varietate a căilor de edificare a noii orînduri sociale, rolul primordial care revine factorilor interni în decizia privind alegerea acestor căi. Referindu-se la aceste adevăruri tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „realizarea în viață a principiilor socialiste are loc în mod diferit de la o țară la alta, de la o epocă la alta, iar rolul forțelor revoluționare, al partidului revoluționar constă tocmai în înțelegerea profundă a acestor realități și elaborarea căilor de transformare revoluționară pe calea socialismului a societății, în fiecare țară, în raport cu condițiile concrete, de către masele largi populare, în frunte cu clasa muncitoare”.

Tocmai în acest spirit a acționat și acționează cu consecvență Partidul Comunist Român, o contribuție de inestimabilă valoare teoretică și practică avînd în amplul efort de reflecție teoretică adecvată a lumii contemporane, de descoperire a soluțiilor adecvate problemelor pe care le ridică edificarea noii orînduri în patria noastră ca și a celor cu care se confruntă omenirea în general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, personalitate politică proeminentă a lumii contemporane, militant de frunte al luptei pentru socialism și comunism, pentru pace și progres social. Prestigioasa sa activitate teoretică și practică constituie un exemplu de spirit creator, de gândire originală, de abordare realistă, revoluționară, de pe pozițiile ideologice ale clasei muncitoare, a realității, pentru a fundamenta astfel temeinic, prin confruntarea teoriei cu practica, numeroase idei și orientări novatoare în deplină concordanță cu interesele poporului, ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Astfel de probleme de maximă însemnătate cum sînt dialectica relației general-particular, obiectiv-subiectiv, căile dezvoltării bazei tehnico-materiale a noii orînduri, structura socială și de clasă în țara noastră, raportul dintre dictatura pro-

letariatului și democrația muncitorească, mecanismul și rolul contradicțiilor în socialism, în speță a contradicției dintre vechi și nou, rolul conștiinței în socialism, numeroase aspecte economice specifice etapei pe care o parcurgem, necesitatea edificării unei noi ordini economice, constituie prin rezolvările lor teoretice și practice numai cîteva din contribuțiile majore ale partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare, la creșterea forței și influențelor ideilor socialismului în lume, reprezintă o expresie a participării militante a partidului nostru la schimbul de idei în lumea contemporană. În acest context, exemple dintre cele mai recente de abordare creatoare, realistă, a problemelor edificării societății socialiste în patria noastră ca și a unor grave probleme internaționale sînt conținute în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie 1982 ca și în Raportul său la Conferința Națională a partidului, cînd au fost aduse noi contribuții cutezătoare la elucidarea unor probleme de stringență actualitate.

Se poate astfel aprecia, cu deplină temei, că nivelul de dezvoltare pe care l-a atins țara noastră în toate domeniile activității umane, progresul neîntrerupt în direcția făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, prestigiul tot mai înalt al României în lume, înregistrate, în special, după Congresul al IX-lea al partidului, sînt indisolubil legate tocmai de caracterul creator al aplicării teoriei revoluționare de către partidul nostru, de politica sa internă și externă, caracterizată prin realism, umanism, spirit al echității. Constituie un valoros atribut al politicii partidului nostru preocuparea constantă de a analiza în spirit critic și autocritic, revoluționar, fenomenele și procesele noi, rezultatele dobîndite în edificarea socialistă, pentru a aplica măsuri constructive în scopul perfecționării întregii vieți economice, politice, sociale, pentru depășirea la timp a contradicțiilor ce pot apărea, pentru promovarea noului și eradicarea vechiului. Pentru că, așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, socialismul nu rezolvă de la sine, prin el însuși, toate greutățile, în această operă extrem de complexă, pot apărea și greutăți, insuccese, fiind tocmai datorită comușiștilor, a forțelor revoluționare de acțiune pentru înlăturarea lor și desfășurarea cu succes a luptei de transformare revoluționară a societății.

Marile succese dobîndite de poporul nostru sub conducerea partidului comunist, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, în progresul economic și adîncirea democrației, în creșterea prosperității poporului, sînt și un omagiu adus tuturor celor care, exponenți fideli ai intereselor și idealurilor înalte ale poporului nostru, au luptat pentru socialism și comunism. Este cu totul remarcabil faptul că în România ideile lui Marx au pătuns de timpuriu, la puțin timp după publicarea lucrărilor sale. Ele au cunoscut o largă difuzare în timpul Internaționalei I, răspîndindu-se apoi pe măsura dezvoltării mișcării muncitorești.

La rîndul său Marx, cercetător atent al realităților din vremea sa a fost interesat de situația și istoria poporului român, a cercetat temeinic, după izvoare din diferite epoci, aspecte privind originea, istoria, cultura și tradițiile sale, luptele pe care le-a purtat pentru eliberare socială și unitate națională, pentru independență și suveranitate. Marx a manifestat în scrierile sale o deosebită simpatie pentru poporul nostru și a făcut aprecieri lipsite de echivoc asupra drepturilor Principatelor Române în raporturile sale cu Poarta Otomană și Rusia țaristă, a condamnat cu hotărîre politică de expansiune și cotropire dusă de marile puteri vecine împotriva Principatelor, caracterul nefast pentru dezvoltarea poporului român, al acestei politici. Mai mult, Marx a analizat formele de exploatare a țărănimii române practice în regimul feudal, a apreciat procesul de revoluționarizare care avea loc în Principate ca și în Transilvania, unde populația română era asuprită de magnații maghiari. Referindu-se la revoluția din 1848 el considera că „poporul român este situat în rîndul popoarelor revoluționare, copt pentru revoluție, hotărît să lichideze prin revoluție feudalismul”.

Semnificativ este că și revoluționarii români de la 1848 avînd legături cu curentul revoluționare din vestul Europei în care activau și Marx și Engels, au avut, astfel, acces la ideile acestora. Mai tîrziu, la numai un deceniu de la încetarea din viață a lui Marx a luat ființă partidul politic al clasei muncitoare din România — P.S.M.D.R. — ca rezultat, în primul rînd, al condițiilor obiective create în țara noastră, dar, desigur și al răspîndirii ideilor revoluționare marxiste în rîndul muncitorilor români.

Preluînd tradițiile înaintașilor revoluționari, Partidul Comunist Român le-a ridicat pe cele mai înalte culmi. Forță po-

Nicoară IONESCU

(Continuare în pag. 26)

ANIVERSAREA a 90 de ani de la constituirea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România prilejuește relevarea unor coordonate ale gândirii și acțiunii militanților socialiști, a unor glorioase tradiții revoluționare, angajate cu hotărâre în apărarea intereselor clasei muncitoare, ale poporului român, în lupta pentru libertate socială și națională, pentru o lume nouă pe pământul patriei noastre. Făurirea partidului politic revoluționar al clasei muncitoare din România — P.S.D.M.R. a ridicat pe o treaptă superioară lupta clasei muncitoare, a sporit rolul ei în întreaga dezvoltare social-economică a țării, marcând afirmarea pe arena vieții politice românești a unei noi și viguroase forțe politice, înarmată cu ideologia revoluționară, capabilă să organizeze și să conducă lupta celor ce muncesc. „Anul 1893 — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — este anul nașterii detașamentului revoluționar, de avangardă, al clasei muncitoare din România”, reprezentând „adevăratele începuturi ale Partidului Comunist Român — care continuă cele mai înalte tradiții de luptă ale poporului și își are rădăcinile împlintite adinc în mișcarea muncitorească, socialistă din a doua jumătate a secolului trecut...” 7.

În perioada amintită, marxismul a găsit în țara noastră un teren social și ideologic foarte prielnic, creat de creșterea numerică și mai buna organizare a proletariatului, precum și de tradițiile de gândire social-economică și politică progresistă, revoluționară din perioada anterioară. „Socialismul științific — se arată în Programul Partidului Comunist Român — găsește chiar de la întemeierea sa, un ecou profund în mișcarea noastră revoluționară, ideile lui Marx și Engels înregistrând o largă răspândire în România”.

Ideile socialismului științific au pătruns larg în conștiința militanților noștri socialiști. Ei au înțeles de timpuriu că teoria socialismului științific, oferind practici sociale un țel profund umanist, va pă-

90 DE ANI DE LA CREAREA P.S.D.M.R.

Gândirea socialiștilor români despre dezvoltarea economică a țării (1)

trunde viguros și trainic în gândirea și acțiunea socială, că, în unire cu mișcarea muncitorească, această teorie, mai devreme sau mai târziu, se va transforma în realitate, într-un nou mod de existență socială, în raporturi principiale noi, lipsite de exploatare și asuprire între oameni și națiuni. Asemenea idei au devenit călăuză partidului politic al clasei muncitoare în lupta pentru îndeplinirea misiunii ei istorice: „desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producere și prefacerea lor în proprietate socială... distrugerea societății burgheze și întemeierea societății socialiste” 2), cum se menționa în programul P.S.D.M.R.

Activitatea asiduă de popularizare a marxismului a cunoscut o multitudine de forme și mijloace. În presa muncitorească și socialistă au fost prezentate date despre viața și activitatea fondatorilor marxismului, despre titlurile și conținutul unor lucrări precum și traduceri, fragmente de

diferite proporții sau rezumate ale operelor lor. În presă sau în lucrări erau expuse într-o formă populară, dar de ținută științifică, idei și noțiuni fundamentale marxiste, iar diferite fenomene social-economice din țara noastră erau explicate tot în spiritul tezelor marxiste. Ideile marxismului au fost popularizate și prin alte forme, care, în unele perioade, s-au desfășurat sistematic — conferințe publice, ținute pe teme independente sau cc cicluri de prelegeri, cercuri de studii sociale, cursuri și chiar școală socialistă, precum și organizarea unor biblioteci cu literatură marxistă. Concomitent, materialismul dialectic și istoric, economia politică marxistă și socialismul științific erau apărute față de încercările unor ideologi oficiali și oficioși ai claselor exploatare de a le răstălmăci și ataca.

Ceea ce se impune a fi subliniat în mod deosebit este că socialiștii români nu s-au limitat la reproducerea ideilor gândirii marxiste, ci s-au străduit să-și însușească teoria și metoda revoluționară elaborate de K. Marx, să le utilizeze pentru cercetarea realităților concret-istorice, a problematicei cu care se confrunta societatea românească de atunci în vederea descifrării semnificațiilor, tendințelor de evoluție, contradicțiilor sociale din țara noastră.

Cu deosebită vigoare releva C. Dobrogeanu-Gherea caracterul viu al teoriei și metodei marxiste. Subliniind că Marx a arătat drumul cel larg pe care merg societățile moderne către o altă formă de organizare socială și că el nu putea să prevadă toate modificările pe care în mod fatal acestea le suferă în mersul lor înainte, Gherea conchidea: „Se înțelege, toate modificările pe care le suferă societatea în mersul ei înainte, toate devierile, toate fenomenele noi și complexe care apar în cursul dezvoltării ei trudnice și atât de imens complicate trebuie să fie cercetate, analizate, studiate în toată complexitatea lor. Însăși metoda și cercetările științifice ale lui Marx sint pentru

FIȘE

PREMISE ALE FORMĂRII PIEȚEI ECONOMICE UNITARE ROMÂNEȘTI

DOCUMENTE
1862—1914

● Volumul „Premise ale formării pieței economice unitare românești. Documente, 1862—1914”, întocmit de dr. Iosif I. Adam și editat de Direcția generală a Arhivelor Statului, constituie o contribuție la publicarea izvoarelor privind legăturile economice dintre Transilvania și România. Un amplu studiu intro-

ductiv și 155 documente selectate din fondurile și colecțiile Direcției Arhivelor Centrale și din colecția de microfilme provenite din Arhiva Națională a Ungariei, extrase din rapoartele camerelor de comerț și industrie și din presa contemporană, pun la dispoziția cercetătorilor o bogată informație, în majoritate inedită, ce ilustrează concludent caracterul complex și multilateral al legăturilor economice tradiționale dintre Transilvania și România, amplificate și dezvoltate din a doua jumătate a secolului al XIX-lea pînă la primul război mondial. Numeroase date și fapte oglindesc evoluția schimbului dintre Transilvania și România în anii primei convenții comerciale dintre România și Austro-Ungaria (1875—1885), cauzele care au dus la denunțarea convenției, izbucnirea războiului vamal etc. Din cercetarea documentelor se desprind importante concluzii refe-

ritoare la amploarea, cauzele și semnificația marelui exod al populației din Transilvania în România, precum și la rolul pe care l-a avut în amplificarea legăturilor economice construirea sistemului de căi ferate în România și Transilvania. Documentele aduc mărturie concludente care dovedesc caracterul obiectiv și necesar al formării pieței economice unitare românești — premisă esențială a procesului de desăvârșire a statului național unitar român.

Calitatea serviciilor

● Ca în orice altă sferă a activității sociale controlul reprezentă și în cazul serviciilor pentru populație un factor de creștere a calității lor. Caracterul specific al acestei activități economice presupune însă o formă adecvată de control — opinează Miklos Simán în articolul „A szolgálatok iranyításának továbbfejlesztéséről” (Cu privire la controlul serviciilor) publicat în nr. 2/1983 al revistei maghiare „KOZGAZDASÁGI SZEMLE”. O primă cerință o reprezintă descentralizarea, în limite raționale, a controlului serviciilor prin creșterea ponderii organelor locale de control, acestea având posibilități sporite de adoptare a serviciilor la cerințele și specificul fiecărei grupe de populație. Un alt element important este cel al modalităților de finanțare a dezvoltării serviciilor către populație. Autorul apreciază că stabilirea unor cote fixe de rentabilitate nu este de natură să stimuleze calitatea serviciilor, mai potrivită apărându-i soluția unor platoane maxime corelate cu posibilitatea stimulării unui spirit competitiv între diferitele unități prestatoare de servicii. Totodată, opinează M.S. calitatea serviciilor este legată nemijlocit de posibilitatea cetățenilor

noi în această privință cel mai mare îndemn; dar cercetările acestea, noi socialiștii trebuie să le facem pe baza iarăși a metodei și a cercetărilor lui Marx⁽¹⁾).

Rolul important al socialiștilor români în promovarea gândirii revoluționare, a spiritului socialismului științific a fost recunoscut de către Fr. Engels, care într-o scrisoare adresată în 1888 socialiștilor români, publicată în revista „Contemporanul” scria: „Cu mare plăcere am văzut că socialiștii din România adoptă, în programul lor, principiile de competență ale teoriei care a izbutit să adune într-un mănunchi de luptători mai pe toți socialiștii din Europa și America — este vorba de teoria prietenului meu, răposatul Karl Marx⁽²⁾”.

Socialiștii români au analizat cu ajutorul teoriei marxiste, al socialismului științific realitățile din țara noastră. Ei și-au spus cuvântul în legătură cu cele mai de seamă probleme ce frământau societatea românească, formulând opinii și preconizând soluții în conformitate cu aspirațiile revoluționare ale proletariatului, ale poporului nostru. În gindirea socialiștilor români întâlnim numeroase idei și teze a căror valabilitate a fost și continuă să fie confirmată de dezvoltarea istorică, idei și teze ce reprezintă un bogat tezaur de gândire social-economică națională, dar și cu profunde semnificații universale, un izvor de învățăminte pentru contemporaneitate.

Socialiștii au abordat în mod aprofundat problemele fundamentale pentru viitorul țării — industrializarea, dezvoltarea și modernizarea agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei naționale, politica economică ș.a. — a căror rezolvare, în concordanță cu realitățile concret-istorice din țara noastră, determina progresul general al ei, asigurarea independenței și suveranității naționale, cât și crearea condițiilor pentru amplificarea luptei revoluționare a proletariatului, a poporului român. Coordonata majoră a gândirii eco-

nomice a socialiștilor noștri este abordarea tuturor problemelor economiei românești în strinsă legătură cu dobândirea și afirmarea independenței și suveranității, cu consolidarea Unirii din 1859 și înfăptuirea deplină a unității național-statale, a Marii Uniri, cu crearea și dezvoltarea unui puternic complex economic național. „O țară, ca un organism social — scria astfel în 1911 C. Dobrogeanu-Gherea — trebuie să se dezvolte ca un organism întreg în marginile sale etnice. Împărțită în mai multe părți cum e Polonia sau cum e în parte România, dezvoltarea sa devine anormală și nesănătoasă în cel mai înalt grad⁽³⁾”. Iar socialistul transilvănean E. Isac sublinia: „Independența noastră e o condiție sine qua non a viitorului nostru și independența nu ne poate fi asigurată decât atunci dacă nu vor mai exista provincii românești, ci toată românimea va trăi o singură viață de stat”. Înmănunchind laolaltă toate energiile românilor, continua el, România Mare, „va fi un stat modern în care se va forma o clasă puternică de muncitorime⁽⁴⁾”.

Întărirea economică a patriei reintregite în drepturile ei legitime și dezvoltarea industriei, a economiei, naționale, erau considerate drept condiții vitale pentru progresul general, baza solidă a independenței țării. Încă din 1841, T. Diamant preconiza înființarea unor „colonii agricole-industriale⁽⁵⁾” și atunci, arăta el „produsele țării n-ar mai fi exportate în stare brută în străinătate și apoi importate manufacturate”, produsele manufacturate ar fi mai ieftine, s-ar îmbunătăți situația claselor de jos și, fără îndoială, ar fi înlăturată dependența față de străinătate.

Ideea cu privire la rolul ce revine industriei naționale în propășirea generală și asigurarea independenței țării este afirmată deosebit de limpede cu prilejul înființării, la București, în 1872, a Asociației generale a lucrătorilor din România, când se sublinia necesitatea de a face din industrie „o putere a statului român, o

onoare a națiunii noastre”, pentru că „Industria națională este esența puternică și producătoare în averea unei țări; ...ea face încă și respectul țării în afară”. O asemenea poziție vădea înțelegerea profundă a imperativelor progresului general în epoca modernă și, în același timp, a căilor prin care se poate asigura temelia trainică pentru independența și dezvoltarea viitoare a țării. „Încurajarea industriei noastre naționale — se conchide în documentele organizației menționate trebuie propagată și susținută prin toate forțele, pentru ca dinsa să fie la înălțimea și în direcțiunea progresului secolului în care trăim⁽⁶⁾”. Având în vedere multiplele consecințe negative, pericolele care planau asupra țării în cazul în care ea ar rămâne o țară preponderent agricolă, ziarul „Lumea nouă” din 17 octombrie 1895 arăta că „intemeierea industriei se impune la noi cu atita seriozitate, încât nepăsarea în această privință poate aduce cele mai mari nenorociri asupra țării. România nu poate rămâne o țară agricolă... trebuie creată în România industria mare”.

dr. Dumitru MUREȘAN
dr. Mircea ROZOREA

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 8, București, Ed. politică, 1973, p. 263.

²⁾ Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1893-1900, Ed. politică, București, 1969, p. 51.

³⁾ C. Dobrogeanu Gherea, Prefață. K. Kaŭtsky, Bazele social-democrației, București, 1911, p. XX.

⁴⁾ Presa muncitorească și socialistă din România, vol. I, partea I, Ed. politică București, 1964, p. 108.

⁵⁾ Idem, vol. II, partea II, Ed. politică, București, 1968, p. 402.

⁶⁾ Idem, vol. III, partea I, Ed. politică, București, 1971, p. 75.

⁷⁾ Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, 1821-1878, Ed. politică, București, 1971, p. 178.

⁸⁾ Idem, p. 644.

de a-și exprima deschis, operativ opiniile cu privire la promptitudinea și diversificarea acestora.

Microelectronica

● Este recunoscută tendința, de a transfera o parte din industriile afectate de criză, în special cea metalurgică, spre țări în curs de dezvoltare. De curind se constată însă tendința opusă, de „repatriere” a acestor industrii — se afirmă într-un studiu (L'automatisation va inverser le mouvement des affaires qui allait auparavant vers des pays à faibles coût⁽¹⁾) publicat în numărul 4/1982 al publicației „BULLETIN D'INFORMATIONS SOCIALES”. Factorul care determină această reorientare în amplasarea teritorială a unor tipuri de activități industriale îl reprezintă microelectronica. Prin automatizarea

instalațiilor, prin aplicarea microelectronicii în diferite compartimente de activitate pot fi anihilate cauzele care determinaseră inițial deplasarea acestor activități productive, dincolo de granițele naționale: costul ridicat al forței de muncă, caracterul energointensiv sau cel poluant. Tendința de recuperare a unor astfel de activități ar putea să se amplifice considerabil în viitorii ani — se arată în studiu. Între elementele ce ar putea contribui la procesul de revigorare vizat sînt incluse, alături de progresele previzibile în domeniul aplicării microelectronicii, și faptul că în țările capitaliste dezvoltate există capacități de producție numeroase (dar subutilizate), un sistem de transport bine dezvoltat, o structură economică favorabilă.

Marketing industrial

● Cel de al treilea Congres de marketing industrial care se organizează în Franța a pus în evidență o schimbare de optică — se arată în articolul „Congrès de la vente et du marketing industriels: quatre têtes d'affiche” publicat în nr. 8/1983 al revistei „L'USINE NOUVELLE” sub semnăturile lui Francois Roche și Pierre Virolleaud. Este vorba de decizia unor întreprinderi de a renunța la organizarea vânzării pe produs în favoarea promovării vânzării produselor pe tipuri de clientelă. În această nouă concepție, relațiilor cu beneficiarii tradiționali li se adaugă cele întreținute de așa-numiții „vânzători” — un grup profesional similar comis-voiajorilor dar care acționează în mediul industrial. Problema cea mai importantă se dovedește cea a recrutării și pregătirii specialiș-

FIȘE

tilor în marketingul industrial. Sub aspectul calificării, aceștia trebuie să aibe pregătire de nivel universitar, căreia i se adaugă, ulterior, un an de formare în cadrul uzinei. Există patru factori ce condiționează eficiența activității acestui grup profesional: profesionalismul înalt, întreținut prin programe de pregătire permanentă; stăpinirea perfectă a metodelor de comercializare; asigurarea unei motivații corespunzătoare — sub aspect material și profesional; cultivarea acelor aptitudini psihologice de natură să permită identificarea potențialilor beneficiari și promovarea produselor.

Consemnări

Cercetarea științifică a mecanismului de funcționare a economiei socialiste

BIBLIOGRAFIA consacrată mecanismului de funcționare a economiei socialiste s-a întregit la începutul acestui an cu o lucrare științifică de referință¹⁾. Elaborată de un numeros colectiv de cadre didactice de la Academia de Studii Economice sub redacția profesorilor universitari Aneta Spornic, N.N. Coastanținescu (coordonator) și Ilie Văduva, lucrarea se înscrie în orientările stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului în domeniul cercetării economice căreia îi cerea, prin Programul-Directivă de cercetare științifică, „să aprofundeze studiul legilor economice obiective în scopul folosirii lor conștiente în activitatea practică de conducere și organizare a vieții economico-sociale” și să studieze **direcțiile** — „de perfecționare în continuare a mecanismului economico-financiar pe baza îmbinării organice, armonioase, a conducerii unitare a economiei naționale cu autoconducerea muncitorească și autogestiuinea economică a întreprinderilor”.

Inspirată din orientările și preocupările partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru elaborarea și aplicarea noului mecanism economico-financiar, din experiența practică de peste 4 ani de zile de aplicare nemijlocită a principiilor acestuia, lucrarea reține atenția cititorului preocupat de problemele teoriei și vieții economice în general, printr-un șir de merite evidente. Dintre acestea vom semnala și noi doar câteva.

Lucrarea pe care o înfățișăm în aceste consemnări se distinge înainte de toate printr-o abordare **dialectică multilaterală a problemelor** noului mecanism economico-financiar. Așa cum era firesc, lucrarea cercetează **problemele de ansamblu** ale mecanismului de funcționare a economiei socialiste, iar după aceea, problemele principale ale mecanismului la nivel **microeconomic**, de categorii de unități economice, în concordanță cu structura de ramuri a economiei noastre naționale. O asemenea structură a problematicei a permis autorilor să înfățișeze mecanismul de funcționare a economiei noastre socialiste ca proces complex care cuprinde în unitatea și interacțiunea lor dialectică producția nemijlocită, repartiția, circulația și consumul. În afară de aceste procese și faze ale activității și mișcării economice, autorii acordă o atenție deosebită problemelor autoconducerii muncitorești și conducerii unitare a economiei, locului și rolului planificării, al cercetării științifice și sistemului informațional. Incluziunea majorității covârșitoare a genurilor de unități economice, după criteriul ramurii economiei naționale accentuează și întregeste caracterul multilateral al cercetării.

Prin structura sa, lucrarea „Mecanismul de funcționare a economiei socialiste...” conține și răspunsul autorilor la o întrebare care suscită de mai mult timp interesul economiștilor și anume: Cu ce trebuie să începă expunerea sistemului relațiilor și legilor economiei socialiste, a mecanismului lor de funcționare și dezvoltare, cu macroeconomia sau cu microeconomia? Fără să formuleze această întrebare autorii se raliiază părerilor care consideră și susțin că un astfel de punct de pornire (în sensul larg al noțiunii) îl constituie macroeconomia. Dealtfel și lucrarea se deschide cu înfățișarea mecanismului funcționării economiei socialiste ca expresie a utilizării legilor obiective ale socialismului. În acest capitol se stăruie asupra conținutului conceptului de mecanism economic, asupra determinărilor sale obiective și asupra raporturilor dialectice dintre mecanismul economic, — politica economică și relațiile juridice, ca și asupra elementelor structurale ale acestui mecanism, inclusiv asupra contradicțiilor și legităților, de funcționare a economiei socialiste. În continuare, în general în concordanță cu opinia exprimată în primul capitol, sint expuse rezultatele cercetării privind principalele subsisteme (sau după părerea noastră, mecanisme parțiale), autoconducerea muncitorească, planificarea, sistemul de aprovizionare tehnico-materială, sistemul de pregătire și utilizare a cadrelor, mecanismul influenței cercetării științifice asupra creșterii și dezvoltării economice, autogestiuinea economică, cointeresarea materială și stimulentele economice, sistemul prețurilor, mecanismul financiar, sistemul monetar și mecanismul său și sistemul informațional.

În partea a II-a a lucrării sint analizate problemele principale ale funcționării și perfecționării activității economice a

unităților industriale, agricole, de construcții, transport, a unităților de comerț interior și a celor de comerț exterior, a unităților bancare ca și a unităților de tip mixt. Ca urmare, „Mecanismul de funcționare a economiei socialiste” reprezintă un bogat izvor bibliografic în care cititorul găsește cunoștințe economice care îl ajută să pătrundă mai adinc în esența relațiilor economice socialiste din țara noastră, să înțeleagă mai profund conținutul principalelor procese economice, legile obiective care le guvernează, direcțiile prioritare ale evoluției economiei naționale în prezent și în perspectivă, să înțeleagă și să aplice just, în cunoștință de cauză politica economică a partidului. În această ordine de idei menționăm atât structura cit și abordarea teoretico-metodologică a mecanismului de funcționare a economiei socialiste, ca expresie a folosirii conștiente a legilor economice ce guvernează funcționarea și dezvoltarea acestei economii, a elementelor structurale, a contradicțiilor și legităților mecanismului economic; a sistemului și mecanismului de pregătire și folosire a cadrelor în condițiile noului mecanism economic, a locului și rolului autoconducerii.

Principalul în noul mecanism îl constituie creșterea considerabilă a rolului pirghiilor economice. În concordanță cu acest adevăr, lucrarea analizează cu competență autogestiuinea economică, stimulentele economice, caracteristicile și funcțiile sistemului de prețuri, mecanismul financiar, circulația monetară, insistând în special asupra asigurării concordanței dintre stadiul actual al dezvoltării economiei noastre naționale și cerințele progresului ei multilateral, pe de o parte, și conținutul și funcțiile pirghiilor economice, pe de altă parte. În același timp, autorii demonstrează necesitatea obiectivă a dezvoltării științifice, a aprofundării cunoașterii proceselor și factorilor creșterii și dezvoltării economice, a îmbogățirii și perfecționării noului mecanism economic, atât la nivelul economiei naționale, cât și la nivelul microreproducției economico-sociale. În aceste domenii lucrarea contribuie la precizarea unor concepte și idei, la îmbogățirea conținutului altora, la desprinderea unor semnificații noi precum și la ridicarea unor probleme teoretico-metodologice noi, sugerând noi ipoteze de cercetare, interpretare și soluționare a unor probleme concrete ale reglării și dezvoltării economico-sociale, oferind cititorului numeroase elemente pentru meditare și experimentare, viziuni mai cuprinzătoare asupra unor aspecte majore ale funcționării, reglării și dezvoltării vieții economice în opera edificării socialismului multilateral dezvoltat.

În acest scop, realitatea economică este examinată în spirit critic evidențiindu-se experiența pozitivă acumulată pînă în prezent, se pune în lumină rolul diferitelor pirghii economice și influența lor asupra modului de funcționare și dezvoltare a complexului nostru economic național. Concomitent sint dezvăluite numeroase contradicții existente în structura și funcțiile mecanismului economic, în special în cadrul sistemului intereselor economice, între forțele productive și relațiile economice, între diferitele subsisteme ale mecanismului economic, între ramurile economiei, între forțele productive și relațiile economice pe de o parte, și nivelul conștiinței sociale a oamenilor muncii pe de altă parte. Așa cum subliniază autorii „abordat ca sistem, în mod obiectiv, mecanismul economic se prezintă și ca un sistem de contradicții. Natura acestora este dată de către însăși natura economiei socialiste, iar mișcarea lor depinde de capacitatea științei, politici și practicii economice de a sesiza în timp util, de a le studia geneza, interdependențele, sensul mișcării și al pregătirii, respectiv a aplica, în condiții temporale optime, soluțiile capabile să conducă la învingerea contradicțiilor, asigurînd progresul mai departe” (p. 37). Într-o asemenea optică sint prezentate într-un plan general contradicțiile existente în cadrul unității și interacțiunii forțelor productive, relațiilor economice și suprastructurii, contradicțiile dintre elementele componente ale blocurilor structurii mecanismului economic, cele dintre capacitățile de performanță ale mecanismului și noile cerințe ale creșterii eficienței ca și cele dintre cerințele funcționării eficiente a mecanismului și calitatea cadrelor. Ridicîndu-se de la abstract la concret autorii examinează în lucrare și alte contradicții cum sint cea dintre structura profesională a membrilor organelor de conducere colectivă și structura atribuțiilor conferite prin lege acestor organe, neconcordanța dintre pregătirea profesională a unor oameni și activitatea pe care o

¹⁾ Mecanismul de funcționare a economiei socialiste și problemele perfecționării lui, Editura politică, București, 1983

depun ; dintre mobilitatea și stabilitatea prețurilor ; dintre preț și valoare ; dintre cerere și ofertă și altele. Examinând critic realitatea economică, contradicțiile ce se manifestă în mecanismul de funcționare a economiei, unele neajunsuri ce se manifestă în activitatea economică, în aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar, autorii formulează numeroase propuneri și sugestii care să conducă la îmbunătățirea conducerii, organizării și desfășurării activității și la creșterea eficienței ei. Chiar dacă unele dintre propunerile și sugestiile avansate ar avea nevoie de o întregire și dezvoltare a argumentării, dacă altele abia ar trebui să fie verificate prin experimentare, cele mai multe dintre ele ni se par de natură să contribuie la ridicarea parametrilor calitativi ai activității economice, la consolidarea echilibrului micro și macroeconomic, material și financiar. „Știința care cunoaște“ se unește cu „știința care acționează“ în propunerile privind îmbunătățirea autoconducerii muncitorești, perfecționarea formelor și metodelor de planificare, în sugestiile referitoare la valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, la raționalizarea aprovizionării materiale, ca și în cele referitoare la perfecționarea sistemului de stimulare materială și morală a oamenilor muncii. Pe aceeași linie se înscriu cele mai multe dintre propunerile referitoare la planificarea financiară, perfecționarea instrumentelor de reglare planificată a circulației bănești, și la îmbunătățirea sistemului informațional. Bogat este și „portofoliul“ de sugestii privind perfecționarea conducerii și organizării producției și a muncii în unitățile industriale, a mecanismului economico-financiar în unitățile agricole, — îndeosebi cele care se referă la sistemul de planificare, aprovizionarea tehnico-materială a acestor unități — la stimularea materială a producătorilor agricoli, la creșterea rolului Consiliilor unice agroindustriale prin înzestrarea lor cu pirghiile economice necesare exercitării funcțiilor încredințate prin lege — la care se adaugă observațiile și propunerile referitoare la ridicarea nivelului calitativ al activității în unitățile de construcții, de comerț interior și exterior, în instituțiile bancare etc.

Parametrul principal care direcționează întreaga cercetare în această lucrare și la care se raportează permanent metodele, procedeele, cadrul instituțional organizatoric, folosirea uneia sau alteia dintre pirghiile economice etc., îl constituie **creșterea sistematică a eficienței întregii activități economico-sociale**. De altfel, autorii începeți atât prima parte cât și partea a II-a a lucrării cu cite un capitol consacrat problemelor eficienței activității economice. Această orientare reprezintă un **al șemn caracteristic** al lucrării care îi mărește valoarea gnoseologică și aplicativă. Într-adevăr, sporirea eficienței activității economice reprezintă un rezultat și deci un indiciu al vitalității crescînde a organismului economico-social și în același timp un factor esențial al amplificării capacității sale de autodezvoltare, de ridicare permanentă a bunăstării materiale și spirituale.

În lucrare sînt aduse argumente convingătoare în susținerea ideii că rezultatele activității economice trebuie să fie în permanență **utile**. În sfera productivă rezultatele utile se apreciază în formele în care ele se manifestă : valoarea și valoarea de întreținere. Aceste rezultate se măsoară la nivelul unităților cu ajutorul indicatorilor producția netă, venitul net, beneficiul, producția marfă vîndută și încasată și producția fizică. Efortul depus se măsoară în funcție de timpul de muncă socialmente necesar. Acesta reprezintă **norma obiectivă, concret-istorică** de apreciere a consumului de muncă socială (p. 237).

Studierea mecanismului economico-financiar la nivel microeconomic pe categorii de unități economice în concordanță cu diviziunea socială a muncii, a creat posibilitatea **determinării** cu rigurozitate a **locului și rolului** unităților economice în calitate de unități celulare ale complexului economic național în funcționarea și dezvoltarea întregului organism ; evidențierea **cerințelor comune și specifice** ce decurg din aplicarea noului mecanism economic pentru unitățile industriale, agricole, de construcții, transporturi, de comerț interior și exterior. În felul acesta lucrarea prezintă interes pentru specialiștii care se ocupă atât cu problemele mecanismului economic în ansamblul său, deci la nivelul întregii economii naționale, cât și cu problemele funcționării mecanismului economic la nivel microeconomic, în toate domeniile de activitate. Prin urmare, mecanismul economic este înțeles ca o realitate **deosebit de complexă**, cu determinări general „valabile pentru toate ramurile și unitățile economice, dar și cu determinări **specifice, particulare, concrete** în unitățile economice din fiecare ramură a economiei naționale. În concordanță cu această viziune, lucrarea se oprește asupra formelor specifice de conducere și organizare a activității, asupra indicatorilor generali și specifice de măsurare și apreciere a eforturilor depuse și a rezultatelor obținute, ca și asupra direcțiilor și căilor de acțiune pentru ridicarea nivelului calitativ al activității și sporirea sistematică a eficienței ei.

După opinia noastră apariția „Mecanismului de funcționare a economiei socialiste“ constituie un eveniment editorial **notabil**. Argumentele sînt ascunse în corpul lucrării. Studiind-o cititorul

va descoperi că prin acest volum bibliografia mecanismului de funcționare a economiei socialiste se îmbogățește cu o carte fundamentală care înfățișează în mod sintetic concepția partidului nostru despre noul mecanism economico-financiar, concepție elaborată cu aportul determinant al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o carte care contribuie la aprofundarea cunoașterii problemelor majore ale funcționării economiei noastre naționale în condițiile actuale, o carte care deci contribuie la îmbogățirea culturii economice a cititorului.

Aceasta nu înseamnă însă că lucrarea ridică și soluționează toate problemele mecanismului de funcționare a economiei socialiste. Autorii nici nu și-au propus un asemenea scop. O promisiune îmbucurătoare este elaborarea unui volum special în care vor fi abordate aspectele mecanismului economic în **plan teritorial**. Și probabil alte laturi ale mecanismului economic vor da conținut altor lucrări teoretice. Noi simțim din plin o asemenea necesitate. Chiar unele probleme și aspecte ridicate în lucrarea la care ne referim trebuie, după părerea noastră, confruntate în continuare cu viața economică reală și concretă, reexaminată și dezvoltată.

În sfîrșit, nu putem să nu observăm că în cuprinsul lucrării se întîlnesc și unele neconcordanțe conceptual-terminologice, precum și unele idei discutabile. De pildă, în lucrare este destul de frecvent folosită formularea „**legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale**“, deși în știința economică s-au adus argumente, credem noi convingătoare, care dovedesc că în această formulare sînt unite în fapt două legi economice, legea dezvoltării planice și legea dezvoltării proporționale. Pentru respectarea adevărului menționăm că și în această lucrare, în primul ei capitol se vorbește, după noi, corect, de „**legea dezvoltării planice**“ (p. 39). Nedumerire generează și modul în care este apreciată valoarea criteriilor de determinare a eficienței economice. Astfel în lucrare (vezi pag. 288) găsim scris : „Concordanța rezultatelor producției cu necesitățile reale ale economiei naționale reprezintă **criteriul general, absolut și unic** de apreciere a eficienței oricărei activități economico-sociale“ pentru ca pe aceeași pagină să se adauge că „**minimizarea volumului resurselor avansate și cheltuite** (consumate) pentru obținerea fiecărei unități de venit național sau de producție fizică — de calitate corespunzătoare — reprezintă singura soluție sigură de optimizare a dezvoltării în condiții de raționalitate și eficiență, corespunzător nivelului exigențelor pe care le impune competitivitatea practică cu cele mai bune realizări obținute pe plan mondial“. După aceea se introduce „un sistem de criterii conexe, derivate, cu caracter operațional prin care își croiesc drum exigențele legilor economice și se asigură dezvoltarea echilibrată armonioasă a întregului sistem economico-social“. După opinia noastră aici sînt discutabile cel puțin două afirmații : Prima : considerarea criteriului concordanței dintre rezultatele producției și nevoile reale ale economiei naționale drept **criteriu unic** pentru aprecierea eficienței. Credem că acest criteriu este **cel mai general și tocmai de aceea soluționarea** a adevărat științifică a problemei eficienței reclamă apelarea, după respectarea criteriului general, și la alte criterii despre care, de altfel se și vorbește, în lucrare. Și nu numai atât. Credem că această concordanță trebuie realizată cu scopul nemijlocit și fundamental al producției și reproduției socialiste — satisfacerea cât mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltarea multilaterală și afirmarea pleneră a personalității fiecăruia. La aceasta trebuie să mai adăugăm că însăși concordanța trebuie apreciată **sub raportul nivelului ei** unde intervin în mod obligatoriu 2 termeni : **efect maxim** — satisfacerea cât mai deplină „...și **efort minim**. Pentru noi este tot așa de discutabilă și teza că exigențele legilor economice își croiesc drum prin criteriile conexe.

Mărturisim că ne așteptăm și la o abordare mai corespunzătoare a raporturilor dialectice dintre mecanismul de acțiune a sistemului de legi și mecanismul de folosire a acestora, la o examinare mai cuprinzătoare, funcțională a centralelor industriale și a celorlalte unități asimilate în microreproducția economică. Pe aceeași linie, considerăm că mecanismul de funcționare a economiei socialiste nu se poate înțelege, explica și nici perfecționa fără cercetarea în acest plan a funcțiilor **tuturor** momentelor procesului reproduției socialiste lărgite — producția nemijlocită, repartitia, circulația și **consumul**. Am subliniat ultimul moment deoarece în lucrarea de față — e adevărat el este adesea presupus, dar nu este analizat.

La cele de mai sus se mai adaugă și alte probleme, subiecte ale teoriei și practicii mecanismului economiei socialiste pe care lucrarea la care ne-am referit le supune atenției cititorilor, în primul rînd, atenției economiștilor și prin aceasta îi îndeamnă la meditație, reflectare și acțiune, ceea ce, sîntem convinși, va stimula extinderea și aprofundarea cercetării științifice a economiei socialiste în general, a mecanismului ei de funcționare și dezvoltare în special.

Aurel NEGUCIOIU

6

Politica agrară a Partidului Comunist Român

AGRICULTURA constituie o ramură de bază a economiei naționale căreia îi revine un rol de maximă importanță în realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială a țării, trecerea României în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

Locul și importanța agriculturii în economia națională

DISPUNÎND de condiții optime de climă și sol, agricultura are o contribuție hotărîtoare la progresul rapid al întregii economii, la ridicarea nivelului de trai al poporului. În anul 1981, agricultura participa cu 13,6 la sută la crearea produsului social și cu 15,8 la sută la producerea venitului național.

Importanța agriculturii pentru progresul economico-social al țării se concretizează în multiplele și variatele funcții ce-i revin. Astfel, agricultura asigură aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime, participă la formarea resurselor valutare ale țării prin produsele exportate, constituind, în același timp, o piață de desfacere în continuă dezvoltare, pentru o gamă foarte largă de produse industriale.

În perioada dominației burghezo-moșierimii, agricultura României se caracteriza prin dezvoltare extensivă, înapoiere tehnică, fărîmîtare excesivă a terenului, lipsa chiar și a inventarului agricol rudimentar din dotarea milioanei de gospodării mici, randamente și productivitate reduse. Deși trei pătrimi din populația activă a țării lucra în agricultură, contribuția acesteia la producerea venitului național era de numai 38 la sută, în condițiile cînd mărimea absolută a venitului național era de 15 ori mai redusă decît în prezent.

Politica P.C.R. de cooperativizare a agriculturii și de făurire a relațiilor socialiste la sate

O COORDONATĂ esențială a politicii partidului nostru încă din primii ani după revoluția de eliberare națională și socială a constituit-o rezolvarea problemei agrare. Singura alternativă posibilă, în condițiile țării noastre, era marea producție socialistă capabilă să folosească tehnica avansată și să asigure sporirea producției agricole în concordanță cu nevoile economiei naționale. Înfăptuirea reformei agrare în 1945, ca prim pas pe calea soluționării problemei agrare, a lichidat marea proprietate funciară și a asigurat împroprietărirea țăranilor săraci, fără pămînt sau cu pămînt puțin. Ea n-a putut însă rezolva problema sporirii substanțiale și rapide a producției agricole, intrucît micile gospodării țărănești, caracterizate prin productivitate scăzută, nu puteau asigura creșterea acesteia corespunzător cu nevoile țării. Calea de depășire a limitelor tehnice și economice ale micii gospodării agricole și de sporire a producției era **cooperativizarea agriculturii**. Pornind de la legitățile generale ale construcției socialiste și ținînd seama de particularitățile agriculturii noastre, P.C.R. a trecut la organizarea pe baze socialiste a gospodăriilor țărănești. În acest scop, la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949 a fost elaborat **Programul transformării socialiste a agriculturii**. Trecerea la îndeplinirea acestui program a marcat începutul unei etape de adevîr transformări revoluționare în viața satului, trecerea la etapa **revoluției agrare socialiste**.

Procesul cooperativizării agriculturii a durat aproape 14 ani, etapă în care s-au produs adevîr prefaceri revoluționare în viața satelor și a țărănimii, s-au făurit relațiile socialiste în agricultură, țărănimea a fost eliberată de exploatare, iar în locul milioanei de gospodării slab productive au luat ființă mari unități agricole socialiste care dispun de o bază tehnică modernă, ce asigură creșterea rapidă a producției și ridicarea eficienței economice.

Rezultat al aplicării createorie a legităților generale la realitățile specifice agriculturii noastre, procesul de cooperativizare s-a caracterizat prin înaintarea treptată, pe măsura făuririi bazei tehnico-materiale, pregătirii cadrelor necesare și convingerii țărănimii că perspectiva ridicării nivelului său de viață este nemijlocit condiționată de organizarea pe baze socialiste a gospodăriilor agricole. Beneficiind de sprijinul multilateral al statului, țărani muncitori au consimțit la unirea gospodăriilor individuale, cu dotare tehnică rudimentară și productivitate redusă, în mari cooperative agricole socialiste capabile să folosească tehnica avansată și să asigure sporirea substanțială a producției. Ca o confirmare a politicii partidului nostru, pe toată durata procesului de cooperativizare, **producția agricolă a crescut continuu**, creîndu-se premisele materiale pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale țărănimii.

Încheierea procesului de cooperativizare în primăvara anului 1962 a marcat **victoria deplină a revoluției agrare socialiste, triumful relațiilor socialiste în întreaga economie, făurirea economiei socialiste unitare, izbînda definitivă a socialismului în România**.

Ea a deschis calea trecerii la o nouă etapă, superioară a dezvoltării agriculturii, etapa **înfăptuirii revoluției tehnico-științifice** și în această ramură a economiei naționale, a asigurării unui progres rapid al producției agricole. Concentrarea producției în unități socialiste mari a dat posibilitatea organizării științifice a agriculturii, orientării ei statornice pe calea dezvoltării intensive și multilaterale.

Baza tehnico-materială a agriculturii

ÎN strategia agrară a partidului nostru făurirea relațiilor socialiste la sate este doar punctul de plecare în făurirea unei agriculturi moderne, intensive, de mare randament. Cooperativizarea nu a putut rezolva și problema producției și modernizării agriculturii. Ea a creat numai baza socială și organizatorică. Elementul decisiv este crearea unei puternice baze tehnico-materiale și modernizarea ei continuă, așezarea pe baze științifice a producției agricole. În acest scop, partidul nostru a acordat o atenție deosebită dezvoltării ramurilor industriale care să furnizeze agriculturii tractoare, mașini agricole, îngrășăminte și alte substanțe chimice. Crearea bazei tehnico-materiale a agriculturii a necesitat eforturi susținute, efectuarea unui volum important de investiții orientate în direcții prioritare ale progresului tehnic în agricultură: mecanizare, îmbunătățiri funciare, modernizarea producției animale, extinderea plantațiilor intensive și superintensive de vii și pomi. Investițiile efectuate în sectorul socialist al agriculturii au sporit de la 34,4 miliarde lei în cincinalul 1961—1965, la 122,3 miliarde lei în anii 1976—1980. Fondurile fixe puse în funcțiune au sporit în ultimii 15 ani de peste 3 ori, contribuind la dotarea tehnică a unităților agricole.

Mecanizarea lucrărilor agricole a constituit unul din obiectivele esențiale ale politicii de investiții în agricultură, asigurînd înzestrarea unităților cu tractoare și mașini agricole. În anul 1981 parcul de tractoare se ridică la 155 993, revenind în medie pe tractor fizic o suprafață arabilă de 63 ha. Agricultura dispune de peste 35 000 de combine autopropulsate și alte zeci de mii de mașini moderne. Paralel cu sporirea parcului de tractoare și mașini agricole s-au produs schimbări calitative în structura și caracteristicile tehnico-economice ale acestora. În același an, consumul de îngrășăminte chimice se ridică la 113,2 kg substanță activă la un hectar de teren arabil, vii și livezi, iar suprafața amenajată pentru irigat depășea 2 300 mii hectare.

Procesul de creare și modernizare a bazei tehnice a agriculturii a cuprins și asigurarea unităților cu semințe, material săditor și rase de animale cu potențial productiv ridicat, adaptate particularităților climatice din fiecare zonă.

O direcție importantă a progresului tehnic în agricultură a constituit-o introducerea și generalizarea tehnologiilor avansate și a metodelor industriale prin construirea de complexe

pentru creșterea și îngrășarea animalelor și a păsărilor, complexe de sere și solarii în cadrul cărora producția se desfășoară după principii industriale.

Pe măsura modernizării și consolidării bazei tehnice materiale s-a asigurat și sporirea producției agricole. În anul 1982 s-a obținut o producție de cereale boabe de 22,3 milioane tone, realizându-se unul din obiectivele programului partidului de a se produce circa 1 000 kg de cereale pe locuitor. Paralel cu creșterea producției agricole a avut loc și îmbunătățirea structurii acesteia prin sporirea prioritară a producției animaliere (care a atins 41,5 la sută față de total), ca și a altor produse cu aport substanțial la îmbunătățirea conșumului populației: floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, legume, cartofi.

Creșterea producției agricole s-a realizat în principal pe seama măririi productivității muncii, ceea ce a făcut posibilă reducerea forței de muncă ocupată în agricultură. La sfârșitul anului 1981, în producția agricolă lucra circa 29 la sută din populația ocupată a țării, comparativ cu 74,1 la sută cit era în 1950.

Programul P.C.R. privind principalele obiective ale politicii agrare a partidului. Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. despre înfăptuirea unei profunde revoluții agrare

PORNIND de la locul și rolul agriculturii în economia națională, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism prevede printre obiectivele strategice „realizarea unei agriculturi intensive, moderne de înaltă productivitate, care să constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți”.

Modernizarea agriculturii presupune orientarea producției în direcții care să asigure valorificarea superioară a tuturor resurselor de care dispun unitățile agricole: fondul funciar, condiții naturale, forța de muncă, baza tehnică, promovarea de tehnologii bazate pe cuceririle tehnico-științifice.

Agricultura modernă se caracterizează prin productivitate înaltă, dezvoltare pe cale intensivă și eficiență economică ridicată. Dezvoltarea intensivă a agriculturii este o necesitate obiectivă determinată de limitarea terenurilor și restrângerea suprafeței agricole pe locuitor, concomitent cu sporirea nevoilor de produse agroalimentare. Dezvoltarea pe cale intensivă a agriculturii presupune sporirea producției pe unitate de suprafață ca urmare a introducerii progresului tehnic, a aplicării metodelor moderne de organizare și conducere și a perfecționării pregătirii lucrătorilor agricoli.

Directivele Congresului al XII-lea al partidului prevăd accelerarea procesului de modernizare și intensificare a producției agricole ca una din principalele priorități ale cincinalului 1981—1985 de care depinde realizarea obiectivului strategic privind trecerea României în rindul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare. Caracteristic pentru dezvoltarea agriculturii în această etapă este trecerea la o nouă calitate, înfăptuirea unei profunde revoluții agrare care cuprinde baza tehnico-materială, organizarea producției și, în general, întreaga activitate la sate.

Etapă superioară în dezvoltarea agriculturii, pregătită de acumulările cantitative prececente, noua revoluție agrară prezintă un salt calitativ în următoarele direcții:

a) **Utilizarea rațională a întregului fond funciar.** Partidul nostru își fundamentează politica sa agrară pe concepția că pământul — indiferent de forma de proprietate asupra lui — este un bun național de care depinde creșterea avuției poporului și bunăstarea întregii populații. Conservarea, valorificarea și mărirea fertilității solului prin executarea la timp și de calitate a tuturor lucrărilor agricole constituie calea principală de sporire a producției. În anul 1983 suprafața arabilă urmează să crească cu 25 mii hectare prin recuperarea unor terenuri degradate. În acest an începe și punerea în aplicare a Programului unitar privind realizarea în complex a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, o atenție deosebită acordându-se combaterii eroziunii solului și amenajării suprafețelor pentru irigații. În anul 1983 se vor amenaja pentru irigat 200 mii de hectare.

b) **Mecanizarea complexă și completă a lucrărilor agricole.** Pe baza hotărârilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982, până în anul 1985 se va asigura rezolvarea completă a problemei mecanizării agriculturii. La sfârșitul cincinalului actual agricultura va dispune de 140—150 mii tractoare de puteri sporite, 40—42 mii

combine autopropulsate și un însemnat parc de mașini complexe și agregate care vor asigura executarea simultană a mai multor lucrări agricole și reducerea consumului de carburanți.

c) **Chimizarea producției agricole** prin aplicarea de îngrășăminte și alte substanțe chimice, biostimulatori etc. Industria chimică va livra agriculturii cantitățile necesare de îngrășăminte chimice pentru ca la sfârșitul cincinalului să se aplice în medie 320 kg substanță activă la hectar arabil, vii și livezi.

d) **Asigurarea unităților agricole cu material biologic** (semințe, hibrizi, material săditor, materiale de prăsilă) cu valoare biologică și economică ridicată. Expresie a afirmării și promovării revoluției tehnico-științifice în agricultură, ameliorarea soiurilor și raselor implică o imensă activitate de cercetare științifică și de aplicare a noilor realizări din domeniul ingineriei genetice.

e) **Perfecționarea metodelor de conducere, organizare și planificare a producției agricole.** Înăptuirea unei profunde revoluții agrare cuprinde și organizarea pe principii moderne, eficiente a producției agricole, aplicarea principiului autoconducerii și autofinanțării în toate unitățile agricole. Un rol de seamă în perfecționarea conducerii, organizării și planificării producției agricole îl au consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste care asigură conducerea și organizarea pe principii unitare, atât a agriculturii de stat cât și a celei cooperatiste, deschizând perspectiva înlăturării treptate a deosebirilor dintre ele în privința gradului de dotare tehnică, a randamentelor și eficienței economice, ca și a condițiilor de muncă și de viață ale lucrătorilor.

f) **Pregătirea cadrelor și ridicarea calificării forței de muncă** constituie premisa esențială a înăptuirii noii revoluții agrare și a trecerii la o nouă calitate în toate sectoarele producției agricole. În unitățile agricole vor lucra muncitori cu o pregătire de specialitate, capabili să folosească și să aplice cu eficiență sporită, atât baza tehnică modernă cât și rezultatele cercetării științifice.

Un obiectiv esențial al înăptuirii noii revoluții agrare este sporirea producției agricole și îmbunătățirea structurii ei.

Ca urmare a modernizării bazei tehnice a agriculturii și a aplicării rapide a rezultatelor cercetării științifice, în anul 1985 producția de cereale se va ridica la circa 28—29 milioane tone, iar producția animală va reprezenta 45 la sută din producția globală agricolă. Se vor crea condiții ca producția agricolă la o serie de produse de bază: cereale, legume, carne, ulei, zahăr, ouă, lapte să ajungă la nivelul țărilor avansate economic. Agricultura va contribui astfel la realizarea programului de trecere a țării noastre în rindul statelor cu dezvoltare economică medie.

Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 a aprobat o serie de programe speciale menite să sporească aportul agriculturii la dezvoltarea economico-socială generală. În cadrul acestora un loc important revine programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială care prevede ca fiecare județ și localitate să-și acopere din producția proprie nevoile de consum agroalimentar și să contribuie la satisfacerea nevoilor generale de produse agricole ale economiei.

În cadrul procesului de înăptuire a unei revoluții agrare un rol important are ridicarea eficienței economice în toate unitățile agricole, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, a bazei tehnice și a forței de muncă de care dispune fiecare unitate.

Preocuparea partidului nostru pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice materiale a agriculturii și mărirea eficienței producției agricole are ca scop asigurarea premiselor pentru ridicarea nivelului de trai al țărănimii. Astfel, în anul 1983, veniturile reale ale țărănimii vor crește cu 3,4 la sută față de 1982.

Aplicarea programelor de măsuri adoptate de Conferința Națională a partidului va contribui la eliminarea unor decalaje și deregărări care s-au produs între industrie și agricultură, asigurându-se dezvoltarea echilibrată, armonioasă a acestor ramuri de bază, cu rol hotărîtor în progresul economico-social al țării și în înăptuirea obiectivului strategic privind intrarea României în rindul țărilor cu dezvoltare economică medie.

conf. dr. Ileana STĂNESCU

INTREBĂRI :

1. Care este rolul agriculturii în economia națională ?
2. În ce constă importanța cooperativizării agriculturii ?
3. Prin ce se caracterizează baza tehnică materială a agriculturii ?
4. Care este conținutul noii revoluții agrare și ce prevăd hotărârile Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982 în vederea înăptuirii ei ?

Reducerea consumurilor materiale

(Urmare din pag. 5)

executau, a rezultat o singură construcție utilizabilă la toată gama de transformatoare de mică putere. Studiarea, prin prisma tuturor criteriilor tehnico-economice, a acestei variante constructive unificate a condus la apariția unui tip nou de bobinaj executat din bandă de aluminiu în locul bobinajului clasic realizat din conductori de cupru, obținându-se în principal următoarele efecte economice mai importante: reducerea masei bobinajului de joasă tensiune la mai mult de jumătate, reducerea consumurilor materiale, de metal, hîrtie bachelizată, hîrtie cablu, carton pentru transformatoare ș.a. de peste cinci ori și a manoperei de prelucrare de peste trei ori. Adăugînd la acestea economiile înregistrate la S.D.V.-uri și la cheltuielile comune de secție și de uzină, se obține în medie o economie de circa 35 000 lei la fiecare bobinaj de joasă tensiune, adică peste 100 milioane lei anual la total producție executată. Trebuie subliniat că în acest caz tipizarea a fost promovată concomitent cu introducerea unei tehnologii noi de bobinare, efectele economice rezultate fiind generate de acțiunea combinată a celor două procese care au inovat fabricația produsului respectiv.

Trecerea de la tipizarea pe produs la cea pe componente

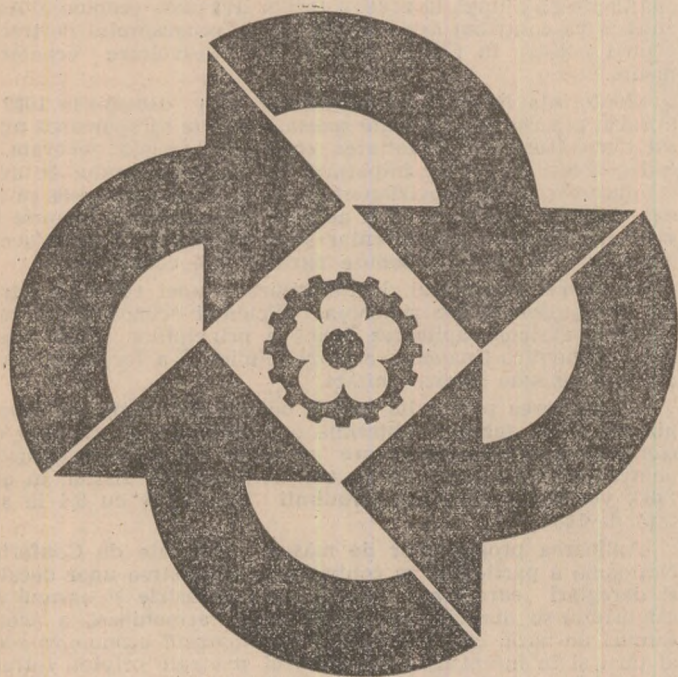
FAPTUL PREZINTĂ importanță teoretică și practică evidentă, întrucît indică calea de urmat în multe domenii ale tehnicii și producției industriale pentru reducerea consumurilor materiale. Sub aspectul distinct al tipizării, exemplul menționat mai indică și importanța pe care o are adîncirea tipizării prin trecerea de la tipizarea de produs la tipizarea de componente — în cazul de față trecerea de la tipizarea transformatoarelor la tipizarea elementelor lor structurale — care oferă întotdeauna posibilități mult mai mari de raționalizare a producției și de creștere a eficienței acesteia. De altfel, deplasarea centrului de greutate în activitatea de tipizare și unificare pe componente, și într-o fază mai avansată, impusă as-

tați de cerințele economiei noastre, pe module multifuncționale, creează largi posibilități pentru diversificarea producției, respectiv a construirii unor sisteme de echipamente și mașini care să acopere întreg spectrul de procese tehnologice, utilizînd în acest scop un număr limitat de componente obținute în producția specializată pe serii mari.

Un aspect mai puțin sesizat în literatura noastră de specialitate este rolul pe care-l poate avea tipizarea urmată de codificarea pieselor și subsansamblelor în recuperarea și refolosirea acestora. Piese rezultînd din reparații și casări de utilaje pot fi utilizate integral sau prelucrate la dimensiuni apropiate dacă în momentul demontării sînt depozitate rațional, indicîndu-se un cod pentru fiecare în funcție de particularitățile lor constructive și funcționale, precum și de locul unde sînt depozitate. Introdus în memoria unui calculator, stocul de componente astfel organizat constituie o sursă potențială uriașă de completare a produselor nou concepute, modernizate sau reparate.

În momentul proiectării noului produs se desemnează mental codul piesei necesare, după aceleași criterii care au stat la baza codificării componentelor recuperate în urma reparațiilor curente, reparațiilor capitale sau a casărilor de utilaje, și din compararea celor două categorii de piese — existente și necesare — făcută cu ajutorul calculatorului, rezultă posibilitățile de racordare a primei grupe la cea de-a doua. Cercetările arată că circa 65—80% din componentele noilor mașini se regăsesc și în structura produselor asimilate de acum în fabricație, ceea ce înseamnă că probabilitatea repetării și, deci, a refolosirii subsansamblelor și pieselor este practic nelimitată, mai ales dacă sistemul de evidență computerizat este organizat la nivelul centralelor și al ramurilor industriale. Ținînd seama că marea majoritate a acestor componente este „recuperată” în prezent prin retopire, rezultă că în acest domeniu există mari posibilități nefolosite de economisire a metalului, energiei și combustibililor. Problema este cu atît mai importantă cu cît organizarea sistemului preconizat nu necesită investiții suplimentare, ci numai un efort suplimentar de inteligență de care economia noastră dispune prin vasta rețea existentă de institute și centre de cercetări tehnice, economice și ale tehnicii de calcul.

Așadar, tipizarea, unificarea și standardizarea, înțelese și aplicate corect, adică în sensul creării unei game suficiente de largi de produse finite dintr-un număr limitat rațional de ansamble, componente și repere, conduce la obținerea unor substanțiale economii de resurse materiale și de muncă sociale.

Două evenimente majore reunesc în anul 1983 la PLOVDIV-Bulgaria comercianți și producători din toată lumea :

9—15 mai — Tîrgul internațional de primăvară pentru bunuri de larg consum și produse ale industriei alimentare.

Vor fi expuse produse variate și calitativ superioare ale industriei ușoare, alimentare, de uz gospodăresc și pentru odihna oamenilor muncii.

26 septembrie—3 octombrie — Tîrgul internațional tehnic de toamnă.

Noutăți în domeniul construcției de mașini, electronicii și electrotehnicii, utilajului tehnic și tehnologic, metalurgiei, energeticii, industriei chimice, construcției și arhitecturii demonstrează realizările unor producători renumiți pe plan internațional.

Organizații de engineering au posibilitatea să demonstreze și să-și compare realizările.

Unitățile tehnico-științifice din Bulgaria, combinațiile bulgărești de producție și firmele externe vor organiza simpozioane, conferințe tehnico-științifice și seminarii pentru schimburi de informații tehnico-științifice și experiență.

La tîrgurile de la PLOVDIV sînt asigurate toate condițiile pentru o activitate comercială intensivă și creatoare.

Informații detaliate se pot obține la :
DIRECȚIA TÎRGULUI INTERNAȚIONAL-4018 PLOVDIV, Bld. G. Dimitrov nr. 37, telefon : 5.31.90, 5.31.45, telegrame : IARMARKA PLOVDIV, telex : 044432 par-
tet bg.

CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE A BULGARIEI — SOFIA, Bld. Al. Stamboliiski 11-a, telefon : 87 26 31, telegrame : TORGPALATA SOFIA, telex : 22374.

REPREZANTANȚELE COMERCIALE BULGARE ÎN STRĂINĂTATE.

Aminări costisitoare ale declanșării negocierilor globale din cadrul O.N.U. (II)

POLITICA manevrelor de tergiversare, desfășurată de țările occidentale industrializate pe frontul diplomației și negocierilor economice în cursul ultimilor ani nu lasă să se întrevadă înregistrarea în viitorul imediat a unor modificări semnificative în atitudinea acestor state față de problematica dialogului „Nord-Sud”. Totuși, este de presupus că starea tot mai gravă din economia mondială — datorită extinderii și adâncirii crizei —, va determina finalmente o flexibilizare și o creștere a receptivității și predispoziției spre dialog a țărilor industrializate, ca efect al inevitabilei recunoașteri a faptului că drumul spre soluționarea actualelor disfuncționalități ale sistemului economic mondial nu poate ocoli dialogul „Nord-Sud”.

Tocmai în acest sens considerăm că se înscriu evoluțiile relativ mai recente, al căror cadru de afirmare l-au constituit, printre altele, și lucrările pregătitoare ale celei de-a VI-a sesiuni a U.N.C.T.A.D. care va avea loc la Belgrad în iunie a.e.

Dacă pentru o serie de aspecte esențiale ale problematicii dialogului „Nord-Sud” (protecționismul și ajustările structurale, relațiile financiar-monetare internaționale) poziția țărilor capitaliste dezvoltate conservă (dacă nu chiar accentuează) aceeași atitudine rigidă lipsită de receptivitate, este tot atât de adevărat însă și faptul că pentru alte domenii majore ale dialogului „Nord-Sud” (energia și, mai ales, produsele de bază) poziția unora dintre statele occidentale marchează nuanțări nu lipsite de semnificații.

Este greu de apreciat acum dacă aceste nuanțări de poziții — ce contrastează cu politica S.U.A. de a se menține într-o atitudine rigid negativă față de revendicările formulate de țările în curs de dezvoltare —, au un caracter fundamental sau pur și simplu unul de natură tactică. Deocamdată, divergențele menționate au fost înregistrate în special în problemele de natură procedurală dar, așa cum s-a dovedit până în prezent în practica negocierilor internaționale, „substanța” problemelor de procedură se regăsește deseori în fondul negocierilor propriu-zise.

Astfel, în privința problematicii **produselor de bază și a materiilor prime**, S.U.A. continuă să se opună — ca reflectare a dependenței sale reduse față de importurile de materii prime, precum și a intereselor corporațiilor sale transnaționale, care domină comerțul mondial cu aceste produse — utilizării instrumentelor internaționale pentru stabilizarea piețelor și prețurilor produselor de bază. Pe de altă parte, însă, țările membre ale Pieței comune și Japonia, într-o măsură evident mai mare preocupate de dependența lor de importurile de materii prime din țările „lumii a treia”, se pronunță pentru o abordare mai flexibilă. Este adevărat, există nuanțări de poziții și în cadrul C.E.E.: Marea Britanie, în virtutea intereselor sale comerciale și R. F. Germania, conform abordării sale doctrinare, au afirmat tendința de apropiere de poziția S.U.A., în timp ce alte țări comunitare — cum ar fi Franța și Olanda — s-au pronunțat pentru o politică mult mai receptivă față de problematica reglementării comerțului mondial cu produse de bază și materii prime. Aceste diferențieri de poziții s-au reflectat cel mai bine cu ocazia negocierii acordurilor internaționale pentru cacao și cacao, unde S.U.A., după ce au obstrucționat cererile formulate de țările producătoare, au decis în cele din urmă să lase din negocieri. În ceea ce privește preconizatul acord internațional pentru bumbac, spre exemplu, după elaborarea Programului integrat pentru produse de bază (Nairobi, 1976) negocierile nu au progresat dincolo de stadiul discuțiilor pregătitoare datorită, mai ales, obstrucțiilor S.U.A.

Lucrările (pregătitoare) din 1982 ale comitetului U.N.C.T.A.D. pentru produse de bază au mai pus în lumină și unele mutații în poziția țărilor occidentale cu privire la problematica finanțării compensatorii a deficitului încasărilor în țările în curs de dezvoltare din exportul de materii prime. Astfel, dacă în urmă de doi ani, grupul țărilor capitaliste dezvoltate s-a pronunțat „în bloc” împotriva propunerilor țărilor în curs de dezvoltare privind crearea unor facilități complementare (în afara facilității compensatorii F.M.I.) pentru compensarea fluctuației veniturilor din export la produse individuale, în prezent această

poziție rigidă mai este susținută doar de S.U.A. (sprijinită și de Canada), care limitează problematica compensării la situația în care aceste pierderi se reflectă în deficitul balanței de plăți (refuzând, deci, acordarea de compensări în funcție de diminuarea reală înregistrată la exportul unui anumit produs de bază).

În schimb țările membre ale C.E.E., care prin Convenția de la Lomé încheiată cu țările din zona Africii, Caraibilor și Pacificului (ACP) operează o schemă proprie de stabilizare a veniturilor din exporturi ale acestor țări (STABEX), se situează în prezent pe o poziție principal diferită, recunoscând necesitatea compensațiilor pentru pierderile suferite de țările în curs de dezvoltare datorită fluctuațiilor veniturilor din exporturi, fără reducerea acestor finanțări compensatorii la problema finanțării deficitelor balanțelor de plăți.

S-a ajuns, astfel, în situația ca țările membre ale Pieței comune și alte țări capitaliste dezvoltate să se pronunțe pentru includerea în cadrul dezbaterilor apropiatei sesiuni UNCTAD VI a problematicii schemelor complementare de finanțare compensatorie, în timp ce S.U.A. — susținute într-o anumită măsură de Canada — au formulat rezerve atât de natură procedurală, cât și de fond privind rolul UNCTAD în problematica finanțării compensatorii.

În ceea ce privește însă recrudescența **protecționismului** problema este cu atât mai importantă în consecințe cu cât este tot mai evident că extinderea practicilor neoprotecționiste (mergând de la restricțiile comerciale sub forma obstacolelor netarifare și până la aranjamentele de tipul restricțiilor „voluntare” de export sau la aranjamentele specifice de comercializare, este însoțită de un proces cert de erodare a liberalizărilor tarifare semnificative a schimburilor comerciale internaționale convenite în cursul negocierilor purtate în ultimii ani ai deceniului trecut.

Astfel, în condiția în care media ponderată a taxelor vamale post-Tokyo s-a cifrat la 0,4% pentru importurile de materii prime, 4,1% pentru cele de produse semifinite și 6,9% pentru produse finite, importurile statelor membre ale O.C.D.E. provenind din țările în curs de dezvoltare au fost supuse în schimb unor taxe vamale de 0,6%, 4,5% și 7,7%, corespunzător pentru aceleași categorii de produse. Este evident faptul că o astfel de structură discriminatorie a tarifelor vamale este de natură în același timp să inhibe și dezvoltarea activităților de prelucrare a produselor de export ale țărilor subdezvoltate.

De fapt, această problemă majoră a accesului produselor prelucrate ale țărilor în curs de dezvoltare pe piața țărilor dezvoltate figurează de mai mult timp ca un subiect controversat al dialogului „Nord-Sud”, ca fiind dezbătută în paralel atât în cadrul U.N.C.T.A.D. — sub forma abordării de principiu și a promovării sistemului de preferințe tarifare generalizate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare —, cât și în cadrul G.A.T.T. Esențial pentru momentul actual este faptul că, în ce le privește, țările dezvoltate cu economie de piață consideră Runda Tokyo ca fiind încheiată cu rezultate acceptabile pentru ele. Evoluțiile din primii ani ai actualului deceniu pun însă în evidență o realitate ce nu corespunde intereselor țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, cu toate reducerile tarifare negociate în cadrul „rundei”, produsele agricole prelucrate — spre exemplu — au cunoscut ridicate creșteri ale taxelor vamale. Ca urmare, în țările Pieței comune, în timp ce pentru produsele agricole incluse în stadiul primar de prelucrare se aplică o taxă vamală medie de sub 8%, pentru produsele agricole prelucrate aceasta se ridică la 20%. Pentru Japonia și S.U.A., cifrele corespunzătoare sînt de 11,5% și 3,9% — pentru produsele brute și de 23,3% și 5,9% — pentru produsele agricole prelucrate.

Implicațiile negative ale politicilor comerciale actuale ale statelor occidentale dezvoltate nu se opresc însă la acest nivel, știut fiind faptul că există o strînsă interdependență între procesul asanării comerțului internațional de caracterul restrictiv și discriminatoriu și cel al restructurării diviziunii internaționale a muncii, eliminarea protecționismului reprezentînd o condiție necesară pentru realizarea ajustărilor structurale în aparatul industrial al țărilor dezvoltate și realocarea unor ca-

pacității de producție în țările în curs de dezvoltare, ceea ce le-ar permite acestora din urmă să-și sporească producția industrială și să-și amelioreze, în consecință, participarea la schimburile comerciale internaționale.

Implementând pe o scară tot mai mare — așa cum s-a menționat deja — politici comerciale restrictive, statele occidentale industrializate afirmă în ultimii ani o politică selectivă în ceea ce privește relațiile lor comerciale cu țările în curs de dezvoltare. Astfel, pornind de la realitatea diversității gradului de dezvoltare a țărilor în curs de dezvoltare și materializându-și interesele înguste proprii de a negocia separat (și nu în bloc) cu diferite state în curs de dezvoltare, țările puternic industrializate promovează în prezent o politică de creare a unor înlesniri selective, ca și de menținere a unor măsuri protective cu caracter selectiv față de anumite țări în curs de dezvoltare. Această politică a selectivității, de natură să divizeze ansamblul țărilor în curs de dezvoltare pe segmente, în funcție de gradul lor de dezvoltare și de calitatea lor de exportator de produse prelucrate, lovește nemijlocit în interesele țărilor slab dezvoltate în ansamblul lor și în primul rând în cele ale țărilor cel mai interesate în problema asigurării accesului produselor lor prelucrate pe piețele țărilor dezvoltate. Această strategie a selectivității și de grupare a țărilor în curs de dezvoltare se materializează în tendința tot mai afirmată de a revizui acordarea către țările în curs de dezvoltare a sistemului tarifar preferențial la importul de produse prelucrate.

Problemele valutar-financiare internaționale au constituit și continuă să constituie, la rândul lor, una din temele cele mai controversate din cadrul problematicii runde de negocieri globale. Dincolo de divergențele fundamentale de poziții dintre țările în curs de dezvoltare și cele capitaliste dezvoltate — polarizate în jurul opoziției dintre restructurarea principală și „reforma“ sistemului valutar internațional —, evoluțiile din ultimii doi ani de pe piețele financiar-valutare au adus în prim plan un element (perturbator) nou al impasului în care se află dialogul Nord-Sud: criza disponibilităților de creditare și financiară. Elementul poate cel mai semnificativ îl reprezintă mutația majoră înregistrată în ultimii ani în structura fluxurilor financiare îndreptate către țările în curs de dezvoltare, respectiv faptul că, începând cu anul 1978, fluxurile de capital privat au ajuns să reprezinte peste 50% din finanțarea deficitelor balanțelor de plăți curente ale țărilor în curs de dezvoltare importatoare de țitei. Apelarea la piețele de capital privat ca sursă de finanțare a sporit vulnerabilitatea țărilor slab dezvoltate la fluctuațiile condițiilor financiare internaționale, implicațiile ratelor ridicate ale dobânzii de pe piețele de capital fiind deosebit de elocvente în acest sens⁴⁾.

Ceea ce este semnificativ de reținut este faptul că față de această criză a disponibilităților de creditare și financiară, ca moment nou al impasului relațiilor dintre țările în curs de dezvoltare și țările occidentale industrializate, pozițiile părților implicate se polarizează în continuare pe abordările divergente preexistente ale celor două grupe de țări cu privire la problematica generală a sistemului valutar-financiar internațional. Țările capitaliste dezvoltate consideră că sistemul monetar internațional se află într-un proces firesc de evoluție gradată, ce se realizează parțial prin deciziile adoptate în cadrul instituțiilor multilaterale specializate existente și în principal prin efec-

tu combinat al evoluțiilor de piață și al intervenției autorităților guvernamentale naționale. Datorită acestor circumstanțe specifice — susțin țările occidentale —, prin natura lor menite să asigure o adaptare „din mers“ a sistemului la dinamica evoluțiilor din economia mondială, restructurarea de fond a actualelor mecanisme monetar-financiare internaționale — preconizată de țările în curs de dezvoltare — s-ar dovedi a fi un proces mult prea complex pentru a putea fi și viabil în condițiile existente. Singura „concesie“ pe care aceste țări se arată dispuse să o accepte o reprezintă recunoașterea necesității unui „control oficial“ asupra piețelor de capital, vizându-se o abordare „mai coordonată“ a problemelor datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și a lipsei fondurilor de creditare. Căutând să găsească o cale de convergență între pozițiile celor două grupe de țări, secretariatul U.N.C.T.A.D. consideră că remediile pentru actualul impas din domeniul relațiilor financiar-monetare internaționale trebuie să consistă în revitalizarea economiei mondiale ca totalitate, o mai bună coordonare la nivelul politicilor economice, creșterea fondurilor alocate instituțiilor financiare internaționale, alocarea unor noi Drepturi Speciale de Trăgere și revizuirea cotelor de participare la Fondul Monetar Internațional. Este necesară, de asemenea, o mai intensă cooperare financiară între țările în curs de dezvoltare, menită să le întărească poziția de negociere în fața țărilor industrializate.

Semnificativ pentru sensul actual de evoluție al dialogului „Nord-Sud“ este și faptul că în cadrul întrunirilor pregătitoare s-a realizat un consens larg asupra necesității ca următoarea sesiune a U.N.C.T.A.D. să-și concentreze dezbaterile asupra problemelor ce le ridică criza economică mondială, urmărindu-se găsirea măsurilor care să contracareze efectele perturbatoare ale actualei crize. În viziunea secretariatului U.N.C.T.A.D. — împărțită și de o serie de țări capitaliste dezvoltate — viitoarea conferință va trebui să se axeze pe patru domenii majore: implicațiile pe termen scurt și lung ale actualei situații economice mondiale, promovarea comerțului internațional (inclusiv problema protecționismului și a ajustărilor structurale), asistența financiară și produsele de bază. După cum se poate observa, prin problematica propusă lucrările U.N.C.T.A.D. ar putea constitui — chiar dacă este vorba despre un cadru instituțional diferit și mai restrâns — un prilej important de deblocare a imobilismului ce s-a instituit după eșecul lansării runde de negocieri globale în cadrul O.N.U. Încă din faza actuală, a lucrărilor pregătitoare, unele țări capitaliste dezvoltate — și în special S.U.A. — privesc viitoarea sesiune a U.N.C.T.A.D. numai ca „un schimb de vederi în domeniul politic“, și o „discuție cu caracter politic“, asupra problemelor majore ale interdependențelor economice și ale economiei mondiale, fapt care este de natură să avertizeze că orice viitoare negocieri vor fi grele și complexe și că drumul pînă la înțelegerea justei dimensiuni a imperativelor istorice ale momentului de răscruce pe care economia mondială, în ansamblul ei, îl cunoaște în prezent, este încă lung.

Cu atît mai mult, în acest context, țara noastră — așa cum a arătat în repetate rânduri tovarășul Nicolae Ceaușescu — consideră imperios necesară angajarea neîntîrziată, în cadrul O.N.U., — forumul internațional cel mai cuprinzător — a negocierilor globale asupra problemelor fundamentale ale cooperării economice internaționale și dezvoltării, realizîndu-se astfel un pas hotărîtor spre edificarea unei noi ordini economice internaționale.

**dr. Adrian CONSTANTINESCU
Costea MUNTEANU**

Marxismul, știință vie

(Urmare din pag. 17)

litică conducătoare a societății noastre, partidul comunist a inițiat, a organizat și a condus direct lupta pentru victoria revoluției socialiste, pentru edificarea cu succes a noii orînduirii, pentru înlăturarea rămănelor în urmă moștenite de la vechiul regim, pentru ridicarea României pe un loc demn în rîndul națiunilor lumii. În toată această operă, de o complexitate fără precedent, și cu deosebire după Congresul al IX-lea, partidul s-a manifestat ca un explorator îndrăzneț, care a știut să aplice adevărurile generale ale teoriei revoluționare a clasei muncitoare la condițiile concret-istorice ale țării noastre, s-a menținut permanent în actualitate, dezvoltînd cu curaj greșelile comise, căutînd, de fiecare dată cînd s-a simțit nevoia, soluții noi, după principiul afirmat de secretarul general al partidului conform căruia: „Sînt teze care la un moment dat pot fi juste, dar care, după un anumit timp, în altă perioadă, în alte condiții, nu mai corespund realității“.

În strînsă legătură cu politica internă a partidului se află și politica sa externă, strălucită aplicare a principiilor materialismului dialectic și istoric la studierea lumii contemporane. Tabloul extrem de complex, contradictoriu, cu evoluții greu previzibile, pe care îl prezintă scena internațională solicită analize extrem de profund științifice pentru înțelegerea corectă a tendințelor și direcțiilor dezvoltării societății omenești. Cu atît mai valoroase apar analizele întreprinse de secretarul general al partidului nostru asupra fenomenelor economice și politice internaționale cu cît justetea concluziilor lor a fost pe deplin demonstrată de evoluția ulterioară a evenimentelor. Este o nouă confirmare a fertilității metodei marxiste de cercetare a realității, a faptului că marxismul este, prin esența sa, o știință vie, a cărei forță stă tocmai în receptivitatea sa deplină la nou, în îmbogățirea sa continuă cu cuceririle gîndirii și cunoașterii umane. Perfect conștient de acest lucru partidul nostru, sub conducerea directă a secretarului său general, face totul pentru a lega strîns activitatea sa teoretico-ideologică de cerințele vieții, afirmînd în întreaga sa activitate spiritul creator, militant, înnoitor, propriu teoriei revoluționare a clasei muncitoare.

U.R.S.S.

Sarcini imperioase ale dezvoltării economiei

La plenara din noiembrie 1982 a C.C. al P.C.U.S. a fost efectuată o profundă analiză a dezvoltării economiei sovietice, au fost evidențiate realizările și lipsurile, au fost trasate căile de perfecționare continuă a mecanismului economic, de întărire a disciplinei pe linie de stat, în planificare, precum și în domeniul muncii.

Din comunicatul Direcției centrale de statistică, publicat în ianuarie a.c., cu privire la dezvoltarea economiei Uniunii Sovietice în anul 1982, rezultă că aceasta a avut loc în condiții de stabilitate și că țara a făcut un nou și apreciabil pas înainte. Astfel, venitul național a crescut cu 2,6%. Luându-se în considerare plățile și avantajele acordate din fondurile sociale de consum, retribuția lunară a muncitorilor și funcționarilor s-a majorat de la 239 la 246 ruble. Sporul producției industriale în decurs de un an a fost de 2,8%, iar productivitatea muncii s-a mărit cu 2,1%. Ponderele produselor făcând parte din categoria superioară de calitate a depășit 15%. Prevederile de plan au fost depășite la producția de bunuri de consum, inclusiv de produse alimentare. În anul trecut au intrat în funcțiune circa două sute de întreprinderi, s-a desfășurat pe scară largă reconstrucția întreprinderilor vechi și modernizarea bazei lor tehnice. Pe seama tuturor surselor de finanțare au fost construite două milioane de noi locuințe confortabile, cu o suprafață totală de 107 milioane mp.

Totodată, este necesar să menționăm că la o serie de indicatori de primă importanță sarcinile pe primii doi ani ai cincinalului au rămas neîndeplinite. Care sînt principalele cauze ale acestui fenomen? În primul rînd, este vorba de ritmul insuficient de rapid de creștere a productivității muncii pe baza aplicării în producție a cuceririlor științei, a tehnicii noi și a noilor produse tehnologice. În al doilea rînd, progresează lent perfecționarea conducerii economiei, nu se depun suficiente eforturi pentru înlăturarea deficiențelor existente în organizarea producției și a proceselor de muncă. În al treilea rînd, într-un ritm prea lent se desfășoară acțiunile de economisire a resurselor materiale, îndeosebi a combustibililor și energiei.

Ținînd seama de toate acestea plenara din noiembrie 1982 a C.C. al P.C.U.S. a pus în fața partidului, în fața tuturor organelor economice din Uniunea Sovietică sarcina fundamentală de a creșea asemenea condiții economice și organizatorice care să stimuleze la toate nivelele munca de calitate, munca productivă, inițiativa și spiritul întreprin-

zător. Pe de altă parte, este necesar ca munca de calitate inferioară, inactivitatea și fuga de răspundere să se repeteze în mod inevitabil asupra retribuției materiale a lucrătorului, asupra situației sale profesionale și morale. Plenara a cerut să se întărească răspunderea tuturor cadrelor de conducere pentru respectarea intereselor generale ale statului și poporului, să se combată cu hotărîre mentalitatea îngust departamentală și acordarea priorității intereselor locale față de cele generale, încălcarea disciplinei de partid, de stat și în muncă. Hotărîrile plenarei s-au bucurat de adeziunea unanimă a întregului partid și popor.

În secolul revoluției tehnico-științifice o importanță deosebită capătă făurirea și promovarea în producție a tehnicii noi, mai productive, și a proceselor tehnologice eficiente, scurtarea termenelor ce se scurg de la crearea modelului și pînă la lansarea producției în serie a noului produs. Și aici s-au obținut realizări indiscutabile, ele există în toate țările socialiste. Este suficient să arătăm că în anul 1982 în U.R.S.S. au fost create 3,5 mii modele de noi tipuri de mașini, instalații, aparate, dispozitive și mijloace de automatizare, au fost instalate în întreprinderi peste 11 mii de linii în flux continuu, mecanizate și automatizate. Numeroase mașini și aparate au fost realizate în colaborare cu alte țări socialiste.

Însă pe această cale se mai înfîlesc încă multe probleme nerezolvate. Una dintre ele o constituie durata mare a implementării noului în producție, ceea ce se repercutează negativ atît asupra ridicării productivității muncii, cît și asupra eficienței producției în ansamblu. Una dintre cauzele acestei situații o constituie lipsa coordonării corespunzătoare între diferite ministere și institute de cercetări științifice, precum și între oamenii de știință și lucrătorii din întreprinderi. Deseori, acordînd prioritate luptei pentru îndeplinirea planului, cadrele din producție manifestă dezinteres față de introducerea noului, pentru a evita bătaia suplimentară de cap, iar oamenii de știință — după ce și îndeplinesc misiunea lor pozitivă — nu se străduiesc s-o facă să progreseze mai repede pînă la rezultatele finale, respectiv pînă la aplicarea neîntîrziată în producție, deoarece nu sînt cointeresați nici material și nici moral în problema respectivă. Există și alte cauze tot atît de serioase, pe care trebuie să le depășim. „Să fie înlăturate toate barierele din calea aplicării noului” — acesta este obiectivul formulat de secretarul general al C.C. al P.C.U.S., I. V. An-

dropov, în cuvîntarea sa la plenara din noiembrie.

O a doua sarcină, nu mai puțin importantă, constă în economisirea resurselor materiale și de muncă. Chemarea lansată în țara noastră — „Economia trebuie să fie economică” — include întregul complex al problemelor legate de ridicarea eficienței producției sociale. Este cunoscut că cu cît este mai ridicată productivitatea muncii cu atît scade costul produselor, cu cît sînt mai reduse consumurile specifice de materiale — la același nivel al productivității — cu atît producția este mai eficientă, cu cît se cheltuiește mai puțin timp pentru fabricarea unui produs cu atît acesta revine mai ieftin pentru întreprinderea respectivă, deci devine mai rentabil.

După cum se vede această problemă nu are un caracter univoc și este necesar ca soluționarea ei să se bazeze pe o abordare complexă, multilaterală, începînd cu oamenii de știință, proiectanții și constructorii. Un rol important au aici cadrele de conducere din producție și muncitorii, fără a mai vorbi de lucrătorii din ministere și departamente. Acesta este și sensul chemării adresate de plenara din noiembrie 1982 a C.C. al P.C.U.S., care a marcat accentuarea responsabilității tuturor lucrătorilor — de la ministru pînă la muncitor — pentru misiunea încredințată.

În lumina hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.U.S. în U.R.S.S. s-a făcut o cotitură hotărîtă în direcția întăririi disciplinei de stat, în domeniul planificării și cel al muncii. Lupta împotriva chiulului, beției și trîndăviei, împotriva lipsei de răspundere și a indolenței este plasată în centrul atenției tuturor organizațiilor de partid și colectivelor de muncă.

La recenta întîlnire a secretarului general al C.C. al P.C.U.S., I. V. An-dropov, cu constructorii de mașin-unelte din Moscova s-a subliniat că avem nevoie de o disciplină conștientă, iar lupta pentru instaurarea acesteia trebuie să aibă un conținut mult mai amplu, să fie legată de îndeplinirea sarcinilor de plan. Dar disciplina este o noțiune cu caracter cuprinzător. Ea nu se rezumă doar la neadmiterea fenomenelor de chiul sau întîrziere la serviciu, ci concomitent se cuvine să fie create condițiile necesare desfășurării unei munci rodnice în producție. Se cere ca procesul de producție să fie planificat cu precizie, să aibă asigurate aprovizionarea tehnico-materială și utilaje reglate. Problema luptei pentru disciplină privește pe toți lucrătorii: pe muncitori și cadrele de tehnicieni și ingineri, pe miniștri și oameni de știință. Este o cerință a vieții, deoarece fără un nivel corespunzător al disciplinei în muncă, în planificare și pe plan statal nu se poate progresa cu succes.

Nu există nici o îndoială că, în condițiile unui sprijin activ din partea oamenilor muncii, sarcinile stabilite de partid vor fi îndeplinite cum se cuvine. Drept mărturie a acestui lucru servesc rezultatele obținute în primele luni ale acestui an, care au marcat un nou pas ferm făcut înainte de U.R.S.S.

Vasili GOLUBEV
redactor șef
„Sofialisticeskaia industria”

Reflecții privind competitivitatea și criza

ÎN ACTUALELE condiții de criză din economia mondială preocupările statelor și ale întreprinderilor pentru creșterea competitivității s-au intensificat, faptul fiind atribuit mai multor factori legați de sporirea rolului comerțului exterior în procesul creșterii economice. Din a doua jumătate a deceniului trecut, dar îndeosebi după al doilea „șoc al petrolului” (1979—1980), exportul contribuie cu aproape jumătate la creșterea economică din majoritatea țărilor dezvoltate. Reducerea consecutivă a comerțului internațional în 1981 și 1982 aduce problema competitivității în prim planul preocupărilor, ea reflectând, alături de alți indicatori, performanțele fiecărei economii naționale, capacitatea întreprinderilor de a produce mărfuri de calitate în condiții de eficiență economică.

Prima observație care se impune este legată de **confianța noțiunii**. Adesea competitivitatea este asociată numai cu unele din elementele sale, cel mai frecvent cu prețul, pornindu-se de la premisa că un preț mai scăzut va asigura automat o creștere a vânzărilor. De la bun început se cuvine să precizăm că a fi competitiv nu înseamnă a vinde sub prețul pieței. Competitivitatea prin preț înseamnă a vinde o marfă, corespunzătoare calitativ, în condiții în care toate cheltuielile de producție și de comercializare să fie acoperite și chiar depășite de prețul de vânzare. Alteleori, competitivitatea este confundată cu capacitatea concurențială, cu suma competitivității și a forței de vânzare, incluzând deci elemente ale comercializării și reclamei. Noțiune complexă, **competitivitatea exprimă gradul de apropiere a unei părți din piața obiectiv de către o întreprindere sau un stat în condiții de recuperare integrală a cheltuielilor de producție și obținere a unui beneficiu**, de regulă egal cu media beneficiului de pe piața obiectiv. Competitivitatea este deci reflectată atât de volumul desfacerilor, cât și de nivelul prețurilor, raportul optim dintre acestea trebuind să conducă la acoperirea cheltuielilor de producție și la crearea beneficiului. Prin urmare, competitivitatea este o noțiune valabilă atât înăuntrul economiei naționale, cât și pentru export. De regulă, atunci când o întreprindere este competitivă pe plan intern ea este competitivă și pe plan internațional, ori de câte ori sistemul intern de costuri și prețuri reflectă corect evoluțiile pe plan internațional.

Din punct de vedere structural, chiar dacă competitivitatea vizează fiecare categorie de mărfuri, noțiunea este proprie produselor prelucrate, deoarece cererea respectivă este serios influențată de calitatea și prețul mărfii, piața fiind exclusiv a cumpărătorului.

A doua observație care se impune este legată de **condițiile competitivității**, diferite pe piața internă de cele de pe piața internațională. Pe piața internă, indiferent de sistemul economic, politica economică, achizițiile guvernamentale, regulile de concurență, sistemul de prețuri pot influența competitivitatea unor ramuri sau întreprinderi. În unele cazuri aceasta conduce, după cum se știe, inclusiv la subvenționarea unor întreprinderi în detrimentul altora, creînd o situație de competitivitate alterată, ceea ce se soldează adesea, în economia capitalistă, cu falimente. Dimpotrivă, pe piața internațională competitivitatea este mult mai puțin îngrădită de asemenea factori, raportul volum-preț-calitate fiind determinant pentru succesul sau insuccesul exportatorului.

Cîteva rezerve se impun și aici. În condițiile contemporane ale pieței internaționale competitivitatea este influențată de subvențiile la export, formarea de carteluri, de măsurile restrictive (cantitative sau valorice) și cele discriminatorii. Fără a nega cîteuși de puțin influența negativă a acestora, pentru o largă categorie de mărfuri tranzacționate în comerțul internațional, cu produse prelucrate, factorul de competitivitate rămîne decisiv în creșterea exporturilor și apropierea unei părți mai mari din piața-obiectiv.

A treia observație vizează **însemnătatea crescîndă a competitivității pentru economiile mici și mijlocii**. Nivelul dezvoltării forțelor de producție pe plan mondial și creșterea interdependențelor economice dintre state constituie factori de potențare și diversificare a dezvoltării fiecărei economii naționale, conducînd la creșterea participării statelor la circuitul economic mondial. Însemnătatea comerțului exterior pentru fiecare economie națională nu mai trebuie demonstrată, tot așa după cum un ritm înalt al exportului înseamnă o accelerare a creșterii economice, un comerț exterior ineficient duce la scurgeri importante de venit național. Și într-un sens și în celălalt

efectele sînt cu atît mai evidente cu cît ponderea exportului în venitul național este mai mare. Pentru țările mici și mijlocii este proprie astăzi o participare la comerțul internațional în proporție de 25—50% (în unele cazuri chiar 60%) din venitul național. Pentru țări cu o piață internă mare, așa cum sînt Statele Unite, ponderea mai mică a exportului în venitul național, chiar dacă le face mai puțin dependente de comerțul exterior, nu are semnificația unei mai slabe preocupări pentru competitivitate, ci exprimă deplasarea accentului de la competitivitatea externă la cea internă, cunoscut fiind faptul că pe asemenea piață se înfruntă o concurență acerbă. În cazul țărilor mici și mijlocii, însă, sporirea competitivității este o necesitate impusă atât de creșterea concurenței, cât și de capacitatea sensibil mai redusă a pieței interne sau a bugetului de stat de a absorbi o producție destinată exportului și a acoperi pierderile datorate nerealizării exporturilor în condiții de competitivitate.

În condițiile actuale de criză din economia mondială, care este resimțită cu intensități diferite în fiecare economie națională, creșterea competitivității fiecărei întreprinderi echivalează cu o potențare a eforturilor generale ale statului pentru limitarea efectelor crizei, creînd premisele desfășurării unei activități eficiente în ansamblul economiei. Aceasta se înfăptuiește prin acomodarea producției la noile condiții economice interne și externe, presupunînd o ajustare spre viitor și nicidecum retroactivă.

Modificările în cota de piață externă agregată deținută de o anumită țară pot decurge direct din schimbări în competitivitate, dar și din combinarea altor doi factori: concentrarea exporturilor pe mărfuri pentru care cererea crește mai rapid (sau mai lent) decît cererea externă totală și orientarea preponderentă a exporturilor spre țări cu creșteri economice mai mult sau mai puțin dinamice. Deosebirea este importantă pentru a aprecia la o valoare cît mai justă dacă performanța exporturilor (sau lipsa acesteia) este într-adevăr un rezultat al competitivității sau al cauzelor externe, al caracteristicilor de dinamică ale pieței obiectiv. Preluînd teze împărțite de numeroși economiști, Comisia economică O.N.U. pentru Europa¹⁾ delimitează următoarele efecte ale componentelor cererii și competitivității asupra exporturilor: **efectul de creștere a cererii**, care reflectă identitatea sau raportul direct dintre creșterea exporturilor și cea a cererii globale externe; **efectul structurii pe mărfuri**, egal cu diferența dintre creșterea exporturilor anumitor categorii de mărfuri — identică sau în raport direct cu expansiunea cererii externe pentru aceleași categorii de mărfuri — și efectul de creștere a cererii. Acest efect are valori pozitive (sau negative) în funcție de concentrarea exporturilor pe mărfuri pentru care cererea crește mai repede (respectiv mai încet) decît media; **efectul orientării geografice**, respectiv diferența între efectele structurii pe mărfuri, măsurate pe diferite piețe de import, acest efect avînd valori pozitive ori de cîte ori exporturile se concentrează pe piețele cu ritmuri rapide de creștere a importurilor; diferența între creșterea reală a exporturilor și suma celor trei efecte reflectă **competitivitatea**.

Diferite analize, efectuate pe eșantioane separate de țări, de către organisme economice internaționale sau comune mai multor state ajung la rezultate adesea contradictorii în privința efectului competitivității asupra exporturilor. Studiul efectuat anul trecut de C.E.E./O.N.U. ajunge la concluzia potrivit căreia contribuția competitivității la promovarea exporturilor a fost mai mare în primii ani ai deceniului trecut decît în perioada de după primul „șoc al petrolului” (1973—1974). În întreg deceniul 1970—1980, creșterea exporturilor s-a datorat, în cea mai mare măsură, factorilor cererii.

Prima concluzie care se degajă: competitivitatea, al cărei rol în promovarea exporturilor este evident, nu reprezintă un panaceu pentru creșterea acestora fără a studia economie atent al pieței obiectiv. Fără o opțiune judicioasă asupra produselor care sînt selectate pentru export, chiar mărfuri cu o competitivitate ridicată în sine nu vor avea decît un efect minor asupra creșterii generale a exporturilor. Valorile pozitive ale efectului structurii pe mărfuri și orientării geografice, cuprinse în tabelul alăturat, reflectă concentrarea exporturilor pe produse cu conținut ridicat de muncă trecută încorporată în marfă,

¹⁾ Economic Bulletin for Europe, vol. 34/1982, CEE/ONU, p. 3. 3.

Contribuția factorilor cererii și a competitivității la creșterea exporturilor de produse prelucrate în țările membre ale O.C.D.E.

Din care, datorită (în procente) :

	Cresterea exporturi- lor (mil. dol.)	creșterii cererii	structurii pe mărfuri	orientării geografice	efectului total al cererii	efectului de compe- titivitate
1970—1974						
Europa meridională	1 253,5	71,0	0,2	-0,7	70,5	29,5
America Latină	809,4	46,3	-0,6	-5,0	40,7	59,3
Oriental Îndepărtat	1 865,1	70,3	-0,6	0,2	69,9	30,1
Africa de Nord	53,5	66,0	1,5	0,4	68,0	32,0
1975—1980						
Europa meridională	2 388,8	84,4	-1,2	6,6	89,8	10,2
America Latină	1 285,0	79,6	-0,3	3,5	82,8	17,2
Oriental Îndepărtat	4 702,5	77,8	1,7	-0,2	79,3	20,7
Africa de Nord	242,8	54,7	-0,5	7,5	61,7	38,3

SURSA : Economie Bulletin for Europe, vol. 34/1982.

cu un înalt grad de prelucrare. Dimpotrivă, concentrarea pe produse textile, de pielărie și produse siderurgice neprelucrate a determinat valori negative ale acestor indicatori, cererea externă evoluind sub media generală a piețelor obiectiv, îndeosebi după 1974. O contribuție importantă la reducerea rolului competitivității în perioada 1975—1980 a avut-o menținerea în structura exporturilor a unei ponderi ridicate a produselor chimice organice și anorganice insuficient prelucrate, a mineralelor nemetalice, produselor siderurgice, produselor textile și mobilei, fără a ține în suficientă măsură seama de modificarea condițiilor cererii de pe piețele obiectiv.

Factorii menționați până aici (în de condițiile externe de influențare a competitivității. Rolul central în influențarea și determinarea competitivității revine însă factorilor interni, ai ofertei. Această a doua categorie de factori include : a) ritmul diferențiat de creștere a productivității muncii, costurile și prețurile diferite din țările concurente ; b) modificările în cursurile valutare ; c) subvențiile și taxele de export ; d) îmbunătățirea și dezvoltarea de noi produse ; e) marketing și finanțarea exporturilor ; f) capacitatea de a onora prompt comenzile de export. Ponderea cu care acești factori intervin în influențarea competitivității diferă în funcție de produs, piață și cadrul juridic în care se desfășoară exportul.

Studiul efectuat de Comisia Pieței comune vest-europene la sfârșitul anului 1982 asupra competitivității²⁾ relevă că în întreaga perioadă de după 1973 cota de piață a principalelor țări capitaliste dezvoltate în comerțul internațional cu produse prelucrate a sporit cu 0,8 puncte procentuale pentru S.U.A., cu 0,95 puncte procentuale pentru Japonia și 1 punct procentual pentru Piața comună în ansamblu. Această creștere a cotei de piață a avut loc în detrimentul celorlalte țări membre ale O.C.D.E., după un deceniu în care tendința fusese inversă, în pofida faptului că efectele crizei au fost mai virulente în S.U.A. și țările Pieței comune. Majorarea cotelor de piață este rezultatul promovării cu prioritate a unor produse diferite de la o țară la alta, precum și al adâncirii diviziunii internaționale a muncii. Japonia, care dobîndise o cotă însemnată de piață între 1963 și 1973 prin exportul de semifabricate și bunuri de investiții și-a consolidat poziția în etapa următoare prin exportul de material electro-mecanic, informatic, mașini agricole și industriale, automobile. S.U.A., în schimb, au beneficiat de avantajele exportului de produse siderurgice, chimice și bunuri de consum curent. În cazul țărilor din Piața comună diversitatea este mai mare, țările membre beneficiind și de forme complexe de cooperare industrială intraramură.

²⁾ Commerce extérieur et compétitivité de la Communauté. Economie européenne, nr. 14, noiembrie 1982.

³⁾ Economic Survey of Europe in 1981, CEE/CNU, Geneva, 1982.

În determinarea acestei evoluții a competitivității o influență decisivă a avut-o evoluția productivității muncii. După cum se știe, după o etapă de creștere a productivității muncii între anii 1960 și 1973, dinamica ei în țările occidentale s-a încetinit considerabil în perioada următoare (1974—1982), în unele țări avînd loc chiar un declin absolut al acesteia. Cauzele acestui fenomen sînt multiple : creșterea mai lentă a investițiilor direct productive pe un loc de muncă, diminuarea creșterii producției industriale, declinul activităților de cercetare-dezvoltare, inflația, creșterea prețurilor la energie, reorientarea unui volum important de investiții de la activitățile productive spre cele neproductive, epuizarea rezervelor de investiții tehnologice cu caracter de revoluționare a producției. În S.U.A., de exemplu, productivitatea muncii din industria prelucrătoare și-a redus creșterea cu 2,1 la sută în perioada 1973—1980 față de cea din 1960—1973, anul trecut înregistrîndu-se, potrivit secretariatului O.C.D.E., chiar o scădere absolută de 1 la sută.

Procesul nu este, totuși, liniar. Din analiza întreprinsă de Comisia economică O.N.U. pentru Europa asupra a 18 ramuri ale industriei prelucrătoare din 10 țări occidentale³⁾ rezultă că în 20 la sută din cazurile examinate a avut loc, chiar în perioada actuală crize economice mondiale, o creștere a productivității muncii, cu toate că nu de fiecare dată aceasta s-a suprapus pe o sporire a producției industriale. Între aceste ramuri consemnăm : industria mașinilor electrice (Franța, R. F. Germania și Italia) și neelectrice (Finlanda și Olanda), cea a echipamentului de transport (Franța și Italia), industria cauciucului (Franța, R. F. Germania, Anglia), industria lemnului și mobilei (Franța și S.U.A.), metalurgia (Finlanda și Italia), industria prelucrării petrolului și cărbunelui (Franța și R. F. Germania) și industria textilă și a încălțămintei (Belgia, Finlanda, R. F. Germania, Italia, Olanda, Anglia și S.U.A.).

A doua concluzie pe care o desprindem este că între productivitatea muncii și competitivitate există un raport direct proporțional, sporul de productivitate a muncii conducînd la menținerea sau chiar reducerea prețurilor reale ale exporturilor, ceea ce are efecte directe asupra creșterii eficienței acestora din urmă. În același timp trebuie subliniat faptul că orice creștere a productivității muncii reduce efortul de subvenționare a exporturilor, niciuna din ramurile în care în perioada 1973—1981 s-a înregistrat o accelerare a productivității muncii nebeneficiind de subvenții la export.

Spre deosebire de productivitate, pe care o considerăm ca factor endogen de creștere a competitivității, **cursul de schimb al monedei naționale este un factor exogen de influențare a acesteia**, dar nu mai puțin activ în condițiile generalizării cursurilor flotante. În general, deprecierea cursului de schimb conduce la o creștere a competitivității exporturilor prin preț. Acest adevăr nu este însă valabil decît pe termen scurt, avînd în vedere că deprecierea antrenează în timp o creștere a costurilor din economia națională, conducînd la reducerea eficienței exporturilor. Pentru o apreciere cît mai reală a influenței cursurilor de schimb asupra competitivității trebuie să se ia în considerare și evoluția costurilor salariale relative (costuri salariale unitare din industria de prelucrare, exprimate într-o monedă comună, raportate la media ponderată a celor din țările care constituie principalii concurenți). Pe această bază se poate afirma ca ameliorarea competitivității exporturilor Pieței comune în 1981—1982, de fapt revenirea la nivelul de la începutul deceniului trecut, se datorește scăderii substanțiale a cursurilor de schimb efective (cu 14,9 la sută în 1981 și cu 6,4 la sută în 1982), precum și stopării creșterii costurilor salariale.

A treia concluzie privește, prin urmare, rolul limitat al folosirii cursurilor de schimb în influențarea competitivității externe. Un curs de schimb menținut artificial scăzut echivalează cu o creștere corespunzătoare a costurilor de import și deci cu o reducere a competitivității ansamblului economiei naționale. Aceasta nu exclude posibilitatea ca în anumite perioade, scurte, cursul de schimb să poată fi folosit pentru susținerea competitivității unor produse selectate, așa cum a fost, de exemplu, cazul Japoniei.

Indiferent de ipotezele de la care se pleacă în analiza competitivității, concluziile converg către întrunirea unui minim de condiții care pot determina o creștere a competitivității, și anume : eficiența activității economice interne este suportul competitivității externe ; progresul tehnic conduce la sporul de productivitate numai dacă creșterea rezultată a productivității muncii depășește valorile costului suplimentar al investiției de dotare ; competitivitatea se manifestă într-un spațiu și o durată determinate, reclamînd valorificarea condițiilor propice exporturilor. Cu alte cuvinte, interacțiunea factorilor interni cu cei externi este condițională pentru ridicarea competitivității, dozarea eforturilor în direcții unilaterale puțin conduce doar la rezultate temporare.

dr. Eugen DIJMĂRESCU

Realinieri monetare de compromis pe fondul crizei economice

ÎN SĂPTĂMÎNA 14—18 MARTIE a.c., piețele valutare internaționale au traversat o perioadă agitată, activitatea tranzacțională fiind puternic marcată de presiunile speculative ramersate în anticiparea unei realinieri în cadrul Sistemului Monetar (Vest-) European (S.M.E.), de mișcarea dobânzilor la fondurile într-o serie de valute vest-europene, ca și de implicațiile realizării acordului între țările membre O.P.E.C. cu privire la reducerea prețului de referință la țiței și la stabilirea cotelor naționale de producție.

Sub acțiunea acestor factori, cursul dolarului S.U.A. a prezentat o evoluție contradictorie, poziția sa pe piață tinzând însă să se consolideze în mod clar spre finele intervalului analizat, după anunțarea măsurilor de relaxare a creditului într-o serie de țări vest-europene și în condițiile în care numeroși operatori au utilizat dolarul ca valută de refugiu în fața incertitudinilor legate de amploarea devalorizării posibile a valutilor mai slabe din cadrul S.M.E.

Poziția lirei sterline a cunoscut inițial o reconsolidare, ca efect al realizării acordului amintit între țările membre O.P.E.C. pentru ca, ulterior, speculațiile cu privire la posibilitatea unor noi și apropiate reduceri ale prețurilor la țițeiul din Marea Nordului, ca și reducerea nivelului dobânzii de bază de către marile bănci engleze de clearing de la 11% la 10,5% și publicarea datelor privind accelerarea inflației în ultima lună de raportare să antreneze o puternică deteriorare a cursului lirei atât față de dolar cit și față de valutele vest-europene.

La nivelul intervalului analizat, cursul francului elvețian față de dolar a înregistrat un recul, între altele ca urmare a reducerii dobânzilor interne (diminuarea de la 4,5% la 4% a ratei scontului și de la 6% la 5,5% a ratei la facilitatea lombard) precum și a publicării datelor privind majorarea sensibilă a deficitului comercial al țării în luna februarie a.c.

Săptămîna analizată a marcat o reluare și amplificare a presiunilor speculative legate de realinierea anticipată a parităților în cadrul S.M.E., presiuni concretizate în modificări abrupte ale cursurilor în principal între marca vest-germană și florinul olandez, pe de o parte, și francul francez, francul belgian și lira italiană pe de altă parte. Procesul, tot mai pronunțat cu începerea din luna precedentă, a căpătat o amploare deosebită în martie a.c., neputînd fi stopat de intervențiile repetate și masive ale băncilor centrale pentru menținerea fluctuațiilor cursului în marjele convenite (spre exemplu, în perioada 1—11 martie a.c. numai Banca Centrală a Belgiei a cheltuit, pentru susținerea cursului valutei naționale pe piețele valutare, circa 80 miliarde franci belgieni) reflectînd discrepanța tot mai puternică între performanțele economice ale țărilor participante la Sistemul Monetar (Vest-) European.

În centrul presiunilor speculative manifestate în cadrul S.M.E. s-au aflat marca vest-germană și francul francez.

Pe fondul tendinței de slăbire a inflației (care a permis și o relaxare a creditului intern, recent taxa scontului și rata la faci-

litatea lombard fiind reduce cu 1%), al înviorării activității industriale și al perspectivelor dublării în acest an a excedentului din contul curent al balanței de plăți (în condițiile reducerii prețurilor internaționale la țiței), poziția mărcii vest-germane a cunoscut o consolidare pronunțată.

Aceste evoluții relativ mai favorabile din economia vest-germană nu și-au aflat un corespondent în economiile altor țări membre ale C.E.E. (Italia, Belgia, Luxemburg, Irlanda), în pofida eforturilor de „concentrare” întreprinse la nivel comunitar, reflectîndu-se și în mișcarea cursurilor valutilor naționale în cadrul S.M.E.

În condițiile menținerii unui ritm înalt al inflației, ale unei slabe activități industriale și ale dublării în luna februarie comparativ cu ianuarie a.c. a deficitului balanței comerciale a țării, poziția francului francez față de marca vest-germană s-a deteriorat considerabil amenințînd să depășească net marja de fluctuație convenită în cadrul S.M.E.

În urma negocierilor încheiate luni, 21 martie s-a convenit revalorizarea în cadrul S.M.E. cu 5,5% a mărcii vest-germane, cu 3,5% a guldenului olandez și cu 2,5% a coroanei daneze și devalorizarea cu 2,5% a francului francez și a lirei italiene și cu 3,5% a lirei irlandeze. Marja fluctuației permise, de 2,25% față de cursul central, a rămas neschimbată.

Negocierile au relevat contradicții puternice, în principal între reprezentanții guvernelor vest-german și francez, aceștia din urmă considerînd că soluția menținerii în vigoare a S.M.E. în condițiile actuale ar impune în primul rînd o revalorizare a mărcii vest-germane și nu o devalorizare a francului francez, care ar avea implicații pe planul inflației și al posibilităților de relaxare a creditului în vederea stimulării activității economice.

Reprezentanții guvernului vest-german nu au putut accepta ca menținerea S.M.E. să se realizeze integral pe seama revalorizării mărcii vest-germane (implicînd în primul rînd o reducere sensibilă a competitivității exporturilor țării). Propunerea vest-germană viza ca modificarea cu 8% a parității mișcării față de francul francez să fie asigurată prin divizarea costurilor între cele două economii, și anume prin revalorizarea cu 5% a valutei vest-germane și devalorizarea cu 3% a francului francez. Compromisul realizat în final, prin care marca a fost revalorizată cu 5,5% iar francul francez devalorizat cu numai 2,5% a fost posibil ca urmare a concesiilor făcute de țările mai mici, membre ale C.E.E.

Majoritatea observatorilor apreciază că valabilitatea noilor parități nu va fi de durată, date fiind discrepanțele între performanțele economice ale țărilor participante la S.M.E. Se așteaptă ca guvernul francez să adopte măsuri de austeritate, vizînd în principal reducerea cheltuielilor bugetare (și prin aceasta frînarea procesului inflaționist) și încurajarea investițiilor productive.

**Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU**

Algeria: conjunctură 1982 — 1983

ÎN 1982 conjunctura algeriană a înregistrat pe ansamblu rezultate favorabile pe linia realizării planului cincinal 1980 — 1984. Produsul național brut a ajuns la 180 mrd. dinari, în creștere cu 7,2 la sută față de 1981 (în această creștere nefiind inclus sectorul hidrocarburilor); investițiile au atins 80 mrd. dinari, cu 10 la sută peste nivelul anului anterior).

Pentru 1983 se prevede o creștere cu 10 la sută a P.N.B. care va trebui să ajungă la 198 mrd. dolari. Investițiile vor trebui să ajungă la 105 mrd. dinari (+25 la sută față de 1982) asigurînd, printre altele, 160 mii noi locuri de muncă (față de 156 mii în 1982).

În vederea reducerii dependenței economice de exterior, autoritățile au decis limitarea importurilor la nivelul a 25 la sută din P.N.B., ceea ce se speră că va permite, între altele încheierea încă din acest an a balanței comerciale cu un sold activ.

Cod de conduită în industria petrolului

UN studiu realizat de U.N.C.T.A.D. apreciază că țările în curs de dezvoltare vor trebui să instituie un control sporit asupra companiilor transnaționale adoptînd legi care să precizeze modul în care poate fi realizată exploatarea petrolului și condițiile de negociere cu companiile petroliere internaționale.

Concluzia studiului se

bazează pe faptul că lumea a treia furnizează 60 la sută din necesarul de petrol al țărilor dezvoltate și produce de trei ori mai mult țiței decît consumă. Pe de altă parte, consumul petrolier al țărilor în curs de dezvoltare este așteptat să crească de patru ori pînă în anul 2000, între altele datorită creșterii capacității centralelor electrice pe bază de derivate din petrol.

În ce privește petrolul, U.N.C.T.A.D., se pronunță pentru măsuri stricte impuse companiilor străine, pentru exploatarea acestei resurse în avantajul țărilor în curs de dezvoltare.

Măsurile privind condițiile de explorare și exploatare ar trebui să includă, printre altele, obligația companiilor străine de a lucra cu personal autohton, acor-

darea de fonduri pentru specializarea cadrelor locale, achiziționarea de materiale locale iar la expirarea contractului — cedarea echipamentelor și datelor disponibile către țările respective.

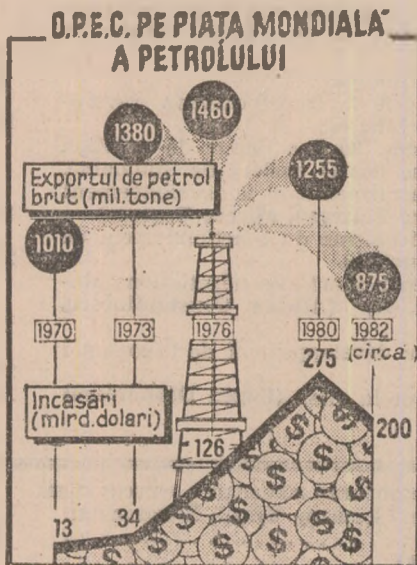
C.E.E.: investiții în energetică

COMISIA Pieței comune este preocupată de posibilitatea majorării investițiilor în sectorul energetic, cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare urmînd să însumeze 660 milioane lire sterline pînă în 1985. Investițiile se vor realiza prin intermediul instituțiilor comunitare de ajutor financiar, prevăzîndu-se facilități speciale pentru domeniile avute în vedere. Aceste domenii, care

pînă în prezent — după cum apreciază ziarul Financial Times — au fost în mare măsură afectate de obstacole financiare și administrative se referă la: sisteme de încălzire centrală, prin reciclarea căldurii reziduale, industriale, a combustibililor solizi; conversia pe cărbune a termocentralelor care funcționau cu petrol; dotarea fabricilor de preparare a cărbunelui; producerea energiei din deșeuri urbane, agricole și industriale. Pentru realizarea acțiunilor propuse se preconizează reduceri însemnate la dobânzile aferente sumelor reprezentînd investițiile necesare. Propunerile C.E.E. vizează alocarea unor fonduri mergînd de la 12 mil. unități de cont europene (ECU) în primul an pînă la 35 mil. ECU pe an în 1987.

Acord petrolier

TENDINȚA descendentă a prețurilor la petrolul brut pe piața mondială, devenită tot mai evidentă în cursul anului trecut, a primit consacrară oficială la recenta reuniune de la Londra a miniștrilor petrolului din țările membre ale O.P.E.C., la care s-a căzut de acord asupra reducerii cu 15 la sută a prețului de referință al țițeiului exportat de țările respective, adică de la 34 la 29 de dolari per baril. S-a ajuns, de asemenea, la acord asupra

(Sursa: «La Tribune d'Allemagne»)

menținerii plafonului global al extracției la 17,5 mil. barili pentru restul anului 1983.

Aceste decizii intervin într-un moment de puternică instabilitate a pieței petrolului, cauzată îndeosebi de dezechilibrul crescând în ultimii ani dintre oferta și cererea de petrol, sub efectul atât al politicilor de economisire a energiei practicate pe plan național, cit și al crizei economice mondiale. Cert este faptul că, prin scăderea extracției sale globale de la 31 mil. barili pe zi în 1978 la 17,5 mil. barili în prezent, s-a diminuat și ponderea O.P.E.C. pe piața mondială a petrolului, capacitatea sa de a influența această piață. Concomitent, după cum se vede din graficul alăturat, s-au redus și se reduc în continuare încasările țărilor respective din exportul petrolului și produselor petroliere — factor, care afectează balanța lor de plăți externe, restringe posibilitățile de finanțare a programelor de dezvoltare economică. Pe de altă parte, însă, după aprecierea unor specialiști, reducerea prețurilor la petrol contribuie la crearea premiselor favorabile înviorării conjuncturii economice internaționale.

R.S.F. Iugoslavia: noi măsuri economice

ÎN cadrul programului antiinflaționist și de promovare a relațiilor economice cu străinătatea, în Iugoslavia

au fost adoptate noi măsuri în domeniul sistemului monetar și de credit în scopul asigurării echilibrului dintre cerere și ofertă, care a fost perturbat în ultimii ani, al ridicării competitivității economiei naționale pe piața mondială.

Unul din obiectivele politicii monetare și de credit pe anul 1983 este eliminarea surplusului de bani aflat în circulație, concomitent cu reducerea reală a consumului intern sub toate formele, pentru a deschide perspectiva creșterii exportului, subliniază revista *Privredni vjesnik*. În conformitate cu aceasta, se acordă prioritate finanțării exporturilor, în special în cazul întreprinderilor care au cele mai mari șanse pentru plasarea produselor lor pe piața externă. Astfel s-a stabilit ca instituțiile bancare iugoslave să acorde credite în primul rând pentru activitățile de export, pentru producția de produse agricole și alimentare, precum și pentru asigurarea fondurilor de rezervă ale țării; pentru restul activităților, creditele sînt limitate la nivelul celor de anul trecut. Organizațiile economice care nu și-au îndeplinit obligațiile rezultate din împrumuturile anterioare nu vor putea beneficia de credite noi.

Alte obiective urmărite prin noile măsuri sînt: dezvoltarea producției de materii prime, de energie și de articole care pot înlocui cu succes pe cele procurate pînă acum din import; de asemenea, a fost întocmit nomenclatorul produselor din import considerate indispensabile pentru consumul intern (materii prime destinate producției de medicamente, alimente pentru copii, zahăr, cafea, detergenți, îngrășăminte minerale ș.a.).

Aprofundarea specializării la export

ÎN cadrul specializării existente pe plan internațional la exportul de tehnologii, studii efectuate în ultimul deceniu indică o tendință de aprofundare a acesteia. Astfel, dacă luăm segmentul comerțului cu brevete și know-how observația este valabilă atât pentru țările industrializate exportatoare nete (cum este cazul S.U.A., cu un raport între valoarea exportului și importului respectiv, în 1980, de 9,49, cel al Franței — de 1,43 sau al Angliei — de 1,02), cit și pentru cele net importatoare (de pildă, R.F.G., cu un raport de 0,46).

Cel mai larg avantaj al exportului de brevete și know-how se întâlnește la firmele din S.U.A., respectiv de la electronică și electrotehnică industrială, tehnică avio-cosmică, energetică nucleară, metalurgie neferoasă, construcții auto și de mașini-unelte, producția de utilaje pentru industria chimică, minieră, petrolieră, cea de tehnică militară și pînă la petrochimie, medicamente sau băuturi răcoritoare. Pe de altă parte, prezintă interes cazul unei țări mici, ca Elveția, a cărei industrie se concentrează asupra unor sectoare relativ înguste ale exportului de brevete și know-how, dar în cadrul cărora firmele respective pot fi competitive pe piața mondială; este vorba de domeniul ca industria alimentară, producția de medicamente și u-

nele sectoare petrochimice, producția de calculatoare, mașini textile și poli-grafice, aparatură de precizie, unele categorii de mașini-unelte și motoare diesel, aparate de uz casnic ș.a.

Polonia: valorificarea complexă a minereului de cupru

DISPUNÎND de resurse considerabile de minereu de cupru, Polonia se numără printre principalele țări din lume producătoare și exportatoare de acest metal. Anul trecut s-au extras în țară circa 27 mil. tone de minereu (respectiv cu 18 la sută mai mult decît în 1981), din care s-au obținut 339 mii tone de cupru electrolitic, exportat în proporție de peste nouă-zecimi (încașări, în 1982, de circa 263 mil. dolari). Totodată, datorită utilizării complexe a minereului de cupru au fost recuperate din acesta 643 tone de argint, peste 6 mii tone de plumb, peste o mie tone de sulfat de nichel.

Pentru anul în curs se prevede menținerea la același nivel a producției industriei cuprului, urmărindu-se totuși ca — prin îmbunătățirea proceselor tehnologice — cea de cupru electrolitic să ajungă la 347 mii tone. În ceea ce privește programul de dezvoltare a industriei cuprului pînă în anul 1990, se proiectează sporirea volumului anual a extracției de minereu la 35 mil. tone, extinderea capacității unor mine și modernizarea topitoriilor de cupru, aplicarea măsurilor menționate urmînd să asigure o producție anuală de cupru electrolitic de ordinul a 440 mii de tone. Aceste previziuni se bazează pe existența unor zăcăminte certe de minereu de cupru, evaluate la 2,7 miliarde tone.

Consecințe ale crizei siderurgiei americane

ÎN PREZENT, în S.U.A., se desfășoară acțiuni de amploare, menite să scoată siderurgia din situația de criză prelungită (capacitățile sale de producție sînt utilizate în proporție de numai o treime, iar deficitul global înregistrat în 1982 depășește cifra de trei miliarde dolari). O convenție semnată recent între patronat și sindicatul siderurgistilor, după un an de negocieri, prevede o reducere a salariului real al siderurgistilor pe 1983 și următorii ani, ceea ce va permite firmelor siderurgice din S.U.A. să realizeze economii globale la costurile salariale de două miliarde dolari pe an; în convenție este inserată condiția ca sumele respective să fie investite în modernizarea și reorganizarea uzinelor în vederea ridicării eficienței lor. De fapt, acțiunile de modernizare vor afecta și ele, indirect, situația siderurgistilor, intrucît — de regulă — au ca efect o reducere a necesarului de personal.

Acțiunile de sporire a competitivității siderurgiei americane sînt însoțite de măsuri — deja convenite sau în curs de negociere — privind limitarea importurilor de oțel îndeosebi din țările vest-europene și Japonia.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 12 din 25 martie 1983

- **NICOLAE CEAUȘESCU** — o concepție novatoare cu privire la dezvoltarea economică a patriei (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Cărbunile și energia (Vasile Boescu) 5
- Reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs prin tipizare (Ion Hera Bucur, Gheorghita Bucur) 6
- Dezvoltarea și diversificarea bazei furajere (Gh. Frățilă) 7
- Posibilități de perfecționare a calculației costurilor în unitățile din agricultură și de industrie alimentară (D. Tudorache, S. Tudorache) 8
- Studii-experiențe. Echilibrul între creșterea producției și dezvoltarea piețelor la export (Mihai Botezatu) 10
- Autogestiunea în întreprinderi: răspuneri, acțiuni, rezultate. Cerințe ale consolidării autogestiunii economico-financiare (Gh. Boulescu) 12

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Organizarea conservării energiei (I) (Ionel Dumbravă) 14

TEORII • IDEI

- Marxismul, știință vie a transformării revoluționare a societății (Nicoară Ionescu) 16
- Școli • curente • economiști. 90 de ani de la crearea P.S.D.M.R. Gîndirea socialistilor români despre dezvoltarea economică a țării (I) (Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea) 18
- Consemnări. Cercetarea științifică a mecanismului de funcționare a economiei socialiste (Aurel Negucioiu) 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMINTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Politica agrară a Partidului Comunist Român (Ileana Stănescu) 22

ECONOMIE MUNDIALĂ

- Amînări costisitoare ale declanșării negocierilor globale din cadrul O.N.U. (II) (Adrian Constantinescu, Costea Munteanu) 25
- U.R.S.S. Sarcini imperioase ale dezvoltării economiei (Vasili Golubev) 27
- Reflecții privind competitivitatea și criza (Eugen Dijmărescu) 28
- Tendințe — conjuncturi 30
- Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- **NICOLAE CEAUȘESCU**: an innovative conception concerning the economic development of the country (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 1
- Coal and energy (Vasile Boescu) 3
- Marxism a living science of the revolutionary transformation of the society (Nicoară Ionescu) 16
- Schools • trends • economists. 90 years since the creation of the Socialist Democratic Party of the Workers from Romania. The thought of the Romanian socialists on the economic development of the country (I) (Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea) 18
- Scientific research on the mechanism of the socialist economy (Aurel Negucioiu) 20
- Costly postponements of the global negotiations within U.N. (II) (Adrian Constantinescu, Costea Munteanu) 25
- U.S.S.R. Main tasks of the economic development (Vasili Golubev) 27
- Limelights on the competitiveness and crisis (Eugen Dijmărescu) 28

DANS LE NUMÉRO

- **NICOLAE CEAUȘESCU** — une conception novatrice du développement économique de la patrie (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 1
- Le charbon et l'énergie (Vasile Boescu) 3
- Le marxisme, science vivante de la transformation révolutionnaire de la société (Nicoară Ionescu) 16
- Ecoles • courants • économistes. 90 ans depuis la création du Parti Socialiste Démocratique des Ouvriers de Roumanie. La pensée des socialistes roumains concernant le développement économique du pays (I) (Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea) 18
- La recherche scientifique du mécanisme du fonctionnement de l'économie socialiste (Aurel Negucioiu) 20
- Ajournements coûteux du déclenchement des négociations globales sous l'égide de l'O.N.U. (II) (Adrian Constantinescu, Costea Munteanu) 25
- L'U.R.S.S. Tâches impérieuses du développement de l'économie (Vasili Golubev) 27
- Reflexions sur la compétitivité et la crise (Eugen Dijmărescu) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — новаторская концепция относительно экономического развития родины (Думитру Чукур, Константин Попеску) 1
- Уголь и энергия (Василе Боеску) 3
- Марксизм, животворная наука революционного преобразования общества (Никоара Ионеску) 16
- Школы • течения • экономисты. Десятилетия годовщины создания С.Д.П.Р.Р. Мышление румынских социалистов об экономическом развитии страны (I) (Думитру Мурешан, Мирча Розоря) 18
- Научное исследование механизма функционирования социалистической экономики (Аурел Негучою) 20
- Дорогостоящие откладывания начала глобальных переговоров в рамках О.О.Н. (II) (Адриан Константинеску, Костя Мунтеану) 25
- СССР. Насущные задачи развития экономики (Василий Голубев) 27
- Размышления по поводу конкурентоспособности и кризиса (Еуджен Дижмăреску) 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică” pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.I.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București, Bd. Magheru nr. 28-30 etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ne-am informat pentru dv.

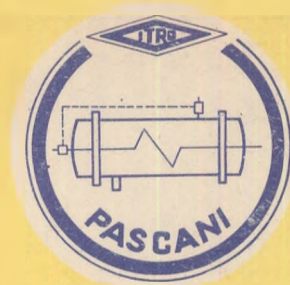
...și iată ce am aflat :

**CELE MAI DIVERSE CUMPARĂTURI LE PUTEȚI FACE
CHIAR IN CARTIERUL DV. I**

Astăzi vă oferim o nouă listă de adrese ale magazinelor din București, specializate în desfacerea articolelor pentru copii și mame, a magazinelor generale, de galanterie, de confecții și încălțăminte.

- Magazinul general, bulevardul Ion Șulea, bloc P 4
- Magazinul general LUJERULUI, str. Lujerului nr. 1
- Magazinul din Bd. Armata Poporului, bloc 10 A (galanterie, mercerie, parfumerie)
- Magazinul din str. Alexandru Sahia, bloc 58 (galanterie, mercerie, parfumerie).
- Magazinul din Șoseaua Alexandriei, bloc 4 (confecții, țesături, tricotaje).
- Magazinul din Bd. Iosif Broz Tito nr. 78 (confecții, încălțăminte)
- Magazinul din Bd. Metalurgiei (confecții, încălțăminte, țesături, tricotaje)

**UN SORTIMENT VARIAT DE MĂRFURI DE BUNĂ CALITATE VA STA
LA DISPOZIȚIE IN ORICARE DIN ACESTE UNITĂȚI I**

ÎNTRERINDERE DE TRADUCTOARE ȘI REGULATOARE DIRECTE PAȘCANI

Str. Moldovei nr. 17 bis

telefon: 980 / 62515

61414

telex: 22723

ROMÂNIA

PRODUCE ȘI VĂ OFERĂ :

DETECTOARE ELECTROMAGNETICE DE DEBIT (DEM-90)

- Diametre nominale : 25 ; 50 ; 80 ; 100 ; 150 ; 200 ; 250 ; 300 ; 350 ; 400 ; 500 ; 600 ; 700 ; 800 mm
- Electrozi : inox, platină
- Căptușeală tub : email, cauciuc
- Domenii de debit : 0,51 l/s — 4496 l/s
- Variante constructive : normal, THA 1 ; Ex d II BT 3
- Precizie : $\pm 1\%$ (în ansamblu cu adaptorul)

ADAPTOR PENTRU DETECTOARE ELECTROMAGNETICE DE DEBIT (AET-70)

- Semnal de intrare : (1+10) m V c.a. sau (3+30) m V c.a.
- Semnal de ieșire : 2+10 m A c.a. ; 4+20 m A c.c. ; 0+10 V. c.c.
- Precizie : $\pm 0,25\%$ din domeniul de variație a semnalului de ieșire
- Reproducibilitate : $\pm 0,25\%$
- Liniaritate : $\pm 0,25\%$

DIAFRAGME ȘI AJUTAJE PENTRU MĂSURAREA DEBITELOR

- Tip element primar : diafragmă cu priză la flanșă ; diafragmă cu prize individuale la față de tip disc-bloc ; ajutor normal ISA 1932 cu prize individuale ; diafragmă cu prize la D și D2 ; ajutor cu rază mare cu prize la D și D/2 ; diafragme cu camere inelare ; diafragme cu prize la flanșă, cu flanșe ASA ; ajutaje sferic de cerc ; tuburi Venturi
- Diametre nominale : 10 mm+ 1800 mm
- Presiunea nominală : 6+250 bari

MANOMETRE DIFERENȚIALE CU TUB ÎN FORMĂ DE „U”

- Variante constructive : manometru fără robinete pentru măsurători ; de scurtă durată ; manometru cu 3 robinete pentru gaze sau aer ; manometru cu cinci robinete pentru lichide sau abur
- Domeniul de măsurare : 300+1200 mm

- Presiune statică maximă : 40 bari
- Eroare tolerată : ± 2 mm

REGULATOARE DIRECTE DE TEMPERATURĂ

- Tip robinet : normal închis sau normal deschis ; cu 1 sau 2 scaune ; ventil echilibrat sau neechilibrat
- Diametre nominale : $D_n=15 \text{ mm}+150 \text{ mm}$
- Domeniul de reglare : $(0\pm 200)^\circ\text{C}$
- Tip element sensibil : tubular ; spiral ; de ventilație

REGULATOARE DIRECTE DE PRESIUNE

- Diametre nominale : $D_n=(15+100) \text{ mm}$
- Plajă de reglare : $(0,05+6) \text{ bari}$
- Temperatura maximă de lucru : 335°C
- P.max.=6 bari

NIVELMETRU ELECTRONIC

- Utilizare : măsurarea și comanda reglării nivelului unui material de umplere (lichid granular, pulverulent) din rezervoare, buncăre, silozuri, etc., între două limite stabilite anterior
- Precizia de măsurare : $\pm 1,5\%$
- Precizia de reglare : $\pm 1\%$

TRADUCTOR ELECTRONIC DE NIVEL

- Utilizare : semnalizarea atingerii unor nivele prestabilite la umplerea sau golirea unor recipiente
- Materiale sesizate : solide de natură diferită cu granulație mai mică de 5 mm ; lichide conductoare sau neconductoare de electricitate
- Timp de răspuns : mai mic de 1 secundă

„SERVICE” PENTRU DETECTOARE ELECTROMAGNETICE DE DEBIT ȘI ADAPTOARE

- Întreprinderea dispune de un stand pentru etalonat detectoare electromagnetice de debit cu diametre între 6 mm și 800 mm. Precizia standului $0,2\%$

EXPORTATOR: I. C. E. „ELECTRONUM” BUCUREȘTI — ROMÂNIA

str. Alexandru Sahia, nr. 33, sector I

telefon: 14 08 54 telex: 11547